

ಅಮರ್ ಕೊಂಕಣಿ

अमर कोंकणी

AMAR KONKANI

A HALF YEARLY JOURNAL OF KONKANI LANGUAGE AND CULTURE

ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಚೆಂ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತೆಚೆಂ ಷಣ್ಮಾಸಿಕ್ ಪ್ರಕಟಣ್

VOL. 8

NO. 1

Editor : ALBAN CASTELINO

JAN. 1989

ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಥೆ
ಸಾಂ ಲುವಿಸ್ ಕೊಲೆಜ್
ಮಂಗ್ಳೂರ್.

INSTITUTE OF KONKANI
ST. ALOYSIUS COLLEGE
MANGALORE.

ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಥೆ

ಸಾಂ. ಲುವಿಸ್ ಕೊಲೆಜ್

ಮಂಗಲ್ವೂರ್ - 575 003.

ಹ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥಾನ್ ಪ್ರಕಟ ಕೆಲ್ಲಿಂ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಘೆಯಾ ಆನಿ ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಥಾಕ್ ತುಮ್ಮೊ ಆಧಾರ್ ದಿಯಾ. ಚಡಿತ್ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಘೆತ್‌ಲ್ಲ್ಯಾಂಕ್ ಡಿಸ್ಕಾಂಟ್ ಆಸಾ.

1. ಕನುಲಾಚೆಂ ಘರ್ ಭರ್ಲೊ ಆಚೊ (ಸಾಮಾಜಿಕ್ ಕಾದಂಬರಿ) ಬರವ್ಪಿ : ಜೊ. ಸಾ. ಆಲ್ವರಿಸ್.	ರೂ. ಪೈ. 10 - 00
2. ಗೊಲ್ಲೊಥಾ - (ಸೊಮ್ಮಾಚ್ಯಾ ಕಷ್ಟಾಚೊ ವಿವರ್) ಭಾಷಾಂತರ್ : ಎಡ್ವರ್ಡ್ ನೊರೊನ್ಹಾ.	5 - 00
3. ಅರ್ಥಾಭರಿತ್ ಸಾಂಗ್ಲೊ (ರುಚಿಕ್ ಕಾಣಿಯಾಂ ಸಂಗಿಂ ಸಾಂಗ್ಲೊಚೊ ವಿವರ್) ಬರವ್ಪಿ : ಶ್ರೀ ದಿನೇಶ್ ಪೈ.	3 - 00
4. ವೊನಿಯೊ ಆನಿ ವೇರ್ಸ್ (ಹಜಾರಾವಯ್ರ್ ವೊನಿಯೊ, ವೇರ್ಸಾಂಚೊ ಸಂಗ್ರಹ್) ಸಂಪಾದ್ಪಿ : ಶ್ರೀ ಆಲ್ವನ್ ಕಾಸ್ತೆಲಿನ್.	8 - 50

ಹ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥಾ ಥಾವ್ನ್ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಚಿ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತೆಚಿ ಅರ್ಥ್ ವಾರ್ಷಿಕ್ ಪತ್ರಿಕಾ
“ಅನುರ್ ಕೊಂಕಣಿ” ಪ್ರಕಟ ಜಾತಾ
ವಾರ್ಷಿಕ್ ವರ್ಗಣಿ ರು. 20-00

ಸಂಪರ್ಕ್ ಕರುಂಕ್ ವಾ ವರ್ಗಣಿ ಧಾಡುಂಕ್ ವಿಳಾಸ್ :

THE DIRECTOR
INSTITUTE OF KONKANI
ST. ALOYSIUS COLLEGE
MANGALORE-575 003.

कोंकणी कृतियांक पुरस्कार

१९८८ वरसाथीन तुळु भाषेच्या श्रेष्ठ साहित्यीक कृतियेक पुरस्कार दिवचो निर्णय कर्नाटक राज्य साहित्य आकाडेमीन घेतला । तेच परीं कोंकणी भाषेच्या कृतियांकी राज्य साहित्य आकाडेमीन मान्यता दिवचें राजांवीक । तुळु आनी कोंकणी साधारण जावन दक्षिण कन्नड जिल्ल्यांतल्या लोकाच्यो भासो आनी एकाच प्रदेशार प्रचलित आसोन लोकामोगाळ जाल्यात । आर्यमुळा थौन अजुजल्ली कोंकणी, भारताचे अस्तमते करावळेर विस्तारलल्या केरळ, कर्नाटक, गोंय आनी महाराष्ट्र राज्यांनी वस्ती करचो सुमार चाळीस लाख लोक अुलयता । कोंकणिची संस्कृती गिरेस्त आसा । लगनां-सोबानां वेळार गांवच्यो वोवियो आनी वेस, तोणियांच्यां खेळाचीं आनी गुमटांचीं पदां, गादी आनी विविध कालार रचिल्लें जनपद साहित्य धाराळ आसा । जायत्यो पत्रिका आनी नेमाळीं कोंकणींत प्रगट जातात । कादंबरी, नाटकां आनी कवितां छापुन अजुवाडायतात । त्या देकून कोंकणीक तुळु भाषेसंगीं समान स्थान फावो जांवचें वाजवी ।

कोंकणी अल्पसंख्यात लोकाची भास जावयेत आनी त्याच परमाणे अल्पसंख्यात लोकांनी उलंवच्यो तेलुगु तमिळु, मळयाळं इत्यादी भासो कर्नाटक राज्यांत घोळतात आस्येत । अल्पसंख्यात लोकांनी उलंवच्या असल्या भासांच्या उतकृष्ट कृतियांक पुरस्कार दीवक नजो म्हण कोणेंय सांगोंक ना । भासांची अभिवृद्धी जांवचेवरी वावुरचें काम साहित्य आकडेमिचें ।

आमच्या भारतांत जायत्यो भासो आसात आनी ह्यो भासो आदीं थौन भारताच्या इतिहासांत मिसळोन आयल्यात । अशें आसतां, ह्यो भासो आनी तांचें साहित्य उदरंगतेक पावासारकें केंद्र आकाडेमीन तशें, राज्यांच्या साहित्य आकाडेमिन वावुरची गरज । आमच्या देशाच्या घटनांत सांगलल्याबरी देशांतल्यो सगळ्यो भासो रक्षण करुन सांबाळुन वरचो एक

कौंकणी कृतियांक पुरस्कार

१९८८ वर्सा धा. तुळु भाषेच्या श्रेष्ठ साहित्यीक कृतियांक पुरस्कार दिवचो निर्णय कर्नाटक राज्य साहित्य आकाडेमीन घेतला. तेच परीं कोंकणी भाषेच्या कृतियांक राज्य साहित्य आकाडेमीन मान्यता दिवचें राजांवीक. तुळु आनी कोंकणी साधारण जावन दक्षिण कन्नड जिल्ल्यांतल्या लोकाच्यो भासो आनी एकाच प्रदेशार प्रचलित आसोन लोकामोगाळ जाल्यात. आर्यमुळा थौन अजुजल्ली कोंकणी, भारताचे अस्तमते करावळेर विस्तारलल्या केरळ, कर्नाटक, गोंय आनी महाराष्ट्र राज्यांनी वस्ती करचो सुमार चाळीस लाख लोक अुलयता. कोंकणिची संस्कृती गिरेस्त आसा. लगनां-सोबानां वेळार गांवच्यो वोवियो आनी वेस, तोणियांच्यां खेळाचीं आनी गुमटांचीं पदां, गादी आनी विविध कालार रचिल्लें जनपद साहित्य धाराळ आसा. जायत्यो पत्रिका आनी नेमाळीं कोंकणींत प्रगट जातात. कादंबरी, नाटकां आनी कवितां छापुन अजुवाडायतात. त्या देकून कोंकणीक तुळु भाषेसंगीं समान स्थान फावो जांवचें वाजवी.

कोंकणी अल्पसंख्यात लोकाची भास जावयेत आनी त्याच परमाणे अल्पसंख्यात लोकांनी उलंवच्यो तेलुगु तमिळु, मळयाळं इत्यादी भासो कर्नाटक राज्यांत घोळतात आस्येत. अल्पसंख्यात लोकांनी उलंवच्या असल्या भासांच्या उतकृष्ट कृतियांक पुरस्कार दीवक नजो म्हण कोणेंय सांगोंक ना. भासांची अभिवृद्धी जांवचेवरी वावुरचें काम साहित्य आकडेमिचें.

आमच्या भारतांत जायत्यो भासो आसात आनी ह्यो भासो आदीं थौन भारताच्या इतिहासांत मिसळोन आयल्यात. अशें आसतां, ह्यो भासो आनी तांचें साहित्य उदरंगतेक पावासारकें केंद्र आकाडेमीन तशें, राज्यांच्या साहित्य आकाडेमिन वावुरची गरज. आमच्या देशाच्या घटनांत सांगलल्याबरी देशांतल्यो सगळ्यो भासो रक्षण करुन सांबाळुन वरचो एक

मुळावो कायदो । देकुन कोंकणी भाषेच्या विकासा खातीर आनी उत्तम वर्गचें साहित्य उत्पन्न जावंचे खातीर, कोंकणी कृतियांक पुरस्कार दिवचो निर्णय राज्य साहित्य आकडेमी घेतली म्हण आमचे आशय ।

सत्रावें अ. भा. कोंकणी समेळनः

अखिल भारत कोंकणी साहित्य परिषदेच्या आश्रयाखाल मणिपालांत १९८९ जनेर ७ आनी ८ तारिकेर दोन दिसांचें १७ वें कोंकणी साहित्यीक सम्मेलन चलतलें म्हण प्रख्यात कोंकणी लेखक, परिषदेचो अध्यक्ष आनी गोवा विधान सभेचो सांदो श्री. उदय भेंब्रो हाणें कळयलां । पुर्विल्या दिसांनी गोंयांत चलोण आसल्लीं कोंकणी सम्मेलनां उप्रांत कोंकणी भाषा मंडळ स्थापित जाल्ल्या हेर मुवात्यांनी जावपाक लागलीं । १९७६ इस्वेंत मंगळूरांत हें सम्मेलन चल्लें आनी कोंकणी भाषेविशीं मंगळूरच्या लोकामधें जाग्रती उज्ज्वक पावलें । १९८० इस्वेंत, बोंबयित, १९८४ इस्वेंत बेंगळूरांत आनी १९८६ इस्वेंत कोच्चित कोंकणी भाषेचीं सम्मेलनां चललीं आनी कोंकणी भाषेच्या फुडारा खातीर जायते ठराव ह्या सम्मेलनांनी मंजूर जाल्यात । पुण हांतले कितले ठराव कार्यरूपाक आयल्यात वा हाडल्यात म्हळें मुख्य न्हय तरी ह्या सम्मेलना वरवीं उजल्लें हेर बरेपण आसा ।

हरयेका सम्मेलना वेळार कोंकणी उलोवपाच्या हेर प्रदेशांथीन कोंकणी लेखक, कवी आनी हेर फुडारी सांगाता मेळतात । तेदना भाषेविशीं समस्यां आसल्यार तर्कांक घालुन, ठराव मांडून सर्काराच्या गमनाक हाडच्याक साध्य आसा । सम्मेलना वेळार लेखक, साहिती आनी फुडारी मेळोन भावणां, कवी गोष्टी इत्यादी चलयतात, आपले विचार अदलबदल करतात, भाषेच्या फुडाराविरोध आसलल्यो आडकळी निवारूंक वाटो सोदतात आनी भाषेचे उदरगतेक नवीं योजनां मांडतात । सम्मेलनाविशीं आनी ठरावाविशीं माहेत, वर्तमान पत्रांनी छापताना, सर्काराच्या आनी लोकांच्या गमनाक वेता आनी भाषेविशीं जाग्रती उजता । आतांच्या कालार कोंकणी भाषेक

मुळावो कायदो, देकुन, कोकण भाषेच्या विकसा खातीर आनी लुत्तम वर्गचें साहित्य लुत्पन्न जावंचे खातीर, कोकण कृतियांक पुरस्कार दिवचो निर्णय राज्य साहित्य आकडेमी घेतली म्हण आमचे आशय.

सत्रावें अ. भा. कोकण समेळनः

अखिल भारत कोकण साहित्य परिषदेच्या आश्रयाखाल मणिपालांत १९८९ जनेर ७ आनी ८ तारिकेर दोन दिसांचें १७ वें कोकण साहित्यीक समेळन चलतलें म्हण प्रख्यात कोकण लेखक, परिषदेचो अध्यक्ष आनी गोवा विधान सभेचो सांदो श्री. उदय भेंब्रो हाणें कळयलां । पुर्विल्या दिसांनी गोंयांत चलोण आसल्लीं कोकण सम्मेलनां उप्रांत कोकण भाषा मंडळ स्थापित जाल्ल्या हेर मुवात्यांनी जावपाक लागलीं । १९७६ इस्वेंत मंगळूरांत हें सम्मेलन चल्लें आनी कोकण भाषेविशीं मंगळूरच्या लोकामधें जाग्रती उज्ज्वक पावलें । १९८० इस्वेंत, बोंबयित, १९८४ इस्वेंत बेंगळूरांत आनी १९८६ इस्वेंत कोच्चित कोकण भाषेचीं सम्मेलनां चललीं आनी कोकण भाषेच्या फुडारा खातीर जायते ठराव ह्या सम्मेलनांनी मंजूर जाल्यात । पुण हांतले कितले ठराव कार्यरूपाक आयल्यात वा हाडल्यात म्हळें मुख्य न्हय तरी ह्या सम्मेलना वरवीं उजल्लें हेर बरेपण आसा ।

हरयेका सम्मेलना वेळार कोकण उलोवपाच्या हेर प्रदेशांथीन कोकण लेखक, कवी आनी हेर फुडारी सांगाता मेळतात । तेदना भाषेविशीं समस्यां आसल्यार तर्कांक घालुन, ठराव मांडून सर्काराच्या गमनाक हाडच्याक साध्य आसा । सम्मेलना वेळार लेखक, साहिती आनी फुडारी मेळोन भावणां, कवी गोष्टी इत्यादी चलयतात, आपले विचार अदलबदल करतात, भाषेच्या फुडाराविरोध आसलल्यो आडकळी निवारूंक वाटो सोदतात आनी भाषेचे उदरगतेक नवीं योजनां मांडतात । सम्मेलनाविशीं आनी ठरावाविशीं माहेत, वर्तमान पत्रांनी छापताना, सर्काराच्या आनी लोकांच्या गमनाक वेता आनी भाषेविशीं जाग्रती उजता । आतांच्या कालार कोकण भाषेक

सम्मेलनाची अधिक गरज आसा । तिची समस्यां परिहार करूंक आनी तिचें साहित्य वाडवूंक तिच्या भुरग्यांनी वावुरची गरज । ह्ये वाटेन १७ वें कोंकणी सम्मेलन कांय तरी करूंक सक्तेलें म्हळळो भवसो ।

“राकणो” पत्राची भांगरा अतसवः

मंगळुरी कोंकणी भाषेचे चरित्रेंत प्रथम कोंकणी पत्र “कोंकणी दिरवें” श्री. लुविस मस्करेवान आनी शेवलिये यु. कणप्पा हांणी १९१२ इस्वेंत आरंभ केल्लें । त्या कालार कोंकणीचो फुडार दुबावाचो आशिल्लो । तसूय कितलेशा आडकळीं आनी संकष्टांमधें पंचवीसां वयर वरसां हें पत्र बाळवलें आनी कोंकणी समाजेची सेवा करूंक सकलें । प्रगतेक पावोंक नासलले अके भाषेचें पत्रयी लांब अवधी पर्यांत चलवून व्हरूंक साध्य आसा म्हण लुविस मस्करेवान आनी ताच्या सहवावराड्यांनी दाकवन दिलें ।

मंगळुर दिरयेसेजिचें पत्र “राकणो” १९३८ इस्वेंत स्थापीत जाल्लें । ओंदु राकण्याक पन्नास वरसां भरतात । अक पत्र पन्नास वरसां जियेवक सलिस ना तसूय राकणो जियेला आनी वृद्धी जाला । आज पासून ताणे पत्रगारिके द्वारी गांवांत आनी परगांवांत जियेतल्या कितलेशा कोंकणी अलोवपी लोकांक लेखनां, काणियो, कवितां आनी हेर साहित्या द्वारीं वेगवेगळ्या थरांची सेवा दिल्या । सताक, नितीक आनी धर्माक सम्मंद जाल्ले जायते विचार राकण्या मुखांतर क्रिस्तांव कोंकणी लोकांमुकार पावल्यात । राकणो प्रकाशनान सबार पुस्तकां छापून अज्वाडायल्यांत आनी अशे कोंकणी बरोवप्यांक प्रोत्साव दिला । सुविल्या तशेच उपरांत आयिल्ल्या संपादकांनी राकण्याच्या एळिगेखातीर कष्ट आनी वांवट काडल्या । पन्नास वर्सां प्रायेचो राकणो आज दिडो मानाय जाला, ताची मोटाय चडल्या, वाचप्यांचो संखो वाडला आनी कोंकणी क्रिस्तांव समाजेचें अक हातेर जांवक पावला । अर्धे शतक फळादिकपणी बाळवोन सबार वाटांनी कोंकणी लोकांची सेवा केल्ल्या राकण्याक आनी ताचे शिबंदेक आमी शुभाशय पाठयतांव आनी मुकल्या भाविष्यांत सगळ्या वाटांनी यशस्वी मागतांव । लांब जियो “राकणो” पत्र ।

परिहार करुंको आनी तिचो साहित्य वाडवुंको तिच्या भुरग्यांनी वावुरुंको गरज. ह्ये वाटेन १७ वे कोंकणी सम्मेलन कांय तरी करुंको सक्तेलें म्हळळो भवसो.

“राकणो” पत्राच्यो भांगरा अतसवः

मंगळुरी कोंकणी भाषेचे चरित्रेंत प्रथम कोंकणी पत्र “कोंकणी दिरवें” श्री. लुविस मस्करेवान आनी शेवलिये यु. कणप्पा हांणी १९१२ इस्वेंत आरंभ केल्लें । त्या कालार कोंकणीचो फुडार दुबावाचो आशिल्लो । तसूय कितलेशा आडकळीं आनी संकष्टांमधें पंचवीसां वयर वरसां हें पत्र बाळवलें आनी कोंकणी समाजेची सेवा करूंक सकलें । प्रगतेक पावोंक नासलले अके भाषेचें पत्रयी लांब अवधी पर्यांत चलवून व्हरूंक साध्य आसा म्हण लुविस मस्करेवान आनी ताच्या सहवावराड्यांनी दाकवन दिलें ।

मंगळुरी दिरयेसेजिचें पत्र “राकणो” १९३८ इस्वेंत स्थापीत जाल्लें । ओंदु राकण्याक पन्नास वरसां भरतात । अक पत्र पन्नास वरसां जियेवक सलिस ना तसूय राकणो जियेला आनी वृद्धी जाला । आज पासून ताणे पत्रगारिके द्वारी गांवांत आनी परगांवांत जियेतल्या कितलेशा कोंकणी अलोवपी लोकांक लेखनां, काणियो, कवितां आनी हेर साहित्या द्वारीं वेगवेगळ्या थरांची सेवा दिल्या । सताक, नितीक आनी धर्माक सम्मंद जाल्ले जायते विचार राकण्या मुखांतर क्रिस्तांव कोंकणी लोकांमुकार पावल्यात । राकणो प्रकाशनान सबार पुस्तकां छापून अज्वाडायल्यांत आनी अशे कोंकणी बरोवप्यांक प्रोत्साव दिला । सुविल्या तशेच उपरांत आयिल्ल्या संपादकांनी राकण्याच्या एळिगेखातीर कष्ट आनी वांवट काडल्या । पन्नास वर्सां प्रायेचो राकणो आज दिडो मानाय जाला, ताची मोटाय चडल्या, वाचप्यांचो संखो वाडला आनी कोंकणी क्रिस्तांव समाजेचें अक हातेर जांवक पावला । अर्धे शतक फळादिकपणी बाळवोन सबार वाटांनी कोंकणी लोकांची सेवा केल्ल्या राकण्याक आनी ताचे शिबंदेक आमी शुभाशय पाठयतांव आनी मुकल्या भाविष्यांत सगळ्या वाटांनी यशस्वी मागतांव । लांब जियो “राकणो” पत्र ।

उडुपींत कोंकणी साहित्यीक कार्यावळ :

१९८८ सप्टेंबर ९, १० आनी ११ तारिकेर उडुपी एम. जी. एम. कोलेजिच्या “गीतांजली” हांतुं तीन दिसांची कोंकणी साहित्यीक कार्यावळ चल्ली । हे कार्यावळेंत पंचवीस जण बरौपांक काणियो, कवनां, कादंबरी आनी लेखनां बरौपाविशीं तर्बेती दिली । कोंकणिचे प्रसिद्ध बरौपी आनी कवी हाजर आमोन, तांची माहेत आपल्या भाषणा मुखांत तरन्या बरौप्यांक मेळाशी केली । काणियेक जाय जाल्ली कथावस्तु आनी हेर संगती; रेडियो नाटकां, काणियो आनी कवनां बरौपाक अवश्य आसल्ल्यो वस्तु; पत्रिकांक बरौपाची रीत; एका बऱ्या लेखनांत आटापुंक जाय आसल्ल्यो संगती; संदर्शना वेळार आनी व्यक्ती परिचय दिताना खंयच्या संगतीक प्रामुख्यता दीवक जाय; कविता कशी उज्जता आनी कविते वरवीं कसलो आदाय लाबता इत्यादी विशीं ह्ये कार्यावळेंत भाषणां आयकोंक मेळळीं ।

भापेचो विकास जावपाक आनी लेखकांक तर्बेती मेळपाक ह्यो कार्यावळी सहाय जातात । वेगवेगळ्या सुवात्यांनी विविगड थरान उलंवचे कोंकणीत एकत्व हाडपाक कष्ट आसात तरूय असल्ये कार्यावळेंत जातिमताचो भेदभाव विसरून, लेखकांनी सांगाता मेळून चर्चे करपाक आनी अभिप्राय अदलबदल करपाक सुयोग लाबल्लो तो, कोंकणिचे उदरगतेक आधार जातलो तशेंच ह्ये कार्यावळे वरवीं नव्या लेखकांक उत्तेजन मेळोन, थोडे नवे लेखक कोंकणीत उदेतेले म्हणपाक दुबाव आसूंक नजो । १९८९ वरसा मणिपालांत चलोंक आसा त्या कोंकणी साहित्यीक सम्मेलना तेवशीन हें प्रथम मेट काडलल्या कार्यावळेच्या व्यवस्थापकांक आमचे हार्दीक शुभाशय ।

--आलबन कास्तेलिन.

लुडुपिंठ कौंकरी साहित्यीक कार्यावळ :

०९०८ सप्टेंबर ९, १० आनी ११ तारिकेर लुडुपिंठ. जि. म. कौलेंजिच्या “गीतांजली” हांतुं तीन दिसांची कौंकरीसाहित्यीक कार्यावळ चल्ली. ह्ये कार्यावळेंत पंचवीस जण बरौपांक काणियो, कवनां, कादंबरी आनी लेखनां बरौपाविशीं तर्बेती दिली. कौंकरीचें प्रसिद्ध बरौपी आनी कवी हाजर आमोन, तांची माहेत आपल्या भाषणा मुखांत तरन्या बरौप्यांक मेळाशी केली. काणियेक जाय जाल्ली कथावस्तु आनी हेर संगती; रेडियो नाटकां, काणियो आनी कवनां बरौपाक अवश्य आसल्ल्यो वस्तु; पत्रिकांक बरौपाची रीत; एका बऱ्या लेखनांत आटापुंक जाय आसल्ल्यो संगती; संदर्शना वेळार आनी व्यक्ती परिचय दिताना खंयच्या संगतीक प्रामुख्यता दीवक जाय; कविता कशी उज्जता आनी कविते वरवीं कसलो आदाय लाबता इत्यादी विशीं ह्ये कार्यावळेंत भाषणां आयकोंक मेळळीं ।

भापेचो विकास जावपाक आनी लेखकांक तर्बेती मेळपाक ह्यो कार्यावळी सहाय जातात । वेगवेगळ्या सुवात्यांनी विविगड थरान उलंवचे कोंकणीत एकत्व हाडपाक कष्ट आसात तरूय असल्ये कार्यावळेंत जातिमताचो भेदभाव विसरून, लेखकांनी सांगाता मेळून चर्चे करपाक आनी अभिप्राय अदलबदल करपाक सुयोग लाबल्लो तो, कोंकणिचे उदरगतेक आधार जातलो तशेंच ह्ये कार्यावळे वरवीं नव्या लेखकांक उत्तेजन मेळोन, थोडे नवे लेखक कोंकणीत उदेतेले म्हणपाक दुबाव आसूंक नजो । १९८९ वरसा मणिपालांत चलोंक आसा त्या कोंकणी साहित्यीक सम्मेलना तेवशीन हें प्रथम मेट काडलल्या कार्यावळेच्या व्यवस्थापकांक आमचे हार्दीक शुभाशय ।

--अल्बन कास्तेलिन.

ಕಿಸರಾ

ಕಿಸರಾಂ

ತುಜೆ ನದರೇಕ ಮ್ಹಜಿ ನದರ ಮೆಲಿ
 ಚುಕುನ್
 ತುಜ್ಯಾ ಹಾತಾಕ ಮ್ಹಜೊ ಹಾತೆ ಲಾಗಲೊ
 ಚುಕುನ್
 ಮ್ಹಜೆ ಕುಶಿಂತ್ ರಿಗಲಿ ತು
 ಚುಕುನ್
 ತುಜೆ, ಮ್ಹಜೆ ಜಿವಿತ ಸರಲೆ ಜಾಲೆ
 ಸಕಲೆ ಜಾಲೆ
 ಚುಕುನ್, ಚುಕುನ್

X X X X

ತುವೆ ಮ್ಹಜೊ ಹಾತೆ
 ಹಾತಾಂತ್ ಧಲ್ಲೊ
 ಆನಿ ಮ್ಹಜೆ ಕಾಳಿಜ
 ಹಾತಾ ಭಾಯ್ ಘೆಲೆ

X X X X

ಮ್ಹಜೆ ಘಡ್ಯಾಡೆಕ
 ಕಾಟೆಚ ನಾತ
 ಚಕ್ರಾಂ ಧುಂತಾತ
 ಪುಣ ವರಾಂ ಕಲನಾತ

X X X X

ತುಕಾ ಸಾಂಗಿಲ್ಲೆಂ ತರಾಂ
 ವಾಚ್ಯಾನ್ ಆಯಕಲೆಂ
 ಮ್ಹಜಿ ಗುಪಿತ ಗಜಾಲ
 ಗಾಂವಾರ ಪಡಲೆ

X X X X

ಸರಯೆರ ಚಲಪಾಚಿ
 ಇತಲಿ ಸಂವಯ್ ಜಾಲ್ಯಾ
 ಸರ್ಕಸ ಕರತಾನಾ
 ಆತಾಂ ಜಮನೊರುಕ ಪಾಂಚ್ ಥಾರನಾ

X X X X

ಬಾಜಾರಾಂತ್ ಗೆಲ್ಲೊಂ
 ಪಸರಕಾರಾನ್ ಜೊಖ್ಲೊ
 ಲುಗಟಕಾರಾನ್ ಮಾಪಲೊ

ತುಜೇ ನದ್ರೇಕ್ ಮ್ಹಜೇ ನದರ್ ಮೆಳ್ಳಿ
 ಚುಕುನ್
 ತುಜ್ಯಾ ಹಾತಾಕ್ ಮ್ಹಜೊ ಹಾತ್ ಲಾಗಲೊ
 ಚುಕುನ್
 ಮ್ಹಜೇ ಕುಶಿಂತ್ ರಿಗಲಿ ತೂಂ
 ಚುಕುನ್
 ತುಜೆಂ, ಮ್ಹಜೆಂ ಜಿವೀತ್ ಸರಳೆ ಜಾಲೆಂ
 ಸಕಳೆ ಜಾಲೆಂ
 ಚುಕುನ್, ಚುಕುನ್

X X X X

ತುವೆಂ ಮ್ಹಜೊ ಹಾತ್
 ಹಾತಾಂತ್ ಧಲ್ಲೊ
 ಆನಿ ಮ್ಹಜೆಂ ಕಾಳಿಜ್
 ಹಾತಾ ಭಾಯ್ ಘೆಲೆಂ

X X X X

ಮ್ಹಜೇ ಘಡ್‌ಯಾಳೆಕ್
 ಕಾಂಟೆಚ್ ನಾತ್
 ಚಕ್ರಾಂ ಧುಂವ್ತಾತ್
 ಪುಣ್ ವರಾಂ ಕಳನಾತ್

X X X X

ತುಕಾ ಸಾಂಗಿಲ್ಲೆಂ ಉತ್ತಾಂ
 ವಾರ್ಯಾನ್ ಆಯಕಲೆಂ
 ಮ್ಹಜಿ ಗುಪಿತ ಗಜಾಲ
 ಗಾಂವಾರ್ ಪಡ್ಲಿ

X X X X

ಸರಯೆರ್ ಚಲಪಾಚಿ—
 ಇತ್ಲಿ ಸಂವಯ್ ಜಾಲ್ಯಾ
 ಸರ್ಕಸ್ ಕರತಾನಾ
 ಆತಾಂ ಜಮನೊರುಚ್ ಪಾಂಚ್ ಥಾರನಾ

X X X X

ಬಾಜಾರಾಂತ್ ಗೆಲ್ಲೊಂ
 ಪಸರ್‌ಕಾರಾನ್ ಜೊಖ್ಲೊ
 ಲುಗಟ್‌ಕಾರಾನ್ ಮಾಪ್ಲೊ

शिप्यान कापलो
घरा येता म्हणसर
सोंपलो

ಶಿಂಪ್ಯಾನ್ ಕಾಪ್ಲೊ
ಘರಾ ಯೆತಾ ಮ್ಹಣಸರ್
ಸೊಂಪ್ಲೊ

X X X X

आमी परमळाक फुकां दिलीं
उतरांक ओट दिले
दुकांक दोळे दिले
उमाळयांक काळीज दिलें
ल्हारांक आमी दर्या दिलो •
आनी वोताक सूर्या •

X X X X

ಆಮಿ ಪರಮಳಾಕ್ ಫುಕಾಂ ದಿಲಿಂ
ಉತ್ರಾಂಕ್ ಒಂಟ್ ದಿಲೆ
ದುಕಾಂಕ್ ದೊಳೆ ದಿಲೆ
ಉಮಾಳ್ಕಾಂಕ್ ಕಾಳಿಜ್ ದಿಲೆಂ
ಲ್ಹಾರಾಂಕ್ ಆಮಿ ದರ್ಯಾ ದಿಲೊ
ಆನಿ ವೊತಾಕ್ ಸೂರ್ಯಾ

X X X X

उडपाची शक्त गेल्या
आनी म्हजीं पाखांच
आतां म्हाका जड जाल्यां

X X X X

ಉಡ್ಪಾಚಿ ಶಕ್ತ್ ಗೆಲ್ಯಾ
ಆನಿ ಮ್ಹಜಿಂ ಪಾಖಾಂಚ್
ಆತಾಂ ಮ್ಹಾಕಾ ಜಡ್ ಜಾಲಾಂ

— मनोहरराय सरदेसाय

— ಮನೋಹರ್ ರಾಯ್ ಸರ್ದೆಸಾಯ್.

एक विमर्शक लेखन :

ಏಕ್ ವಿಮರ್ಶಕ್ ಲೇಖನ್ :

कोंकणीचें अपार पुरातनत्व

ಕೊಂಕಣಿಚೆಂ ಅಪಾರ ಪುರಾತನತ್ವ

कोंकणी सारस्वतांगेलि भास । सारस्वत म्हळयारि
ब्रह्मण मात्र न्हयं, कोंकणी उल्लोवंचे क्रिस्तमांचे अनी
मोस्ले (Moslem) मताचे - हांगेले पूर्वीकय सारस्वतच
आसले । सुमार पांच हजार वरसां फूडे तांगेलें
वासस्थान जल्लेल्या सरस्पती नदीतीररि चालु
आसलि भास ती । त्या कालाक तिका सारस्पती
मणु नावं आसलें जावुयात । सारस्वतांनि भारतविजया
खातीर (for Aryan Colonization of Bharata)
निरन्तर प्रयाण आरंभिल्ले उपरान्ते भासेचें नावं नष्ट
जल्लें; कारण, तांगेलो स्वन्ता गावूं म्हणुक सारस्वतांक
कांय ना जल्लो । भासेनावं केन्नाय प्रदेशानावांक
लागून मू आसतलें । सुमार चारि हजार वरसांक,
क्रिस्ताब्द सांचे शेकण्डयान्तु श्री कोंकणदेशान्तु कोंकणी
म्हळेल्या नांवान पुनरुद्धारण जावूं पर्यन्त, नावनातिल्लि

ಕೊಂಕಣಿ ಸಾರಸ್ವತಾಂಗೆಲಿ ಭಾಸ್. ಸಾರಸ್ವತ್ ಮ್ಹಳ್ಳಾರಿ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ ಮಾತ್ ನ್ಹಯ್, ಕೊಂಕಣಿ ಉಲ್ಲೊವಂಚೆ ಕ್ರಿಸ್ತಾ
ವಾಂಚೆ ಆನಿ ಮೊಸ್ಲೆಮ್ (Moslem) ಮತಾಚೆ - ಹಾಂಗೆಲೆ
ಪುರ್ವಿಕಯ್ ಸಾರಸ್ವತಚ್ ಫ್ಲೆಸ್ಲೆ. ಸುಮಾರ್ ಪಾಂಚ್
ಹಜಾರ್ ವರ್ಸಾಂ ಫುಡೆ ತಾಂಗೆಲೆಂ ವಾಸಸ್ಥಾನ್ ಜಾಲ್ಲೆಲ್ಯಾ
ಸರಸ್ವತೀ ನದೀ ತೀರಾರಿ ಚಾಲು ಆಸ್ಲಿ ಭಾಸ್ ತೀ. ತ್ಯಾ
ಕಾಲಾಕ್ ತಿಕಾ ಸಾರಸ್ವತೀ ಮ್ಹಣ್ ನಾಂವ್ ಆಸ್ಲೆಂ ಜಾವು
ಯಾತ್. ಸಾರಸ್ವತಾಂನಿ ಭಾರತ ವಿಜಯಾ ಖಾತಿರ್ (For
Aryan Colonization of Bharata) ನಿರಂತರ್ ಪ್ರಯಾ
ಣ್ ಆರಂಭಿಲ್ಲೆಂ ಉಪ್ರಾಂತೆ ಭಾಸೆಚೆಂ ನಾಂವ್ ನಷ್ಟ್ ಜಾಲ್ಲೆಂ;
ಕಾರಣ್, ತಾಂಗೆಲೊ ಸ್ವಂತಾ ಗಾಂವು ಮ್ಹಣುಕ್ ಸಾರಸ್ವತಾಂಕ್
ಕಾಂಯ್ನಾ ಜಾಲ್ಲೊ, ಭಾಸೆನಾಂವ್ ಕೆನ್ನಾಂವ್ ಪ್ರದೇಶಾನಾ
ವಾಂಕ್ ಲಾಗೂನ್ಮಾಂ ಆಸ್ತಾಲೆಂ. ಸುಮಾರ್ ಚಾರಿ ಹಜಾರ್
ವರ್ಸಾಂಕ್, ಕ್ರಿಸ್ತಾಬ್ದ್ ಸಾಂಚೆ ಶೆಕಣ್ಡಾಂತು ಶ್ರೀ ಕೊಂಕಣ್
ದೇಶಾಂತು ಕೊಂಕಣಿ ಮ್ಹಳ್ಳೆಲ್ಯಾ ನಾಂವಾನ್ ಪುನರುದ್ಧಾರಣ್
ಜಾವೂಂ ಪರ್ಯಂತ, ನಾಂವ್ನಾತಿಲ್ಲಿ ಬೋಲಿ ಜಾವುನ್ ವಾಂಚ್ಲಿ

ಬೊಲಿ ಜಾವುನ್ ವಾಂಚಲಿ ಸಾರಸ್ವತಾಗೆಲಿ ಭಾಸಿ । ಅನೇಕ
ದೇಶಸಂಚಾರಾನಂತರ ಭಾಸೆಚಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಅನಿ ವ್ಯಾಕರಣ
ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಜಾಲಿಲಿ । ಆಧುನಿಕ ಕೊಂಕಣಿಕ್ ಪುರಾತನ
ಸಾರಸ್ವತೀಚೆಂ ಸಾರಕೆಂ ಬಹುಶಾ ನಷ್ಟ ಜಾಲೆಂ ।
ಜಲ್ಮಾಸ್ತನಾ, ಹಾಂಗಾ ಥಾಂಗಾ ದೆಕೂಕ್
ಯೆವಂಚ್ಯಾ ತಾರತಮ್ಯಾನ್ ಅನಿ ಸಾಮ್ಯತೆನ್ ಹೀ
ಕೊಂಕಣಿಕ್ ವೇದಾಚೆ, ಛಂದಸ್ ಭಾಸೆಕ್ ಸಮಕಾಲೀನಾ
ಆಸಲಿ ಮ್ಹಣು ಕಡ್ಲೂಕ್ ಯೆತಾ ।

ವೇದಭಾಸೆಚೆಂ ಮಾತೃತ್ವ ಕೊಂಕಣಿಕ್ (ಸಾರಸ್ವತೀ ಪ್ರಾಕೃತಾಕ್)
ಆಸಾ ಮ್ಹಳಯಾರಿ, ತಾಂಕ್ ತರ್ಕಾವಿಷಯ ಜಾತಲೊ ।
ಹೀ ತರ್ಕಾ ಚರಿತ್ರಾಪೂರ್ವ್ ಆಸಲಿಯಾ ಭಾಸೆಕ್ ಸಂಬದ
ಜಲ್ಲೆಲ್ಯಾ ಪಾಸಾವತ, ತಾಜ್ಯೊ ಸಾಕ್ಷಿಯೊ ಚರಿತ್ರಮುಖೆನ್
ಮೆಳ್ತೂಕ್ ನಾ । ಜನಾಚಾರಾಂತು, ಗ್ರಾಮೀಣ
ಕಾಣಿಯಾಂತು, ಇತಿಹಾಸಾಂತು ಅನಿ ಕೊಂಕಣಿಕ್
ಕಾಣಿಯಾಂತು ಸೊದ್ದುಕಾ ಜಾವುನ್ ಆಸಾ ।

A ಜನಾಚಾರ ಅನಿ ರೀವಾಸ :

i ವಿಶ್ವಾದೇವಿ ಮ್ಹಳಯಾರಿ ಸರಸ್ವತೀಚೊ
ಚಿತ್ರೀಕಾರ ಕರ್ತಲೊ ಹಿಂದು ಮತಾಂತ್ಲೊ ಕೋಣೆ
ಆಸಾ ಕಿಂ ? ತ್ಯಾ ಸ್ಥಾನಾರಿ ಗಂಗೇಚೊ ಅಥವಾ
ಗೋದಾವರಿಚೊ ಉಡಗಾಸು ಕಾಡಿನಾಯ
ಕ್ರಿಯಾ ? ಕಾರಣ, ಆಯಗಿಲೆ ಆದಿಸಾಹಿತ್ಯಾಚಿ
ಅನಿ ಆದಿಕಲಾವೃಂದಾಚಿ ಜನ್ಮಭೂಮಿ ಸರಸ್ವತೀ
ತೀರ ಆಸಲೆ । ತ್ಯಾ ಉಡಗಾಸಾನ್ ಪಿಡ್ವಿಯಾನ್
ಪೂರ್ವಿಕಾಂ ದಿವಂಚೊ ಬಹುಮಾನು
(Homage paid by the posterity) ತಾಂ
ಸರಸ್ವತೀಲೆಂ ವಿಶ್ವಾದೇವಿ ಸ್ಥಾನ ।

ii ಸರಸ್ವತೀ ತೀರಾರಿತ್ಯುನ್ ಪಾಂಚಹಜಾರ
ವರಸಾನಿ ದೂರಾ ಜಲ್ಲೆಲ್ಯಾ ಆಧುನಿಕಾಂತು
ಸರಿ, ಸಮಾಜಾಂತು ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಜಲ್ಲೆಲೆ
ರೀಪಿ ಅಪಣ್ಯಾಗೆಲೆ ನಾವಾಂವೊಂಟ್ಲೊ
“ಸರಸ್ವತಿ” ಮ್ಹಳೆಲೆಂ ಬಿರುದ
ಜೊಡಾಯತಾಯ । ಉದಾ :— ಶಿವಾನಂದ
ಸರಸ್ವತಿ (ರೀಪೀಕೇಶ); ಚಂದ್ರಶೇಖರ
ಸರಸ್ವತಿ (ಕಾಂಚಿಪುರ), ಅನಿ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ
ಸರಸ್ವತಿ (ಕವಲೆ ಮಠ - Goa) । ಹಜೀ
ಕಾರಣ, ಕಲಾ ಪಾರಗುಣ್ಯ ಜಲ್ಲೆಲೆ, ವೇದಕರ್ತಾರ
ಜಲ್ಲೆಲೆ ರೀಪಿ ಸಾರಸ್ವತ ಆಸಲೆ । ಉದಾ :—
ಅಗ್ನಿ, ಭೃಗು, ಅಗ್ನಿರಸ ಇತ್ಯಾದಿ । ತ್ಯಾ
ರೀಪಿಗಿಲೆ ಔನ್ನತ್ಯಾಕ್ ಬಹುಮಾನ ದಿವಂಚ್ಯಾಕ್
ಹೊ ಒಕೊ ರೀವಾಸು ।

iii ಹೇಚಿ ತರಪೆನ್ ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟ ಜಲ್ಲೆಲ್ಯಾ
ಸಾಹಿತ್ಯಾಕ್ಯಾ “ಸರಸ್ವತಿ” ಮ್ಹಣತಾಯ ।
ಉದಾ :— “ಶ್ರೀಗು ತದಾ ಜಯದೇವ

ಸಾರಸ್ವತಾಂಗಿಲಿ ಭಾಸಿ”. ಆನೇಕ್ ದೇಶ
ಸಂಚಾರಾ ನಂತರ್ ಭಾಸೆಚಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಅನಿ
ವ್ಯಾಕರಣ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಜಾಲಿಲಿ. ಆಧುನಿಕ
ಕೊಂಕಣಿಕ್ ಪುರಾತನ ಸಾರಸ್ವತೀಚೆಂ
ಸಾರಕೆಂ ಬಹುಶಾ ನಷ್ಟ ಜಾಲೆಂ. ಜಲ್ಮಾಸ್ತನಾ,
ಹಾಂಗಾ ಥಾಂಗಾ ದೆಕೂಕ್ ಯೆವಂಚ್ಯಾ
ತಾರತಮ್ಯಾನ್ ಅನಿ ಸಾಮ್ಯತೆನ್ ಹೀ
ಕೊಂಕಣಿಕ್ ವೇದಾಚೆ, ಛಂದಸ್ ಭಾಸೆಕ್
ಸಮಕಾಲೀನಾ ಆಸಲಿ ಮ್ಹಣು ಕಡ್ಲೂಕ್
ಯೆತಾ.

ವೇದಭಾಸೆಚೆಂ ಮಾತೃತ್ವ ಕೊಂಕಣಿಕ್ (ಸಾರಸ್ವತೀ ಪ್ರಾಕೃತಾಕ್)
ಆಸಾ ಮ್ಹಳಯಾರಿ, ತಾಂಕ್ ತರ್ಕಾವಿಷಯ ಜಾತಲೊ ।
ಹೀ ತರ್ಕಾ ಚರಿತ್ರಾಪೂರ್ವ್ ಆಸಲಿಯಾ ಭಾಸೆಕ್ ಸಂಬದ
ಜಲ್ಲೆಲ್ಯಾ ಪಾಸಾವತ, ತಾಜ್ಯೊ ಸಾಕ್ಷಿಯೊ ಚರಿತ್ರಮುಖೆನ್
ಮೆಳ್ತೂಕ್ ನಾ. ಜನಾಚಾರಾಂತು, ಗ್ರಾಮೀಣ
ಕಾಣಿಯಾಂತು, ಇತಿಹಾಸಾಂತು ಅನಿ ಕೊಂಕಣಿಕ್
ಕಾಣಿಯಾಂತು ಸೊದ್ದುಕಾ ಜಾವುನ್ ಆಸಾ.

A ಜನಾಚಾರ ಅನಿ ರೀವಾಸ :

(i) ವಿಶ್ವಾದೇವಿ ಮ್ಹಳಯಾರಿ ಸರಸ್ವತೀಚೊ
ಚಿತ್ರೀಕಾರ ಕರ್ತಲೊ ಹಿಂದು ಮತಾಂತ್ಲೊ
ಕೋಣೆ ಆಸಾ ಕಿಂ ? ತ್ಯಾ ಸ್ಥಾನಾರಿ ಗಂಗೇಚೊ
ಅಥವಾ ಗೋದಾವರಿಚೊ ಉಡಗಾಸು ಕಾಡಿನಾಯ
ಕ್ರಿಯಾ ? ಕಾರಣ, ಆಯಗಿಲೆ ಆದಿಸಾಹಿತ್ಯಾಚಿ
ಅನಿ ಆದಿಕಲಾವೃಂದಾಚಿ ಜನ್ಮಭೂಮಿ ಸರಸ್ವತೀ
ತೀರ ಆಸಲೆ । ತ್ಯಾ ಉಡಗಾಸಾನ್ ಪಿಡ್ವಿಯಾನ್
ಪೂರ್ವಿಕಾಂ ದಿವಂಚೊ ಬಹುಮಾನು
(Homage paid by the posterity) ತಾಂ
ಸರಸ್ವತೀಲೆಂ ವಿಶ್ವಾದೇವಿ ಸ್ಥಾನ ।

(ii) ಸರಸ್ವತೀ ತೀರಾರಿತ್ಯುನ್ ಪಾಂಚಹಜಾರ
ವರಸಾನಿ ದೂರಾ ಜಲ್ಲೆಲ್ಯಾ ಆಧುನಿಕಾಂತು
ಸರಿ, ಸಮಾಜಾಂತು ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಜಲ್ಲೆಲೆ
ರೀಪಿ ಅಪಣ್ಯಾಗೆಲೆ ನಾವಾಂವೊಂಟ್ಲೊ
“ಸರಸ್ವತಿ” ಮ್ಹಳೆಲೆಂ ಬಿರುದ ಜೊಡಾಯತಾಯ ।
ಉದಾ :— ಶಿವಾನಂದ ಸರಸ್ವತಿ (ರೀಪೀಕೇಶ);
ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸರಸ್ವತಿ (ಕಾಂಚಿಪುರ), ಅನಿ
ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸರಸ್ವತಿ (ಕವಲೆ ಮಠ - Goa).
ಹಜೀ ಕಾರಣ, ಕಲಾ ಪಾರಗುಣ್ಯ ಜಲ್ಲೆಲೆ, ವೇದಕರ್ತಾರ
ಜಲ್ಲೆಲೆ ರೀಪಿ ಸಾರಸ್ವತ ಆಸಲೆ. ಉದಾ :—
ಅಗ್ನಿ, ಭೃಗು, ಅಗ್ನಿರಸ, ಇತ್ಯಾದಿ. ತ್ಯಾ
ರೀಪಿಗಿಲೆ ಔನ್ನತ್ಯಾಕ್ ಬಹುಮಾನ ದಿವಂ
ಚ್ಯಾಕ್ ಹೊ ಒಕೊ ರೀವಾಸು.

(iii) ಹೇಚಿ ತರಪೆನ್ ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟ ಜಲ್ಲೆಲ್ಯಾ
ಸಾಹಿತ್ಯಾಕ್ಯಾ “ಸರಸ್ವತಿ” ಮ್ಹಣತಾಯ. ಉದಾ :—
“ಶ್ರೀಗು ತದಾ ಜಯದೇವ

ಸರಸ್ವತೀ” ಅಶಿಷ ಗೀತಗೋವಿಂದಾ ಪಾಸೂನ ಸಾಂಗಲಾಂ (Sl. 3, canto 1)

iv ಅನಿ ಏಕು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯ ಹಾಂಗಾ ಸಾಂಗಲಾಂ ಆಸ. ಪಾಂಚ್ ಹಜಾರ್ ವರ್ಸಾಂಚೆ ಪ್ರಯಾಣ ಫಲ ಜಾವ್ನ ಆಜಿ ಸಾರಸ್ವತಾಂ ಕಾಷ್ಮೀರಾತ್ಮನ ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿ ಪೆರಾನ್, ಅನಿ ಸಿಂಧುದೇಶಾತ್ಮನ ಗೌಡದೇಶ ಪರ್ಯಂತ ವಿದರ್ಬಾ ಜಲ್ಲೆಲೆ ಆಸಾಯ್. ಜಲ್ಯಾರಿ ಹೆ ದೀರ್ಘ ಕಾಲದೇಶಾಂತರ್ ತಾಂಗೇಲಾ ಆಚಾರಾಂಕ್ ವ್ಯತ್ಯಾಸು ಹಾಡುಂ ನಾ. ಸರ್ವ ಸಾರಸ್ವತಾಂ ರಿಗವೇದಾಚ್ಯಾ ಸಾಕಲ ಶಾಖೆಕ್ ಅನುಸಾರ ಕರ್ತಾಯ್. ಕಾಲಾಕ್ ದೇಶಾಕ್ ಜಿವ್ವಾಲ್ತಲಿ ತಾಂಗೇಲಿ ರಿಗವೇದಾರಿ ಆಸಿಲ್ಯಾ ಭಕ್ತೀಕ್ ಕಾಂಯ್ ಪ್ರತೀಕ್ ಕಾರಣ್ ಆಸುಕಾ. ವೇದಾಂತು ಪ್ರಥಮಲ್ಲೊ ರಿಗವೇದ ಸಾರಸ್ವತ್ ರಿಷೀಂಲೆಂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಭಾವಾಂ ವಿವರಣೆಪೂನು ಭಾಯ್ತ್ ವಿಕ್ಟರಲೆಂ ಪಾಳಾಂ ತಾಂ ವೇದಾಕ್ ಸಜ್ಜಿ ಛಂದಸ್ ಭಾಸ್ ಉತ್ಪನ್ನ ಕರೂಕ್ ಆಯ್ತಿ ಜಲ್ಲೆಲಿ ಸಾರಸ್ವತೀ ಪ್ರಾಕೃತ್ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ತಾಂತು ಜಾಲು ಆಸ್ಲಿ (ತೀಚಿ ಆಧುನಿಕ ಕಾಂಕಣಿ ಜಾವ್ನ ನಾಮರೂಪಾಂತರ್ ಜಲ್ಯಾ) ।

B ಇತಿಹಾಸಾನ್ತುಲೊ ಸಾಕ್ಷಿಯೊ:

i ಮಹಾಭಾರತಾನ್ತುಲಾ ವಾನಪರ್ವಾನ್ತು, ಪಂಚವೆ ಖಣ್ಡಾನ್ತು (10-80) ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಿ ಜಲ್ಲೆಲಾ ಸಾರಸ್ವತಾಂಗೇಲೆ ಧರ್ಮಪುಟಾನ್, ಸದಾಚಾರ-ಇತ್ಯಾದಿಂ ಪಾಸೂನ ವಾಗ್ದಲಾ ರಿಷಿ ಧರ್ಮಪುಟಾಲಾಗಿ ಸಂವಾದು ಕರ್ತಾ ।

ii ಶಲ್ಯ ಪರ್ವಾನ್ತು ಪಂಚಾವನ ಖಣ್ಡಾನ್ತು “ಸಾರಸ್ವತಾಖ್ಯಾನ” ಮ್ಹಣು ದಿಲ್ಲಾಂ. ರಿಗವೇದಾನ್ತು ಸಾಂಗಿಲ್ಯಾ ವೃತ್ರಸಂಹಾರಾಕ್ ವಜ್ರಾಯುಧನಿರ್ಮಾಣಾಕ್ ಕಠಿನ್ ಹಾಡ್ ಆವಶ್ಯ ಪಡ್ಲಿ. ದಧೀಚಿ ನಾವಾಂ ಸಾರಸ್ವತ ರಿಷೀನ್ ಆತ್ಮವರ್ತಾಣು ಕರುನ್ ಆಪಣ್ಯಾಲಿ ಹಾಡ್ ಇಂದ್ರಾಕ್ ದಾನ ಕೆಲ್ಲಿ ಖಂಯ್ ।

ದಧೀಚಿಲ್ಯಾ ಪುತಾನ್, ಸಾರಸ್ವತಾನ್ ಧರ್ಮಾಚಾ ಕಾಲಾರಿ ವೇದಜ್ಞಾನಿ ರಿಷಿ ಮರತಾಲೆ ದೆಕ್ನ, ಆಪಣ್ಯಾನ್ ಮಾಸಣಿ ಖಾವುನ್ ಪ್ರಾಣರಕ್ಷಾ ಕರುನ್ ವೇದ ರಾಕಿಲೆ ಖಂಯ್. ಧರ್ಮಾಚಿ ವಸನಾರಿ ತಾಣೆ ಸಾ ಹಾಜಾರ ಶಿಷ್ಯಾ ಪ್ರಭುತ್ವಾಂ ವೇದೋಪದೇಶು ಕೆಲ್ಲಿ. ಅಶಿಷ ಸಾರಸ್ವತ ಕೇಶಾಚಿ ವೇದರಕ್ಷಣೆನ್ತು ಮುಕ್ತಾರಿ ಆಸಲೆ ।

iii ಅಶ್ವಮೇಧಾಂ (ಕ್ರಿಸ್ತಾಬ್ದ ಏಕಾವೇಶೆಕಾಂಡಾನ್ತು) ಸಾಂಗತಾ ಬುದ್ಧಚರಿತಾನ್ತು (Song 1, Sl. 40.) “ವೇದ ರಾಕಲೆಲೆ

ಜಯದೇವ ಸರಸ್ವತೀಂ” ಅಶ್ವಿ ಗೀತ ಗೋವಿಂದಾ ಪಾಸೂನ ಸಾಂಗ್ಲಾಂ (Sl. 3, Canto 1)

(iv) ಅನಿ ಏಕು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯ ಹಾಂಗಾ ಸಾಂಗಲಾಂ ಆಸ. ಪಾಂಚ್ ಹಜಾರ್ ವರ್ಸಾಂಚೆ ಪ್ರಯಾಣ್ ಫಲ ಜಾವುನ್ ಆಜಿ ಸಾರಸ್ವತಾಂ ಕಾಷ್ಮೀರಾತ್ಮನ ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿ ಪೆರಾನ್ ಅನಿ ಸಿಂಧು ದೇಶಾತ್ಮನ ಗೌಡದೇಶ ಪರ್ಯಂತ ವಿದರ್ಬಾ ಜಲ್ಲೆಲೆ ಆಸಾಯ್. ಜಾಲ್ಯಾರಿ ಹೆ ದೀರ್ಘ ಕಾಲ ದೇಶಾಂತರ್ ತಾಂಗೇಲಾ ಆಚಾರಾಂಕ್ ವ್ಯತ್ಯಾಸು ಹಾಡುಂ ನಾ. ಸರ್ವ ಸಾರಸ್ವತಾಂಯ್ ರಿಗವೇದಾಚ್ಯಾ ಸಾಕಲ್ ಶಾಖೆಕ್ ಅನುಸಾರ್ ಕರ್ತಾಯ್. ಕಾಲಾಕ್ ದೇಶಾಕ್ ಜಿವ್ವಿ ತಾಂಗೇಲಿ ರಿಗವೇದಾರಿ ಆಸಿಲ್ಯಾ ಭಕ್ತೀಕ್ ಕಾಂಯ್ ಪ್ರತೀಕ್ ಕಾರಣ್ ಆಸುಕಾ. ವೇದಾಂತು ಪ್ರಥಮಲ್ಲೊ ರಿಗವೇದ ಸಾರಸ್ವತ್ ರಿಷೀಂಲೆಂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಭಾವಾಂ ವಿವರಣೆಪೂನು ಭಾಯ್ತ್ ವಿಕ್ಟರಲೆಂ ಪಾಳಾಂ ತಾಂ ವೇದಾಕ್ ಸಜ್ಜಿ ಛಂದಸ್ ಭಾಸ್ ಉತ್ಪನ್ನ ಕರೂಕ್ ಆಯ್ತಿ ಜಲ್ಲೆಲಿ ಸಾರಸ್ವತೀ ಪ್ರಾಕೃತ್ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ತಾಂತು ಜಾಲು ಆಸ್ಲಿ (ತೀಚಿ ಆಧುನಿಕ ಕೊಂಕಣಿ ಜಾವುನ್ ನಾಮ ರೂಪಾಂತರ್ ಜಾಲ್ಯಾ).

B ಇತಿಹಾಸಾಂತುಲೊ ಸಾಕ್ಷಿಯೊ:

(i) ಮಹಾಭಾರತಾಂತುಲಾ ವಾನಪರ್ವಾಂತು ಪಂಚವೆ ಖಂಡಾಂತು (10-80) ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಿ ಜಾಲ್ಯಲ್ಯಾ ಸಾರಸ್ವತಾಂ ಗೆಲೆಂ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ, ಸದಾಚಾರ್—ಇತ್ಯಾದಿಂ ಪಾಸೂನ ಬಾಗ್ದಲ್ಯ ರಿಷಿ ಧರ್ಮಪುಟಾಲಾಗಿ ಸಂವಾದು ಕರ್ತಾ.

(ii) ಶಲ್ಯ ಪರ್ವಾಂತು ಪಂಚಾವನ ಖಂಡಾಂತು “ಸಾರಸ್ವತಾಖ್ಯಾನ” ಮ್ಹಣು ದಿಲ್ಲಾಂ. ರಿಗವೇದಾಂತು ಸಾಂಗಿಲ್ಯಾ ವೃತ್ರ ಸಂಹಾರಾಕ್ ವಜ್ರಾಯುಧ-ನಿರ್ಮಾಣಾಕ್ ಕಠಿನ್ ಹಾಡಾಂ ಆವಶ್ಯ ಪಡ್ಲಿಂ. ದಧೀಚಿ ನಾವಾಂ ಸಾರಸ್ವತ್ ರಿಷೀನ್ ಆತ್ಮ ತ್ಯಾಗು ಕರುನ್ ಆಪ್ಣಾಂಲಿ ಹಾಡಾಂ ಇಂದ್ರಾಕ್ ದಾನ ಕೆಲ್ಲಿ ಖಂಯ್.

ದಧೀಚಿಲ್ಯಾ ಪುತಾನ್, ಸಾರಸ್ವತಾನ್ ಫೋರ್ ಕ್ಷಾಮಾ ಕಾಲಾರಿ ವೇದಜ್ಞಾನಿ ರಿಷಿ ಮರತಾಲೆ ದೆಕ್ನ, ಆಪ್ಣಾನ್ ಮಾಸ್ತಿ ಖಾವುನ್ ಪ್ರಾಣರಕ್ಷಾ ಕರುನ್ ವೇದ ರಾಕಿಲೆ ಖಂಯ್. ಕ್ಷಾಮಾವಸಾನಾರಿ ತಾಣೆ ಸಾ ಹಾಜಾರ ಶಿಷ್ಯಾ ಪ್ರಭುತ್ವಾಂ ವೇದೋಪದೇಶು ಕೆಲ್ಲಿ. ಅಶ್ವಿ ಸಾರಸ್ವತ್ ಕೆನ್ಯಾಯ್ ವೇದ ರಕ್ಷಣೆಂತು ಮುಕ್ತಾರಿ ಆಸ್ಲೆ.

(iii) ಅಶ್ವಮೇಧಾಂ (ಕ್ರಿಸ್ತಾಬ್ದ ಏಕಾವೇಶೆಕಾಂಡಾಂತು) ಸಾಂಗ್ತಾ ಬುದ್ಧಚರಿತಾಂತು (Song 1, Sl. 40.) “ವೇದ

ಮ್ಹಣು ಕಲತಾ । ದಿವಂಗತ ಶ್ರೀ. ಕ. ಮ. ಮುನಪಿ, ತಾಂಗೇಲ್ಯಾ "Gujarat and its Literature" ಮ್ಹಣ್ಲೆಲ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಂತು ಸಾಂಗತಾಯ, "ವೇದಾಂಚಿ ಲ್ಹಂದಸ - ಭಾಸ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ತಾಚ್ಯಾ ಪ್ರಾಕೃತಾಂಚುನ್ ಉತ್ಪನ್ನ ಜಲಲೆಲಿ" ಮ್ಹಣು । ಬ್ರಹ್ಮವರ್ತಾಚಿ ಆರ್ಯಜನಾ ಸಾರಸ್ವತ ಆಸಲೆ, ತೆ ನಿರ್ಮಿತಿ ತ್ಯಾಚೆ ಪ್ರಾಕೃತ ಸಾರಸ್ವತಿ ಮ್ಹಣ್ಚ್ಯಾಂತು ತರ್ಕಾ ಆಸುನ್ತಾ । ತ್ಯಾಚಿ ಪುರಾತನ ಸಾರಸ್ವತೀನಾ ನಾಮರೂಪಾಂತರ ಥೆವ್ನು ಆಧುನಿಕ ಸಾರಸ್ವತಾಂಚಿ "ಕೊಂಕಣಿ" ಮ್ಹಣ್ಲೆಲೆ ನಾವಾನ್ ಪುನರಾವಿರ್ಭಾವ್ ಕೆಲ್ಲಾ । ದೇಶಾಂತರ ಸಂಚಾರಾನ್, ಇತರ ಪ್ರಾಕೃತಾಂಚಿ ಸಂಪರ್ಕಾನ್ ಆಧುನಿಕ ಕೊಂಕಣಿಕ್ ಪುರಾತನ್ ಸಾರಸ್ವತೀಂಥೂನ್ ಖೋಬ್ ರೂಪಭೇದ ಆಯಲಾ; ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಆಯಿಲ್ಲೆ ಪೆಟಾಂಕ, ತಾಂಚಿ ಭಿತ್ತಿರ್ ಸಾರಕೆಂ ಸೊಡ್ಪೂನ್ ಕಾಡ್ತುಂ ಕಷ್ಟ । ಜಲ್ಯಾರಿ ರೂಪಭೇದ ಯೆತನಾ, ಸ್ವಂತಾ ಪೂರ್ವ ಸಂಸ್ಕಾರಾಂಕ್ ಪೂರ್ವ ಸೊಡ್ಪುಂ ದಿವ್ನಾಂಚಿ ರೂಪಭೇದಾ ಹಡ್ಪಿಂ ದೆ ಆರ್ಯಭಾಷಾಂಚಿ ರೀತಿ ಆಸ್ಲಿ. ತ್ಯಾ ಕಾರಣಾನ್ ಆಧುನಿಕ ಕೊಂಕಣಿ ಆನಿ ವೇದಭಾಷಾಂಚಿ ಮದ್ದೆಂ ಸೂಚನೀಯ (significant) ಶಬ್ದಸಾಮ್ಯತ್ವಾಂ (Phonetic similarities), ವಾಗರ್ಥ ಸಮ್ಮತ (Lexical agreements), ವ್ಯಾಕರಣ ಪ್ರತ್ಯೇಕತಾ (grammatical peculiarities) ದೃಷ್ಟಿ ಪಡತಾಯ । ಹಿ ಸಾಮ್ಯತ್ವಾಂ ಆನಿ ವಿಶೇಷ ಭಾಷಾ ಸಂಸ್ಕೃತಾಂಚಿ (classical sanskrit) ನಾಂಚಿ ।

(ಚಾಲ್ ಆಸಾ)

— ಡಾ. ಪಂಚರತ್ನಾಚ ಭುವೇಂದ್ರ ಜ. (ಮದ್ರಾಸ)

ದ್ವಿಷ್ಣುರ್ ಆಸ್ಲೆ ಮ್ಹಣು ಕಲ್ತಾ. ದಿವಂಗತ್ ಶ್ರೀ ಕ. ಮ. ಮುನ್ಪಿ, ತಾಂಗೇಲ್ಯಾ "Gujarat and its Literature" ಮ್ಹಣ್ಲೆಲ್ಯಾ ಪುಸ್ತಕಾಂತು ಸಾಂಗತಾಯ, "ವೇದಾಂಚಿ ಲ್ಹಂದಸ - ಭಾಸ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ತಾಚ್ಯಾ ಪ್ರಾಕೃತಾಂಚುನ್ ಉತ್ಪನ್ನ ಜಾಲ್ಲೆಲಿ" ಮ್ಹಣು. ಬ್ರಹ್ಮವರ್ತಾಚಿ ಆರ್ಯಜನಾ ಸಾರಸ್ವತ್ ಆಸ್ಲೆ, ತೆ ನಿರ್ಮಿತಿಂ ಧರ್ಯಾಂಚೆ ಪ್ರಾಕೃತ್ ಸಾರಸ್ವತಿ ಮ್ಹಣ್ಚ್ಯಾಂತು ತರ್ಕಾ ಆಸುನ್ತಾ. ತ್ಯಾಚಿ ಪ್ರಾತನ್ ಸಾರಸ್ವತೀನ್ ನಾಮ ರೂಪಾಂತರ್ ಫೆವ್ನು ಆಧುನಿಕ್ ಸಾರಸ್ವತಾಂಚಿ "ಕೊಂಕಣಿ" ಮ್ಹಣ್ಲೆಲೆ ನಾವಾನ್ ಪುನರಾವಿರ್ಭಾವ್ ಕೆಲ್ಲಾ. ದೇಶಾಂತರ್ ಸಂಚಾರಾನ್, ಇತರ್ ಪ್ರಾಕೃತಾಂಚಿ ಸಂಪರ್ಕಾನ್ ಆಧುನಿಕ್ ಕೊಂಕಣಿಕ್ ಪ್ರಾತನ್ ಸಾರಸ್ವತೀಂಥೂನ್ ಖೋಬ್ ರೂಪಭೇದ ಆಯಲಾ; ವ್ಯತ್ಯಾಸ್ ಆಯಿಲ್ಲೆ ಪೆಟಾಂಕ, ತಾಂಚಿ ಭಿತ್ತಿರ್ ಸಾರಕೆಂ ಸೊಡ್ಪೂನ್ ಕಾಡ್ತುಂ ಕಷ್ಟ. ಜಾಲ್ಯಾರಿ ರೂಪಭೇದಾ ಯೆತನಾ, ಸ್ವಂತಾ ಪೂರ್ವ ಸಂಸ್ಕಾರಾಂಕ್ ಪೂರ್ವ ಸೊಡ್ಪುಂ ದಿವ್ನಾಂಚಿ ರೂಪಭೇದಾ ಹಡ್ಪಿಂ ದೆ ಆರ್ಯಭಾಷಾಂಚಿ ರೀತಿ ಆಸ್ಲಿ. ತ್ಯಾ ಕಾರಣಾನ್ ಆಧುನಿಕ್ ಕೊಂಕಣಿ ಆನಿ ವೇದಭಾಷಾಂಚಿ ಮದ್ದೆಂ ಸೂಚನೀಯ (significant) ಶಬ್ದ ಸಾಮ್ಯತ್ವಾಂ (Phonetic similarities), ವಾಗರ್ಥ ಸಮ್ಮತ (Lexical agreements), ವ್ಯಾಕರಣ ಪ್ರತ್ಯೇಕತಾ (grammatical peculiarities) ದೃಷ್ಟಿ ಪಡತಾಯ. ಹೀಂ ಸಾಮ್ಯತ್ವಾಂ ಆನಿ ವಿಶೇಷ ಭಾಷಾ ಸಂಸ್ಕೃತಾಂಚಿ (Classical sanskrit) ನಾಂಚಿ.

(ಚಾಲ್ ಆಸಾ)

— ಡಾ. ಪಂಚರತ್ನಾಚ ಭುವೇಂದ್ರ ಜ. (ಮದ್ರಾಸ್)

ಪೊಲಿ ಪಾತ್ಲಿ

ಯೆಯ್ಯಾಗೊ ಯೆಯ್ಯಾಗೊ ।
ಅಯ್ಯಾಪಣಾ ಬಾಯಲ ಸಕಡ್ ಯೆಯ್ಯಾಗೊ ॥
ಹಿಡ್ಡ್ ಗೊಡ್ ಸುಕುಂಠೆ ।
ಪಾಯ್ಸು ಪೊಲಿ ಮನೊಹರ ॥
ಮುಂಟಿ ಪೊಲಿ ಉಡ್ಡಾಂವಡೆ ।
ಮುಂಟಿ ಶೇವೆ ಕಲಾರ

ಕೆಂಗೊರಿ ಪಂಕ್ತದಾಯಿ ಚಾಕ್ಲಿ ।
ಅತಿರಸ ಬೀರಿ ಸುಮಧುರ ॥
ಪವಿಡೊ ಟಿಲಿ ಕೆಸರಭಾತ ।
ಖಾತ್ಲಿ ಜಾವಕಾ ದುರಂಧರ

॥ ೧ ॥

॥ ೨ ॥

ಪೊಲಿ ಪಾತ್ಲಿ

ಯೆಯ್ಯಾಗೊ ಯೆಯ್ಯಾಗೊ ।
ಅಯ್ಯಾಪಣಾ ಬಾಯಲ ಸಕಡ್ ಯೆಯ್ಯಾಗೊ ॥
ಹಿಡ್ಡ್ ಗೊಡ್ ಸುಕುಂಠೆ ।
ಪಾಯ್ಸು ಪೊಲಿ ಮನೊಹರ ॥
ಮುಂಟಿ ಪೊಲಿ ಉಡ್ಡಾಂವಡೆ ।
ಮುಂಟಿ ಶೇವೆ ಕಲಾರ

॥ ೧ ॥

ಕೆಂಗೊರಿ ಪಂಕ್ತದಾಯಿ ಚಾಕ್ಲಿ ।
ಅತಿರಸ ಬೀರಿ ಸುಮಧುರ ॥
ಪವಿಡೊ ಟಿಲಿ ಕೆಸರಭಾತ ।
ಖಾತ್ಲಿ ಜಾವಕಾ ದುರಂಧರ

॥ ೨ ॥

ರಾಮ್ ಮಡಗಣೆ ಕಾಕಂಬಿ ।	ರೊಸ್ಸಿ ಮಡ್ಗಣೆ ಕಾಕಂಬಿ ।		
ಅತಿ ಮಲಮ ಪುನ್ವಡೊ ನೆವರಿ ॥	ಅತಿ ಮಲಮ ಪುನ್ವಡೊ ನೆವರಿ ॥		
ಉಂಡಿ ಉಬ್ಬಿವೆಲೆ ಮುಕ್ಕಕ ।	ಉಂಡಿ ಉಬ್ಬಿವೆಲೆ ಮುಕ್ಕಕ ।		
ಉಬ್ಬಟ ಪಾತೊಳಿ ಕೊಸಂಬರಿ ॥ ೩ ॥	ಉಬ್ಬಟ ಪಾತೊಳಿ ಕೊಸಂಬರಿ ॥ ೩ ॥		
ಫಾತರಪೆಣಿ ರಮಜಣಿ ಕಡ್ಬು ।	ಫಾತರಪೆಣಿ ರಮಜಣಿ ಕಡುಂಬು ।		
ದುದ್ದಲಿ ಮುಕ್ತ ಫಲ ದೊಡ್ಡಕ ॥	ದುದ್ದಳಿ ಮುಕ್ತ ಫಲ ದೊಡ್ಡಕ ॥		
ಜಾಮೂನ ಜಿಲೇಬಿ ಜಹಾಂಗೀರ ।	ಜಾಮೂನ ಜಿಲೇಬಿ ಜಹಾಂಗೀರ ।		
ಬರ್ಕಿ ಕುಂದಾ ಮೈಸೂರಪಾಕ ॥ ೪ ॥	ಬರ್ಕಿ ಕುಂದಾ ಮೈಸೂರಪಾಕ ॥ ೪ ॥		
ಸಿ ಕರಣಿ ಹಸಾಳೆ ಮುರಬ್ಬಾ ।	ಸಿ ಕರಣಿ ಹಸಾಳೆ ಮುರಬ್ಬಾ ।		
ಮಾಲಪುರಿ ಲಾಡು ಉಂಡೊ ಮೋದಕ ॥	ಮಾಲಪುರಿ ಲಾಡು ಉಂಡೊ ಮೋದಕ ॥		
ಚುನ ರಮಾಯನ ಮೆರಗಾಲು ।	ಚೂರು ರಮಾಯನ ಮೆರಗಾಲು ।		
ಚುಡೆ ಕರೊ ಕೊಡಬಲ್ಲಿ ಕುಕ್ಕಕ ॥ ೫ ॥	ಚೂಡೊ ಕರೊ ಕೋದ್ದಳಿ ರುಜೀಕ ॥ ೫ ॥		
ಬಾಸುಂಡಿ ಶ್ರೀಖಂಡ ಶಿರಾಪುರಿ ।	ಬಾಸುಂಡಿ ಶ್ರೀಖಂಡ ಶಿರಾ ಪುರಿ ।		
ದೂದ ಪೆಡಾ ಚಿರೊಡಿ ಚಿತ್ರಾನ್ತಾ ॥	ದೂದ ಪೆಡಾ ಚಿರೋಟಿ ಚಿತ್ರಾನ್ತಾ ॥		
ಪೊಡಿ ಬಜೊ ರಾಬಡಿ ಸಾಂದಣ ।	ಪೋಡಿ ಬಜೊ ರಾಬಡಿ ಸಾಂದಣ ।		
ಮೆವೊ ಹಾಲ್ವೊ ನಿಧಾನ ॥ ೬ ॥	ಮೇವೊ ಹಾಲ್ವೊ ನಿಧಾನ ॥ ೬ ॥		
ರಸಗುಲ್ಲಾ ಬಾಲುಪಾ ಸಾಡ ಸಾಡ ।	ರಸಗುಲ್ಲಾ ಬಾಲುಪಾ ಸಾಟ ಸಾಟ ।		
ದಾಡ ಮೊಡ ಶಂಕರಪಾಳಿ ॥	ದಾಳ ಮೋಡ ಶಂಕರಪಾಳಿ ॥		
ನಾಮಾಕಾಡ್ಡಿ ಸಾಕರೆಕಾಡ್ಡಿ ಅಪ್ಪೆ ಸಮ್ಪಿರಣ ।	ನಾಮಾಕಾಡ್ಡಿ ಸಾಕರೆಕಾಡ್ಡಿ ಅಪ್ಪೆ ಸಮ್ಪಿರಣ ।		
ಬೊಡಿ ಹಾಪಲ ಬತಾಸ ಖಾವವಾ ದಿನಾ ವಾಸ ॥ ೭ ॥	ಪೋಡಿ ಹಾಪಳ ಬತಾಸ ಖಾವ್ವಾ ದೀನಾ ತಾಸ ॥ ೭ ॥		
ಖಿಚ್ಚಿಡೆ ಪೂಣ ಪೊಡಿ ಉಸಲಿ ।	ಖಿಚ್ಚಿಡಿ ಪೂರಣ ಪೋಳಿ ಉಸು ।		
ಶೆವ್ ಪಾಪಡಿ ಭುಯಚ್ಚೊ ॥	ಶೇಂಪೂ ಪಾಪ್ಪಿ ಭುಯ್ಚೊ ॥		
ಅಕ್ರೊಡ ಚಪಾತಿ ಹುಗ್ಗಿ ಉಡ್ಲಕಾಡ ।	ಅಕ್ರೋಡ ಚಪಾತಿ ಹುಗ್ಗಿ ಉಂಡ್ಲ ಕಾಳ ।		
ಖಾವಕಾ ತಿಣೆ ಚಂದಾಯನ ॥ ೮ ॥	ಖಾವ್ಕಾತಿಣೆ ಚಂದಾಯ್ನನ ॥ ೮ ॥		
ಪಾನಪೊಲೆ ತೆಂಗೊಡ್ಲ ಹುಯ್ಯಗ್ರಿವ ।	ಪಾನಪೋಳಿ ತೆಂಗೊಡ್ಲ ಹುಯ್ಯಗ್ರೀವ ।		
ಫಲಾವು ಫಣ್ಣಾ ಫೊವು ಹಾಡಾಗೊ ॥	ಫಲಾಂಪು ಫಣ್ಣಾ ಪೋವು ಹಾಡಾಗೊ ॥		
ಪಾನಕ, ಶರಬತ, ಕೆಸರಿದ್ದದ ।	ಪಾನಕ, ಶರಬತ, ಕೇಸರಿದೊದ ।		
ಪಂಚಪೇಷ ಖೆಯಾಗೊ ॥ ೯ ॥	ಪಂಚಪೇಯ ಫೆಯಾಗೊ ॥ ೯ ॥		
ಪಿಡ ಸಾಕರ ಹಾಡಾಗೊ ।	ಪಿಟ ಸಾಕ್ಕರ ಹಾಡಾಗೊ ।		
ಪೊಡಿ ಪಾತ್ತಿ ಕರಾಗೊ ॥	ಪೋಳಿ ಪಾತ್ತಿ ಕರಾಗೊ ॥		
ಕೊಂಕಣಾಬಾ ವಾಡಾಗೊ ।	ಕೊಂಕಣಾಂಬಾ ವಾಡಾಗೋ ।		
ಯೆಯಾಗೊ ಯೆಯಾಗೊ ॥ ೧೦ ॥	ಯೆಯಾಗೋ ಯೆಯಾಗೋ ॥ ೧೦ ॥		

ಕೊಂಕಣಿ ಆನಿ ಮರಾಠಿ ಹಾಂಚೊ ನಾಜೂಕ್ ವಿಮರ್ಶೆ

(ಮಂದಿರಲಿ)

ಕೊಂಕಣಿ ಭಾವನಾಮಾಂಕ್—ಣ, ಣಿ, ಣೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂ ಆಸಾತ್ ತಶೆಚ್ ಮರಾಠಿಂತ್ಲೊ ಆಸಾತ್. ಪುಣ್ ಮರಾಠಿಂತ್ ನಾಸ್ಲೊ “ಪ” ಪ್ರತ್ಯಯ್ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಆಸಾ. ಪುಣ್ ತೊ “ಪ” ಪ್ರತ್ಯಯ್ ಮುಳ್ಕಿಂ ಕೊಂಕಣಿಚೊ ನ್ಹಯ್, ಬಗರ್ ಉತ್ತರ ಭಾರತಾ ತೊನಿ ಯೆವನ್ ಗೊಂಯಾಂತ್ ವಸ್ತಿ ಕೆಲ್ಲೆ ಕನೊಜ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ ಉಲಯತಾಲೆ ತ್ಯಾ ಪಾಚಿನ್ ಹಿಂದೀ ಭಾಷೆಚೊ ಪ್ರತ್ಯಯ್ ಜಾವ್ತೆ. ಜಶೆನ್ ನವೆ ಹಿಂದೀತ್ ಭಾವನಾಮಾಂ “ಕರನಾ”, “ಧರನಾ” ಇತ್ಯಾದಿ “ನಾ” ಪ್ರತ್ಯಯಾನ್ ಸೊಂಪ್ತಾತ್ ತಶೆಚ್ ಅವಧಿ ಭಾಷೆಚಿ ಭಾವನಾಮಾಂ “ಕರಬ” “ಧರಬ” ಅಶಿ “ಬ” ಪ್ರತ್ಯಯಾನ್ ಸೊಂಪ್ತಾತ್. ಗೋಸ್ವಾಮಿ ತುಲಸೀದಾಸಾನ್ ರಾಮಚರಿತಮಾನಸ ಕೃತಿಯೆಂತ್ “ಬ”ನ್ ಸೊಂಪ್ಲೆಂ ಕ್ರಿಯಾ ಭಾವನಾಮಾಂ ಪುಷ್ಕಳ್ ಉಪೇಗಾಯ್ಲಾಂತ್. ಅವಧಿ ಭಾಷೆಂತ್ಲೆಂ “ಬ” ಕನೊಜಿಂತ್ “ಪ” ಜಾವ್ನ್ ಬದಲೆಂಗಿ ವಾ ಕನೊಜಿಂತ್ಲೆ “ಪ” ಅವಧಿ “ಬ” ಜಾಲೆಂಗಿ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗೊಕ್ ಸಾಧ್ಯ ನಾ. ಕಣೆಂ ಜಾವ್, ಕೊಂಕಣಿಂತ್ “ಪ”-ನ್ ಸೊಂಪ್ಲೆಂ ಕ್ರಿಯಾ ಭಾವನಾಮಾಂ ಧೊಡೊಂಕ್, ಗೊಂಯಾಂತ್ ವಸ್ತಿ ಕೆಲ್ಲೆ ಕನೊಜ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ ಕಾರಣ್ ಮ್ಹಣಪಾಕ್ ದುರ್ವಾ ನಾ. “ಪ”-ನ್ ಸೊಂಪ್ಲೆಂ ಕ್ರಿಯಾ ಭಾವನಾಮಾಂ “ಣೆ” ಪ್ರತ್ಯಯಾನ್ ಸೊಂಪ್ಲೆಂ ಗುಣಭಾವನಾಮಾಂ “ಣಿ” ಪ್ರತ್ಯಯಾನ್ ಸೊಂಪ್ಲೆಂ. “ಪ-ಕಾರಾಂತ್ ಭಾವನಾಮಾಂ” ಕೊಂಕಣಿಚಿ ವಿಶಿಷ್ಟಾಯ್ ಮ್ಹಣ್ತಾ. ಮರಾಠಿಚ್ಯಾ ಸ್ವಭಾವಾಕ್ ತಿಂ ವಿರೋಧ್, ಜಾಲ್ಯಾರ್ಲೊ ಮರಾಠಿಂತ್, ರಾಂಧಪ್=ಜೆಂ ರಾಂಧ್ಲೆಂ ತೆಂ (ಆತಾಂ ತಾಚೆ ಬದಲಾಕ್ ಸ್ವೆಪಾಕ್ ಮ್ಹಣತಾ) ತಲಪ=ತೆಲಾನ್ ಜಾಪ; ವಾಜಪ=ವಾಜಪ; ದಲಪ=ಧಾನ್ ದಲಪ, ಇತ್ಯಾದಿ ಥೊಡೆ ಪ-ಕಾರಾಂತ್ ಗುಣಭಾವನಾಮಾಂ ಜಾವ್ನಿಂತ್ಲೆಂ ಸಾರ್ಕೆ ರಿಗಲ್ಯಾತ್. ಮ್ಹಣತಾ, ತಾಂಕಾಂ ಮರಾಠಿಂತ್ಲೆಂ ಭಾಯ್, ಘಾಲ್ಯಾಂತ್ ಸಾಧ್ಯ್ ನಾ. ಕ್ರಿಯಾಕ್ ಮ್ಹಣ್ತಾ, ತಾಂಕಾಂ ಬದಲಾಕ್ ಉಪೇಗಾವ್ತೆ ತಸಲೆ ಆನಿ ತೊಚ್ ಅರ್ಥ್ ದಿತಾತ್ ತಸಲೆ ದುಸ್ರೆ ಜೊಕ್ ತೆ ಶಬ್ದ ಮರಾಠಿಂತ್ ಜಾವ್, ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಜಾವ್ ನಾ.

ಕೊಂಕಣಿ ಆನಿ ಮರಾಠಿ ಹಾಂಚೊ ನಾಜೂಕ್ ವಿಮರ್ಶೆ

(ಮುಕಾರಿಲಾಂ)

ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಭಾವನಾಮಾಂಕ್—ಣ, ಣಿ, ಣೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂ ಆಸಾತ್ ತಶೆಚ್ ಮರಾಠಿಂತ್ಲೊ ಆಸಾತ್. ಪುಣ್ ಮರಾಠಿಂತ್ ನಾಸ್ಲೊ “ಪ” ಪ್ರತ್ಯಯ್ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಆಸಾ. ಪುಣ್ ತೊ “ಪ” ಪ್ರತ್ಯಯ್ ಮುಳ್ಕಿಂ ಕೊಂಕಣಿಚೊ ನ್ಹಯ್, ಬಗರ್ ಉತ್ತರ ಭಾರತಾ ತೊನಿ ಯೆವನ್ ಗೊಂಯಾಂತ್ ವಸ್ತಿ ಕೆಲ್ಲೆ ಕನೊಜ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ ಉಲಯತಾಲೆ ತ್ಯಾ ಪಾಚಿನ್ ಹಿಂದೀ ಭಾಷೆಚೊ ಪ್ರತ್ಯಯ್ ಜಾವ್ತೆ. ಜಶೆನ್ ನವೆ ಹಿಂದೀತ್ ಭಾವನಾಮಾಂ “ಕರನಾ”, “ಧರನಾ” ಇತ್ಯಾದಿ “ನಾ” ಪ್ರತ್ಯಯಾನ್ ಸೊಂಪ್ತಾತ್ ತಶೆಚ್ ಅವಧಿ ಭಾಷೆಚಿ ಭಾವನಾಮಾಂ “ಕರಬ”, “ಧರಬ” ಅಶಿ “ಬ” ಪ್ರತ್ಯಯಾನ್ ಸೊಂಪ್ತಾತ್. ಗೋಸ್ವಾಮಿ ತುಲಸೀದಾಸಾನ್ ರಾಮಚರಿತಮಾನಸ ಕೃತಿಯೆಂತ್ “ಬ”ನ್ ಸೊಂಪ್ಲೆಂ ಕ್ರಿಯಾ ಭಾವನಾಮಾಂ ಪುಷ್ಕಳ್ ಉಪೇಗಾಯ್ಲಾಂತ್. ಅವಧಿ ಭಾಷೆಂತ್ಲೆಂ “ಬ” ಕನೊಜಿಂತ್ “ಪ” ಜಾವ್ನ್ ಬದಲೆಂಗಿ ವಾ ಕನೊಜಿಂತ್ಲೆ “ಪ” ಅವಧಿ “ಬ” ಜಾಲೆಂಗಿ ಮ್ಹಣ್ ಸಾಂಗೊಕ್ ಸಾಧ್ಯ್ ನಾ. ಕಣೆಂ ಜಾವ್, ಕೊಂಕಣಿಂತ್ “ಪ”-ನ್ ಸೊಂಪ್ಲೆಂ ಕ್ರಿಯಾ ಭಾವನಾಮಾಂ ಧೊಡೊಂಕ್, ಗೊಂಯಾಂತ್ ವಸ್ತಿ ಕೆಲ್ಲೆ ಕನೊಜ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ ಕಾರಣ್ ಮ್ಹಣಪಾಕ್ ದುರ್ವಾ ನಾ. “ಪ”-ನ್ ಸೊಂಪ್ಲೆಂ ಕ್ರಿಯಾ ಭಾವನಾಮಾಂ “ಣೆ” ಪ್ರತ್ಯಯಾನ್ ಸೊಂಪ್ಲೆಂ. “ಪ-ಕಾರಾಂತ್ ಭಾವನಾಮಾಂ” ಕೊಂಕಣಿಚಿ ವಿಶಿಷ್ಟಾಯ್ ಮ್ಹಣ್ತಾ. ಮರಾಠಿಚ್ಯಾ ಸ್ವಭಾವಾಕ್ ತಿಂ ವಿರೋಧ್, ಜಾಲ್ಯಾರ್ಲೊ ಮರಾಠಿಂತ್, ರಾಂಧಪ್=ಜೆಂ ರಾಂಧ್ಲೆಂ ತೆಂ (ಆತಾಂ ತಾಚೆ ಬದಲಾಕ್ ಸ್ವೆಪಾಕ್ ಮ್ಹಣತಾ) ತಲಪ=ತೆಲಾನ್ ಜಾಪ; ವಾಜಪ=ವಾಜಪ; ದಲಪ=ಧಾನ್ ದಲಪ, ಇತ್ಯಾದಿ ಥೊಡೆ ಪ-ಕಾರಾಂತ್ ಗುಣಭಾವನಾಮಾಂ ಜಾವ್ನಿಂತ್ಲೆಂ ಸಾರ್ಕೆ ರಿಗಲ್ಯಾತ್. ಮ್ಹಣತಾ, ತಾಂಕಾಂ ಮರಾಠಿಂತ್ಲೆಂ ಭಾಯ್, ಘಾಲ್ಯಾಂತ್ ಸಾಧ್ಯ್ ನಾ. ಕ್ರಿಯಾಕ್ ಮ್ಹಣ್ತಾ, ತಾಂಕಾಂ ಬದಲಾಕ್ ಉಪೇಗಾವ್ತೆ ತಸಲೆ ಆನಿ ತೊಚ್ ಅರ್ಥ್ ದಿತಾತ್ ತಸಲೆ ದುಸ್ರೆ ಜೊಕ್ ತೆ ಶಬ್ದ ಮರಾಠಿಂತ್ ಜಾವ್, ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ಜಾವ್ ನಾ.

कोंकणींत अक स्वतंत्र अपूर्ण भूतकालीक प्रयोग घोळता । तो प्रयोग सवय आनी सांगाता घडतात त्या दोन क्रियांचो संबंध दाकयता । उदा :— सवय — हांव रामातहीं सदांइ वचतालों आनी घंट्यानी बसतालों । सांगाता घडतात तीं क्रियां — हांव रामातहीं वचताना गोपाळ रामातहींसुनु अतालो । असलो प्रयोग मराठित वेगळे रितीर जाता ।

मराठित हिन्दी भाषेच्या अनुकरणान एका थराचो कर्मणी प्रयोग उपेगाक आयला । उदा :— शिपाया कडून चोर धरिलागेलो = शिपाया मुखांत चोर धरुंक मेळो । कोंकणींत कर्मणी प्रयोग उपेगार ना तरूय, तसलोच दुसरो एक प्रयोग घोळता । उदा :— शिपाया करून चोर धरच्यां आयलो । ह्या वाक्यांतलो “करून” शब्द (कर = हात) म्हळळ्या नामाच्या पांचवे विभक्तिचें एकवचनी रूप । “अून” — पांचवे विभक्तिचो प्रत्यय । हाचे बदलाक “हस्तून” म्हळळो शब्दय घोळता । “करून” आनी “हस्तून” — हे शब्द पुर्विल्या कालार थावन घोळोन आयल्यात । संस्कृतांत कर्मी क्रियेचें भूतकालीक कृदंत, मुळिच करणी सुचयता देकुन संस्कृता थावन रूपांतर जाल्ल्या कोंकणींत लेगून कर्मी क्रियापदांचें भूतकालीक रूप करणी सुचयता । म्हणतच कोंकणींत कर्मी क्रियांचें भूतकालीक रूप मुळाथावनच कर्मणी जाल्लेवरवीं तांतुं हिन्दीत आसा तशें तिसरे विभक्तिच्या कर्त्यासंगीं कर्मणी प्रयोग करुंक जायना । प्रयोजक क्रियापदांनी करणेच्या कर्त्या बराबर “करान” जोडुन — रामु गोपाळा करान काम करयिता — अशीं वाक्यां घोळयतात । हें “करान” (कर = हात) ह्या शब्दाचें तिसरे विभक्तिचें रूप ।

हाचे आदीं सांग्लेबरी कोंकणी शब्दांच्या सोंपत्याचें “ओ” मराठित “आ” जाता आनी कोंकणीचें “आ” मराठित “ओ” जाता । ह्या बदलपा शिवाय दोनय भासांमधें व्याकरणी म्हत्वाचो दुसरो कसलोच भेद ना । अशें आसतानाय, कोंकण्यांक मराठी आनी मराठयांक कोंकणी समजना हाचें कारण — कोंकणींत घोळतात त्या प्राकृत शब्दांच्या बदलाक, मराठित देशी शब्द, पारसी, अरबी, गुजराती इत्यादी परकी भासांचे

कौंकणींत एके स्वतंत्र अपूर्ण भूतकालीक प्रयोग घोळता. तो प्रयोग सवय आनी सांगाता घडतात त्या दोन क्रियांचो संबंध दाकयता. उदा :— सवय — हांव रामातहीं सदांइ वचतालों आनी घंट्यानी बसतालों । सांगाता घडतात तीं क्रियां — हांव रामातहीं वचताना गोपाळ रामातहींसुनु अतालो । असलो प्रयोग मराठित वेगळे रितीर जाता.

मराठित हिन्दी भाषेच्या अनुकरणान एका थराचो कर्मणी प्रयोग उपेगाक आयला. उदा :— शिपाया कडून चोर धरिलागेलो = शिपाया मुखांत चोर धरुंक मेळो. कोंकणींत कर्मणी प्रयोग उपेगार ना तरूय, तसलोच दुसरो एक प्रयोग घोळता. उदा :— शिपाया करून चोर धरच्यां आयलो. ह्या वाक्यांतलो “करून” शब्द (कर = हात) म्हळळ्या नामाच्या पांचवे विभक्तिचें एकवचनी रूप. “अून” — पांचवे विभक्तिचो प्रत्यय. हाचे बदलाक “हस्तून” म्हळळो शब्दय घोळता. “करून” आनी “हस्तून” — हे शब्द पुर्विल्या कालार थावन घोळोन आयल्यात. संस्कृतांत कर्मी क्रियेचें भूतकालीक कृदंत, मुळिच करणी सुचयता देकुन संस्कृता थावन रूपांतर जाल्ल्या कोंकणींत लेगून कर्मी क्रियापदांचें भूतकालीक रूप करणी सुचयता. म्हणतच कोंकणींत कर्मी क्रियांचें भूतकालीक रूप मुळाथावनच कर्मणी जाल्लेवरवीं तांतुं हिन्दीत आसा तशें तिसरे विभक्तिच्या कर्त्यासंगीं कर्मणी प्रयोग करुंक जायना. प्रयोजक क्रियापदांनी करणेच्या कर्त्या बराबर “करान” जोडुन — रामु गोपाळा करान काम करयिता — अशीं वाक्यां घोळयतात. हें “करान” (कर = हात) ह्या शब्दाचें तिसरे विभक्तिचें रूप.

हाचे आदीं सांग्लेबरी कोंकणी शब्दांच्या सोंपत्याचें “ओ” मराठित “आ” जाता आनी कोंकणीचें “आ” मराठित “ओ” जाता. ह्या बदलपा शिवाय दोनय भासांमधें व्याकरणी म्हत्वाचो दुसरो कसलोच भेद ना. अशें आसतानाय, कोंकण्यांक मराठी आनी मराठयांक कोंकणी समजना हाचें कारण — कोंकणींत घोळतात त्या प्राकृत शब्दांच्या बदलाक, मराठित देशी शब्द, पारसी, अरबी, गुजराती इत्यादी परकी भासांचे

शब्द लेखावर्त घोळयतात, हेंच । कोंकणितले आनी मराठितले थोडे विशिष्ट प्राकृत शब्द भोडल्यार, उरल्लें संपूर्ण प्राकृत शब्दभांडार दोनय भासांचें सामान्य शब्दभांडार । त्या भायर मराठितल्या अलुवपांत आनी गद्यसाहित्यांत घोळतात त्या प्राकृत शब्दांपरस चड प्राकृत शब्द कोंकणिच्या चालत्या अलुवपांत घोळतात । म्हळ्यार, कोंकणींत मेळतात तसले थोडे प्राकृत शब्द मराठित बिल्कुल नांत । अशें आस्तानाय, आपले भाषेत सगळे शब्द आसात म्हण दाकवक गोवा आनी कारवारांत घोळोन आसलले कोंकणी शब्द मराठी कोंकणारांनी आपल्या शब्द-कोशांनी चेंपून तांकां चुकी चुकी करून अर्थ दिल्यात । मराठित प्राकृत शब्दांच्या संख्यापरस देशी शब्दांचो संखो अधिक । “मराठी शब्दरतनाकर” शब्दकोशांत ते देशी शब्द खंयचा मुळाचे म्हण ओळखुंक जायनासल्ले वरवीं ते प्राकृत गृंथांतले म्हण सुचयलां ।

आदीं, पाद्री थोमस स्टीवन्स हाणे बरयिल्लें कोंकणी व्याकरण आपले मराठिचें व्याकरण म्हण मराठे वाद मांडताले । उपरांत तें गोंयच्या मराठिचें व्याकरण म्हणूंक लागले । तें व्याकरण तांणीं मूळमहाराष्ट्री भाषेचें म्हळळें जाल्यार तें आमी मानून घेवयेतें । पुण तशें सांगचे बदलाक, तांणी तें गोंयच्या मराठिचें म्हण सांगल्लें मानून घेवक जायना । तशेंच कोच्चिचा तेगां प्रख्यात सासस्वत ब्राह्मण वयजांनी १६७५ इस्वेंत डच नौकाधिकारी हेंड्रिक्स वान रूडिड हाका मलबारच्या सगळ्या आल्यापाल्याच्या वक्तांचे गूण, चित्र, उपयोग इत्यादिचो संपूर्ण विवर आटापललो एक ग्रंथ तयार करून दिलो आनी तांतले विषय यथार्थ (प्रमाणान सिद्ध जाल्ले) म्हळळें प्रमाण पत्रय तांणीं वरीत दिल्ले । हि गजाल मराठा पंडितांक कळान आयली तेन्ना तांणीं तें प्रमाण पत्र “प्रप्रथम छापिल्लें मराठी लेखन” म्हण वार्तापत्रिकांनी प्रचार केलो । पुण तें पत्र मराठी भाषेचें न्हय बगर शुद्ध कोंकणींत देवनागरी लिपयेन बरयल्लें ।

तें अशें आसा:—

“स्वस्ती श्री शालिवाहनशक १५९३ राक्षस संवत्सर चैत्र बहुळ १० कांची राजपाटणी वैमिके

य्योत्, हेंच. कोशकेंतलें आनी मराठिचेंलें फोंडें विठ्ठल प्रकृत शब्द सोडल्यार, लुण्ठें संपूर्ण प्रकृत शब्द भांडार दोनय भासांचें सामान्य शब्द भांडार. त्या भायर मराठितल्या अलुवपांत आनी गद्यसाहित्यांत घोळतात त्या प्राकृत शब्दांपरस चड प्राकृत शब्द कोंकणिच्या चालत्या अलुवपांत घोळतात । म्हळ्यार, कोंकणींत मेळतात तसले थोडे प्राकृत शब्द मराठित बिल्कुल नांत । अशें आस्तानाय, आपले भाषेत सगळे शब्द आसात म्हण दाकवक गोवा आनी कारवारांत घोळोन आसलले कोंकणी शब्द मराठी कोंकणारांनी आपल्या शब्द-कोशांनी चेंपून तांकां चुकी चुकी करून अर्थ दिल्यात । मराठित प्राकृत शब्दांच्या संख्यापरस देशी शब्दांचो संखो अधिक । “मराठी शब्दरतनाकर” शब्दकोशांत ते देशी शब्द खंयचा मुळाचे म्हण ओळखुंक जायनासल्ले वरवीं ते प्राकृत गृंथांतले म्हण सुचयलां ।

अदि, पाद्री थोमस स्टीवन्स हाणे बरयिल्लें कोंकणी व्याकरण आपले मराठिचें व्याकरण म्हण मराठे वाद मांडताले । उपरांत तें गोंयच्या मराठिचें व्याकरण म्हणूंक लागले । तें व्याकरण तांणीं मूळमहाराष्ट्री भाषेचें म्हळळें जाल्यार तें आमी मानून घेवयेतें । पुण तशें सांगचे बदलाक, तांणी तें गोंयच्या मराठिचें म्हण सांगल्लें मानून घेवक जायना । तशेंच कोच्चिचा तेगां प्रख्यात सासस्वत ब्राह्मण वयजांनी १६७५ इस्वेंत डच नौकाधिकारी हेंड्रिक्स वान रूडिड हाका मलबारच्या सगळ्या आल्यापाल्याच्या वक्तांचे गूण, चित्र, उपयोग इत्यादिचो संपूर्ण विवर आटापललो एक ग्रंथ तयार करून दिलो आनी तांतले विषय यथार्थ (प्रमाणान सिद्ध जाल्ले) म्हळळें प्रमाण पत्रय तांणीं वरीत दिल्ले । हि गजाल मराठा पंडितांक कळान आयली तेन्ना तांणीं तें प्रमाण पत्र “प्रप्रथम छापिल्लें मराठी लेखन” म्हण वार्तापत्रिकांनी प्रचार केलो । पुण तें पत्र मराठी भाषेचें न्हय बगर शुद्ध कोंकणींत देवनागरी लिपयेन बरयल्लें ।

तें अशें आसा:—

“स्वस्ती श्री शालिवाहनशक १५९३ राक्षस संवत्सर चैत्र बहुळ १० कांची राजपाटणी वैमिके

रंगभट्ट तथा विनायक पंडित आपूढट तेग वैद्य तानीं कोचिच्या कुमदोर आङ्गिकी फांडरे त्याच्या निरोपान ह्या मलबार देशातु आणिले औपद्र मात्र वृक्ष, वाली, झाडखंड, ओळखतेत्या मनुष्यांक मुसारी देवुनु ते ते गांवांतु पेटवुनु तीं तीं वोखदं आणवुनु त्या त्या झाडांचे फल, फूल, पान, वीज समस्त त्या त्या रूतु-काळावरी संपादुनु तीं तीं चितारिलीं त्या उपरांत आमी आमगेत्या वैद्यग्रंथाच्या निघंटाप्रमाणे त्या त्या औपद्राचे गुण वा अनुभवान जो जो गुण आमका कळेलो तो, वा त्या त्या ओखदांचीं नाव पळेउनु आजी दोनी वर्ष सकाळीं, सांजे आमी लागीं रावून हो लीवूरु संपादुनु दिला । तें लटोक अशी म्हणुंचाक नज म्हणु आमी आमची निसाणी करणु दिली । तें सत्य म्हणु मानुचें जाइद म्हणु नागर बरपान हें बरवुनु दिलां श्री”

रंगभट्ट विनायक पंडित आपूढें ओप

ह्या पत्रावरवीं कोचिचत “दी” क्रिया “दे” रूपार आनी दक्षिण कन्नडाचे सारस्वत चूकरूपान वापरचें “राब” उतर “राव” रूपान घोळताले म्हण कळोन येता । हाचे शिवाय, “हाड” म्हळळया अर्थार “आण” क्रियायी ओळोन आसली ।

वयल्या पत्रांतल्या हेर ओडया शब्दांचे अर्थ :

	मुसारी	=	मजूरी
झाडखंड	= झाडां झाडकुं आणवुनु	=	हाडवुनु
वीज	= बीं	चितारिलीं	= पित्रायलीं
निघट	= निर्णय	लीवूरु	= गृथ
लटिक	= फोट	निसाणी	= सही;
			हस्ताक्षर
पेटवुनु	= धाडुन	ओप	= रुजु

(चालू आसा)

(श्री. बस्ति पुंडलीक वेंकटेश शेणाई हांणि बरयिल्ल्या “कोंकणी मत्तु मराठी अविगळ तुलनात्मक विमर्श हागू सारस्वत ग्राह्यणर प्राचीन इतिहास” म्हळळया पुस्तकाच्या आधारान)

— आनवन कास्तेलिन.

विनायक पंडित आपूढांय तेंग वैद्य तानीं कोचिच्या कुमदोर आङ्गिकी फांडरे त्याच्या निरोपान ह्या मलबार देशातु आणिले औपद्र मात्र वृक्ष, वाली, झाडखंड, ओळखतेत्या मनुष्यांक मुसारी देवुनु ते ते गांवांतु पेटवुनु तीं तीं वोखदं आणवुनु त्या त्या झाडांचे फल, फूल, पान, वीज समस्त त्या त्या रूतु-काळावरी संपादुनु तीं तीं चितारिलीं त्या उपरांत आमी आमगेत्या वैद्यग्रंथाच्या निघंटाप्रमाणे त्या त्या औपद्राचे गुण वा अनुभवान जो जो गुण आमका कळेलो तो, वा त्या त्या ओखदांचीं नाव पळेउनु आजी दोनी वर्ष सकाळीं, सांजे आमी लागीं रावून हो लीवूरु संपादुनु दिला । तें लटोक अशी म्हणुंचाक नज म्हणु आमी आमची निसाणी करणु दिली । तें सत्य म्हणु मानुचें जाइद म्हणु नागर बरपान हें बरवुनु दिलां श्री”

रंगभट्ट विनायक पंडित आपूढें ओप

ह्या पत्रावरवीं कोचिचत “दी” क्रिया “दे” रूपार आनी दक्षिण कन्नडाचे सारस्वत चूकरूपान वापरचें “राब” उतर “राव” रूपान घोळताले म्हण कळोन येता । हाचे शिवाय, “हाड” म्हळळया अर्थार “आण” क्रियायी ओळोन आसली ।

वयल्या पत्रांतल्या हेर ओडया शब्दांचे अर्थ :

	मुसारी	=	मजूरी
झाडखंड	= झाडां झाडकुं आणवुनु	=	हाडवुनु
वीज	= बीं	चितारिलीं	= पित्रायलीं
निघट	= निर्णय	लीवूरु	= गृथ
लटिक	= फोट	निसाणी	= सही;
			हस्ताक्षर
पेटवुनु	= धाडुन	ओप	= रुजु

(चालू आसा)

[त्रै. बस्ति पुंडलीक वेंकटेश शेणाई हांणि बरयिल्ल्या “कोंकणी मत्तु मराठी अविगळ तुलनात्मक विमर्श हागू सारस्वत ग्राह्यणर प्राचीन इतिहास” म्हळळया पुस्तकाच्या आधारान]

— अल्बन कास्तेलिन

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಗಾಂವ್

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಗಾಂವ್

ಲಕ್ಷಣಾಂಚೊ ಮುದರ್ ಜಿಲ್ಲೊ
ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಗಾಂವ್;
ಶೇತಾಂ-ಭಾಟಾಂ ಭರೊನ್ ಗೆಲ್ಲೊ
ಭಾತಾಚೊ ತೊ ಗಾಂವ್.

ಲಕ್ಷಣಾಂಚೊ ಸುಂದರ್ ಜಿಲ್ಲೊ
ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಗಾಂವ್;
ಶೇತಾಂ-ಭಾಟಾಂ ಭರೊನ್ ಗೆಲ್ಲೊ
ಭಾತಾಚೊ ತೊ ಗಾಂವ್.

ಕುದರೆಮುಖ ದೊಂಗ್ರಾವಯಲ್ಯಾನ್
ಚಡತಾ ರವಿ ಮಲ್ಲಾಕ;
ದೈನಿಕ ಪುಣ ಕಾಬಾರ್ ಕರುನ್
ದೇವತಾ ಅರಬಿ ದರ್ಯಾಕ್.

ಕುದ್ರೆಮುಖ ದೊಂಗ್ರಾವಯಲ್ಯಾನ್
ಚಡ್ತಾ ರವಿ ಮಲ್ಲಾಕ್;
ದೈನಿಕ್ ಪುಣ ಕಾಬಾರ್ ಕರುನ್
ದೇವ್ತಾ ಅರ್ಬಿ ದರ್ಯಾಕ್.

ಬಡಗಾ ದಿವಕಾಕ್ ದಿಸತಾ ಜಿಲ್ಲೊ
ಗಾಂವ್ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ;
ತೆನಕಾಕ್ ಕೇರಳಾಕ್ ದಿಲ್ಲೊ
ಗಾಂವ್ ತೊ ಕಾಸರ್‌ಗೋಡ್.

ಬಡ್ಗಾ ದಿಕ್ಕಾಕ್ ದಿಸ್ತಾ ಜಿಲ್ಲೊ
ಗಾಂವ್ ಉತ್ತರ್ ಕನ್ನಡ್;
ತೆನ್ಯಾಕ್ ಕೇರಳಾಕ್ ದಿಲ್ಲೊ
ಗಾಂವ್ ತೊ ಕಾಸರ್‌ಗೋಡ್.

ಪುತ್ತೂರ್, ಉಡ್ಪಿ ಆನಿ ಇತರ್
ಆಡ್ ಆಮಾತ್ ತಾಲ್ಕು;
ಜಿಲ್ಲೆಯಾಂತ್ಲೆ ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರಮುಖ
ಮಜಬೂತ್ ಶಹರ್ ಮಂಗಲೂರ್.

ಪುತ್ತೂರ್, ಉಡ್ಪಿ ಆನಿ ಇತರ್
ಆಟ್ ಆಸಾತ್ ತಾಲ್ಕಾಕ್;
ಜಿಲ್ಲಾಂತ್ಲೆ ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರಮುಖ
ಮಜಬೂತ್ ಶಹರ್ ಮಂಗಲೂರ್.

“ಉದೇಶಿ ರೋಮ್” ಸ್ಥಳಾತ್
ಆದಿಂ ಥಾವ್ನ್ ಹೆಂ ಶಹರ್;
ಮೆಟಾಕ್ ಆಕಾ ಲೆಖಾನ್ ಮೆಲತಾನ್
ಕೋವೆಂತ್ ದೇವಮಂದಿರ್.

“ಉದೇಶಿ ರೋಮ್” ಸ್ಥಳಾತ್
ಆದಿಂ ಥಾವ್ನ್ ಹೆಂ ಶಹರ್;
ಮೆಟಾಕ್ ಆಕಾ ಲೆಖಾನ್ ಮೆಲತಾನ್
ಕೋವೆಂತ್ ದೇವಮಂದಿರ್.

ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್, ಹಿಂದು, ಮುಸಲಮಾನಿ
ಧರ್ಮ್ ಆಮಾತ್ ಸವಾರ್;
ಕಾನಡಿ, ತುಡ್ಲ, ಕಾಂಕಣಿ
ಭಾಸಾಂನಿ ಚಲತಾ ವ್ಯವಹಾರ್.

ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವ್, ಹಿಂದು, ಮುಸಲ್ಮಾನಿ
ಧರ್ಮ್ ಆಸಾತ್ ಸವಾರ್;
ಕಾನಡಿ, ತುಡ್ಲ, ಕೊಂಕಣಿ
ಭಾಸಾಂನಿ ಚಲ್ತಾ ವ್ಯವಹಾರ್.

ಹಿಡ್ಲಾಂಕ್ ಉಡ್ಪಿ, ಧರ್ಮಸ್ಥಳ,
ಜೆನಾಂಕ್ ವಿದ್ಯಾಂ, ವೆಣ್ಣುರ್,
ಮುಸಲಮಾನಾಂಕ್ ಪವಿತ್ರ ಉಡ್ಲಾಲ,
ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಕ್ ದಿಯೆಸೆಜ್ ಮಂಗಲೂರ್.

ಹಿಂದ್ವಾಂಕ್ ಉಡ್ಪಿ, ಧರ್ಮಸ್ಥಳ
ಜೈನಾಂಕ್ ಬಿದ್ರ್ಯಾಂ, ವೇಣ್ಣುರ್,
ಮುಸಲ್ಮಾನಾಂಕ್ ಪವಿತ್ರ ಉಡ್ಲಾಲ್
ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಕ್ ದಿಯೆಸೆಜ್ ಮಂಗಲೂರ್.

ಆಮಾತ್ ಥಂಯ್‌ಸರ್ ವೆಡ್ - ಬಯಲ್,
ಪದವ್ ಆನಿ ಖದಕ್,
ಭರೊನ್ ಗೆಲ್ಯಾತ್ ಹೆಂಯೊ - ವ್ಹಾಡ್,
ದಿವಚ್ಯಾಕ್ ಜಿವಿತ್ ಮನಣಾಕ್.

ಆಸಾತ್ ಥಂಯ್‌ಸರ್ ಬೆಟ್ - ಬಯಲ್,
ಪದವ್ ಆನಿ ಖಂದಕ್,
ಭರೊನ್ ಗೆಲ್ಯಾತ್ ನಂಯೊ - ವ್ಹಾಡ್
ದಿಂವ್ಚ್ಯಾಕ್ ಜೀವಿತ್ ಮನಣಾಕ್.

ಖಲತಾ ವಾನ್ಯಾಕ ಕೌವಾ ಬೆಲೆ
ರಯತಾನ ಕುತಾ ಕೆಲವೆ;
ಕೆಲವಾರ ದಿಗತಾ ಹಜಾರ ಕೆಲ
ಖಾಮ ಪಿಲನ ವಾಡಲೆಲೆ ।

ಮಾಡಾ - ಮಾಡೆಯೆ ತೊಟಾಂ ಸವಾರ
ಸಗಲಯಾನ ದಿಷ್ಟಿಕ ಪಡತಾತ;
ಖರಾಂ - ಖರಾಂಚಿ ಫಲಾಂ ಕುಕಾರ
ಖಾರಾಡ ಖಯಸರ ವಾಡತಾತ ।

ಕಸರ, ರಾಂದೋಯ, ಆವಿ, ಕಾಜು,
ಮಾಟವಾರ ಸಗಲಯಾನ (ವಾಡಲೆಲೆ) ಭಾಜಿ,
ಅಪರೂಪ ಚೆಟಣಿ ಕಾರಿಣ್ಯಾಚಿ,
ವಾಟಿಂತ್ ಖುಶೆನ ಆಜಿ !

ಕಾಣೊ, ಶೆವಟೊ, ಬಾಂಗಡೊ, ತಾರಲೊ,
ಪಾಂಪಲೆಟ್ ಆನಿ ಸಾಂಗಡೆರ್,
ಕುರ್ಲಿ, ಕೊಂಗೊ, ಕಿಜಣ, ದೆಕಡೊ,
ಪಾಗತಿಂತ್ ಮಾಸಲಿ ಮೊಗೊರ್ ।

ಬಜಪ್ಯಾಂತ್ ವಿಮಾನಾಂಚಿ ಸೊಭಾಯಿ
ಬಂದರ್ ನವೆ ಪರ್ಣವುರ್;
ಉದಲಾಂ ವಿಶ್ವ - ವಿಶಾಲಯ
ಜಿಲ್ಲಾಕಾ ಆದಾಯ ಭರ್ಪುರ್ ।

ವಿಧಾಂಸ, ಉಖಮಿ, ಕವಿ, ಶಿಲ್ಪಿ
ಬಾಡತಾಂತ್ ಆಮುಚ್ಯಾ ಗಾಂವಾಂತ್;
ಸಾಹಸಪ್ರಿಯ ಆಮಚೆ ವ್ಯಕ್ತಿ
ಪಾವಲ್ಯಾಂತ್ ಆಖ್ಯಾ ಸಂಸಾಂತ್ ।

ಜಿಯೆಲ್ಯಾರಯಿ ಪರಗಾಂವಾಂತ್
ವಿಸರನಾಂವ್ ಹ್ಯಾ ಗಾಂವಾಂತ್;
ಕಾಡಾಂ ಆಮಚಿ ಅವೇಗತಾಂತ್
ದಿಖುಚ್ಯಾಕ್ ಮಾಯಗಾಂವಾಂತ್ ।

ಶೆತಾಂ - ಭಾಟಾಂ ಭರೊನ್ ಗೆಲ್ಲೊ
ಭಾಂಗ್ಲೊ ಮೊ ಗಾಂವಾಂತ್;
ಲಕ್ಷಣಾಂಚೊ ಸುಂದರ್ ಜಿಲ್ಲೊ
ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಾಂವ್ ।

— ಸಿಲ್ವೆಸ್ಟರ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಮೈಸೂರು.

ಧರ್ಮಾ ವಾರಾಂತ್ ಕೊಟಾಂ ಬೆಳೆಂ
ರಮ್ಯಾನ್ ರುತಾ ಕೆಲ್ಲೆಂ;
ಕಿಂಞ್ಕಾರ್ ದಿಸ್ತಾ ಹಜಾರ್ ಕೆಳೆಂ
ಫಾವ್ ಪೀಳ್ ವಾಡಯಿಲ್ಲೆಂ.

ಮಾಡಾ - ಮಾಡಿಯೆ ತೊಟಾಂ ಸವಾರ
ಸಗ್ಳಾನ್ ದಿಷ್ಟಿಕ್ ಪಡ್ತಾತ್;
ಫರಾಂ - ಫರಾಂಚಿಂ ಫಳಾಂ ರುಕಾರ್
ಧಾರಾಳ್ ಫಯ್ ಸರ್ ವಾಡ್ತಾತ್.

ಕಸರ್, ರಾಂದೋಯ್, ಆಂಬೆ, ಕಾಜು
ಮಾಟವಾರ್ ಸಗ್ಳಾನ್ (ವಾಡಲೆಲೆ) ಭಾಜಿ,
ಅಪ್ಪುಪ್ ಜಿಟ್ಟಿ ಕಾರಿಣ್ಯಾಚಿ
ವಾಟಿಂತ್ ಮಿಸೇನ್ ಆಜಿ !

ಕಾಣೊ, ಶೆವಟೊ, ಬಾಂಗಡೊ, ತಾರಲೊ,
ಪಾಂಪಲೆಟ್ ಆನಿ ಸಾಂಗಡೆರ್,
ಕುರ್ಲಿ, ಕೊಂಗೊ, ಕಿಜಣ್, ದೆಕಡೊ,
ಪಾಗ್ತಿಂತ್ ಮಾಸ್ತಿ ಮೊಗೊರ್.

ಬಜ್ಪಾಂತ್ ವಿಮಾನಾಂಚಿ ಸೊಭಾಯಿ
ಬಂದರ್ ನವೆ ಪರ್ಣವುರ್;
ಉದಲಾಂ ವಿಶ್ವ - ವಿಶಾಲಯ
ಜಿಲ್ಲಾಕ್ ಆದಾಯ್ ಭರ್ಪುರ್.

ವಿಧಾಂಸ್, ಉದ್ಯಮಿ, ಕವಿ, ಶಿಲ್ಪಿ
ಬಾಡ್ತಾಂತ್ ಆಮ್ಚ್ಯಾ ಗಾಂವಾಂತ್;
ಸಾಹಸಪ್ರಿಯ ಆಮ್ಚೆ ವ್ಯಕ್ತಿ
ಪಾವ್ಲಾಂತ್ ಆಖ್ಯಾ ಸಂಸಾಂತ್.

ಜಿಯೆಲ್ಯಾರಯಿ ಪರಗಾಂವಾಂತ್
ವಿಸರನಾಂವ್ ಹ್ಯಾ ಗಾಂವಾಂತ್;
ಕಾಡಾಂ ಆಮ್ಚಿ ಅವೇಗತಾಂತ್
ದಿಖುಚ್ಯಾಕ್ ಮಾಯಗಾಂವಾಂತ್.

ಶೆತಾಂ - ಭಾಟಾಂ ಭರೊನ್ ಗೆಲ್ಲೊ
ಭಾಂಗ್ಲೊ ಮೊ ಗಾಂವಾಂತ್;
ಲಕ್ಷಣಾಂಚೊ ಸುಂದರ್ ಜಿಲ್ಲೊ
ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಾಂವ್.

— ಸಿಲ್ವೆಸ್ಟರ್ ಡಿ'ಸೋಜಾ, ಮೈಸೂರು.

कोंकणी भाषा

(ಮಂದಿರಲಿಂಗ)

ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷಾ

(ಮಂದಿರಲಿಂಗ)

इंग्लिश	संस्कृत	ಇಂಗ್ಲಿಷ್	ಸಂಸ್ಕೃತ
Daughter	दुहिता	Daughter	ದುಹಿತಾ
Girl	गौरी (गौरि)	Girl	ಗೋರಿ (ಗೌರಿ)
Flower	फुल्ल	Flower	ಫುಲ್ಲ
Mouse	मूष (मूपक)	Mouse	ಮೂಷ್ (ಮೂಷಕ್)
Sugar	शर्करा	Sugar	ಶರ್ಕರಾ
Serpent	सर्प	Serpent	ಸರ್ಪ
Three	त्रि	Three	ತ್ರಿ
Star	इस्त्र	Star	ಇಸ್ಟ್ರ

ಕ್ರಿ. ಶ. ೭೦೦ ವರೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಹೀ ರಾಜಮಾನ್ಯ ಆಗಿ
ಲೋಕಮಾನ್ಯ ಭಾಷೆ ಆಗಿತ್ತು. ರಾಜ-ವ್ಯವಹಾರ,
ಲೋಕ-ವ್ಯವಹಾರ ಹೀ ಸಂಸ್ಕೃತಾಂತರಾಂತರ ಚಲತಾಳೆ. ಪುಣ
ಜಾತೆ ಲೋಕ ಅಶಿಕ್ಷಿತ ಆಗಿತ್ತಲಿಂಗ ತೆ ಆಪಲೆ ರೋಜೆ
ವ್ಯವಹಾರ ಅಲೆ-ಭಾಪೆತ (ಪ್ರಾಕೃತಾಂತ) ಕರತಾಳೆ. ಬೌದ್ಧ-
ಧರ್ಮಾಚಾರ್ಯ ಅಜಿತಾಂತರ 'ಅರ್ಧಮಾಗಧಿ' ಹೀ ಭಾಷೆ ಕುಡೆ
ಆಯಿಲಿ. ಆಗಿ ಜೇನ ಧರ್ಮಾಂತರ 'ಪಾಲಿ' ಮುಕಾರ
ಆಯಿಲಿ. ಮುಕಾರ ಅಧಿ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯಾಂತರ ಭಾರತ ಪರತ
ಹಿಂದು ಧರ್ಮಾಂತರ ಆಕರ್ಷಿತ ಜಾಲೊ ಆಗಿ ಬುಡ್ಧ-ಜೇನ ಧರ್ಮಾಂತರ
ಗಡತಿ ಲಾಗಲಿ. ಅರ್ಧಮಾಗಧಿ ಆಗಿ ಪಾಲಿ ಹೊ ಭಾಷೆ
ಪಾಟಲಿಯಾಂತರ ಪಡಲೊ ತರೀ ತ್ಯಾ ವೆಲ್ಲಾರ ಆಗಿಲ್ಲೊ ಇತರ
ವೊಲಿ-ಭಾಷೆ ಹಲ್ಲು ಹಲ್ಲು ಹೊಡ ಜಾಯತ: ಅಸ್ಸಾಮಿ, ಬಂಗಾಲಿ,
ಉರಿಯಾ, ಹಿಂದಿ, ನೆಪಾಲಿ, ಕಾಶ್ಮೀರಿ, ಮರಾಠಿ, ಸಿಂಧಿ,
ಗುಜರಾತಿ ಹೊ ಉದಯಾಂತರ ಆಯಿಲ್ಲೊ. ತಶೆಂಚ ದಕ್ಷಿಣೆತ
ಆರ್ಯಾಂತರ ಪೆಲಿ ಪಾಮನ ಅಂತಿಂತರ ಆಗಿಲ್ಲೊ ತಮಿಳು
ಹೊ ಭಾಷೆತನ ವದಲ ಜಾತೆರ ಕನ್ನಡ, ತೆಲುಗು ಆಗಿ ಮಲಯಾಳಂ
ಹೊ ಭಾಷೆ ತಯಾರ ಜಾಲೊ.

ಪುರ್ತುಗೀಜಾಂತಿ ಜೆನ್ನಾ ಗಾಂಯ ಕಾವೀಜ ಕೆಲೆ ತೆನ್ನಾ ತಾಣಿ ತ್ಯಾ
ವೆಲ್ಲಾರ ತೆನ್ನಾ ಪ್ರಚಾರಾಂತ ಆಗಿಲ್ಲೊ ಭಾಷೆ ತಾಂಕಾ ಜಮತಾ ತರಿ-ಪುರ್ತುಗೀಜೆ ಉಚ್ಚಾರ್, ಹೆಲೆ ಕಾಣ್
ಕೆಲಿ. ಕ್ರಿಸ್ತಧರ್ಮ ಪ್ರಸಾರಕ ಫಾದರ ಸ್ಟೀಫನ್ ಹಾಣಿ
೧೫೭೯ ಹ್ಯಾ ವರ್ಸಾಂತಿ ಗಾಂಯಾಂತಿ ಆಯಿಲ್ಲೊ ನಂತರ "ದೊನಿನ್ತಾ
ಕ್ರಿಸ್ತಾಂತಿ" ಹೆ ಗುರು-ಗಿಣಿಯ ಪ್ರಶಂಸಾಂತರ ರೂಪಾಂತರ ಕೊಂಕಣಿ

ಕ್ರಿ. ಶ. ೭೦೦ ವರ್ಯಾಂತರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಹೊ ರಾಜಮಾನ್ಯ ಆಗಿ
ಲೋಕಮಾನ್ಯ ಭಾಷೆ ಆಗಿತ್ತು. ರಾಜ-ವ್ಯವಹಾರ,
ಲೋಕ-ವ್ಯವಹಾರ ಹೆ ಸಂಸ್ಕೃತಾಂತರಾಂತರ ಚಲತಾಳೆ.
ಪುಣ ಜಾತೆ ಲೋಕ ಅಶಿಕ್ಷಿತ ಆಗಿತ್ತಲಿಂಗ ತೆ ಆಪಲೆ ರೋಜೆ
ವ್ಯವಹಾರ ಉಲೆ-ಭಾಪೆತ (ಪ್ರಾಕೃತಾಂತ) ಕರತಾಳೆ.
ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಾಂತರ ಉದಯಾಂತರ "ಅರ್ಧಮಾಗಧಿ" ಹೊ
ಭಾಷೆ ಪುಡೆ ಆಯಿಲ್ಲೊ, ಆಗಿ ಜೇನ ಧರ್ಮಾಂತರ "ಪಾಲಿ"
ಮುಕಾರ ಆಯಿಲ್ಲೊ. ಮುಕಾರ ಆಗಿ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯಾಂತರ ಮುಳಿ
ಭಾರತ ಪರತ ಹಿಂದು ಧರ್ಮಾಂತರ ಆಕರ್ಷಿತ ಜಾಲೊ ಆಗಿ
ಬುಡ್ಧ-ಜೇನ ಧರ್ಮಾಂತರ ಗಡತಿ ಲಾಗಲಿ. ಅರ್ಧಮಾಗಧಿ ಆಗಿ
ಪಾಲಿ ಹೊ ಭಾಷೆ ಪಾಟಲಿಯಾಂತರ ಪಡಲೊ ತರಿ ತ್ಯಾ ವೆಲ್ಲಾರ
ಆಗಿಲ್ಲೊ ಇತರ ಬೋಲಿ ಭಾಷೆ ಹೆಲೆ ಹೆಲೆ ಹೊಡ
ಜಾಯತ: ಅಸ್ಸಾಮಿ, ಬಂಗಾಲಿ, ಉರಿಯಾ, ಹಿಂದಿ, ನೆಪಾಲಿ,
ಕಾಶ್ಮೀರಿ, ಮರಾಠಿ, ಸಿಂಧಿ, ಗುಜರಾತಿ ಹೊ ಉದಯಾಂತರ
ಆಯಿಲ್ಲೊ. ತಶೆಂಚ ದಕ್ಷಿಣೆತ ಆರ್ಯಾಂತರ ಪೆಲಿ ಪಾಮನ
ಅಂತಿಂತರ ಆಗಿಲ್ಲೊ ತಮಿಳು ಹೊ ಭಾಷೆತನ ಬದಲ
ಜಾತೆರ ಕನ್ನಡ, ತೆಲುಗು ಆಗಿ ಮಲಯಾಳಂ ಹೊ ಭಾಷೆ
ತಯಾರ ಜಾಲೊ.

ಪುರ್ತುಗೀಜಾಂತಿ ಜೆನ್ನಾ ಗಾಂಯ ಕಾವೀಜ ಕೆಲೆ ತೆನ್ನಾ
ತಾಂಕಾ ತ್ಯಾ ವೆಲ್ಲಾರ ಧರ್ಮಾಂತರ ಪ್ರಚಾರಾಂತರ ಆಗಿಲ್ಲೊ ಭಾಷೆ
ತಾಂಕಾ ಜಮತಾ ತರಿ-ಪುರ್ತುಗೀಜೆ ಉಚ್ಚಾರ್, ಹೆಲೆ ಕಾಣ್
ಆಗಿಲ್ಲೊ ಕೆಲಿ. ಕ್ರಿಸ್ತಧರ್ಮ ಪ್ರಸಾರಕ ಫಾದರ ಸ್ಟೀಫನ್
ಹಾಂಕಾಂತಿ ೧೫೭೯ ಹ್ಯಾ ವರ್ಯಾಂತರ ಗಾಂಯಾಂತರ ಆಯಿಲ್ಲೊ
ನಂತರ "ದೊನಿನ್ತಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂತಿ" ಹೆ ಗುರು-ಗಿಣಿಯ ಪ್ರಶಂಸಾಂತರ

पुस्तक बरेंचें । (ही कल्पना ताका थंयच्या ब्राह्मणांनि भगवद गितेंतल्या कृष्ण - अर्जुन संवादावेल्यान मुर्चनि अशो एक गमज आसा) । कोंकणी लोककला आणि दशावतार, लळित, ओव्यो, म्हण्यो, खेळ, हांतून गोंयांतल्यान रत्नागिरि — मिथुदुर्ग ह्या कोंकणी भाशांतल्यान मराठींत प्रवेश जालो । मराठा साम्राज्याचे पेलें पेशवे — बाळाजी विश्वनाथ भट — हे कोंकणांतल्या श्रीवर्धन ह्या गांवाचे । तांणि कोंकणांतल्यान कलंगि तुस्यावाल्यांक व खेळ कर्तल्यांक पुण्यांत हाण्ण मराठी भाषेचो जोड दिवन नवीन कड बनलें आणि मराठी अशि कन्न सकल गोंयां पर्यांत पावलि । महाराष्ट्रांत जो मुकार होनाजी बाळा म्हण जो प्रसिद्ध शाहीर जालो तागेलो आजो सातप्पा हो बाळाजी पेशव्यालो गुरूबंधु आशिल्लो हाजेवेल्यान ह्या गोष्टीक आधार मेळता ।

जे. सी. दा कुन्हा (१८४४-१९००) हांणि “कोंकणी भाषा आणि साहित्य” ह्या पुस्तकांत “कोंकणी ही मराठी पासून निराळी, वेगळें व्याकरण आशिल्लि, संस्कृता लागिचि” अशें सिद्ध केलां । मरियानो सलडाना जे लिस्बन विश्वविद्यालयांत मराठी आणि संस्कृत शिकताले तांणि “मराठी आणि कोंकणी ह्यो दोन वेगवेगळ्यो भाषा आसात, दोन्ही संस्कृतापासून तयार जाल्ल्यो पण वेगळ्यो प्राकृत भासो आसात” हें सिद्ध केलां ।

प्रसिद्ध भाषातज्ञ जोन विल्सन हांणि “कोंकणी ही बोली भाषा न्हय तर एक स्वतंत्र भाषा आसून ती आर्यन भाषांतून उगम जाल्ल्यां पैकि एक आसा” अशें म्हळां ।

डॉ. जुजे पेरेरा “हांणि ही एक स्वतंत्र भाषा म्हण फुडे येवच्याक जाय तितले शब्द, वाकप्रचार, व्याकरण, उपमा, उत्प्रेक्षा इत्यादि प्रमाणित भाषा जावचे सगळे गुण भरून आसात हें सिद्ध करता” अशें म्हळां ।

आतां पर्यांत कोंकणींत जायतितलें साहित्य तयार जालां । नीकरी निमित्त्यांनि आपल्या गांवां भायर गेल्ले लोक त्या (नव्या) प्रदेशांतलि भाषा आणि इंग्लिश शिकच्या फाटल्यान पडले आणि कोंकणी

त्रुराज्यां रुपांन कोकणींत प्रसूत बर्येले. (हो कल्पना ताका थंयच्या ब्राह्मणांनि भगवद गितेंतल्या कृष्ण - अर्जुन संवादावेल्यान मुर्चनि अशो एक गमज आसा) कोकणी लोकोकला अशि दशावतार, लळित, ओव्यो, म्हण्यो, खेळ, हांतून गोंयांतल्यान रत्नागिरि — मिथुदुर्ग ह्या कोंकणी भाशांतल्यान मराठींत प्रवेश जालो । मराठा साम्राज्याचे पेलें पेशवे — बाळाजी विश्वनाथ भट — हे कोंकणांतल्या श्रीवर्धन ह्या गांवाचे । तांणि कोंकणांतल्यान कलंगि तुस्यावाल्यांक व खेळ कर्तल्यांक पुण्यांत हाण्ण मराठी भाषेचो जोड दिवन नवीन कड बनलें आणि मराठी अशि कन्न सकल गोंयां पर्यांत पावलि । महाराष्ट्रांत जो मुकार होनाजी बाळा म्हण जो प्रसिद्ध शाहीर जालो तागेलो आजो सातप्पा हो बाळाजी पेशव्यालो गुरूबंधु आशिल्लो हाजेवेल्यान ह्या गोष्टीक आधार मेळता ।

जे. सी. दा कुन्हा (१८४४-१९००) हांणि “कोंकणी भाषा आणि साहित्य” ह्या पुस्तकांत “कोंकणी ही मराठी पासून निराळी, वेगळें व्याकरण आशिल्लि, संस्कृता लागिचि” अशें सिद्ध केलां । मरियानो सलडाना जे लिस्बन विश्वविद्यालयांत मराठी आणि संस्कृत शिकताले तांणि “मराठी आणि कोंकणी ह्यो दोन वेगवेगळ्यो भाषा आसात, दोन्ही संस्कृतापासून तयार जाल्ल्यो पण वेगळ्यो प्राकृत भासो आसात” हें सिद्ध केलां ।

प्रसिद्ध भाषातज्ञ जोन विल्सन हांणि “कोंकणी ही बोली भाषा न्हय तर एक स्वतंत्र भाषा आसून ती आर्यन भाषांतून उगम जाल्ल्यां पैकि एक आसा” अशें म्हळां ।

डॉ. जुजे पेरेरा “हांणि ही एक स्वतंत्र भाषा म्हण फुडे येवच्याक जाय तितले शब्द, वाकप्रचार, व्याकरण, उपमा, उत्प्रेक्षा इत्यादि प्रमाणित भाषा जावचे सगळे गुण भरून आसात हें सिद्ध करता” अशें म्हळां ।

आतां पर्यांत कोंकणींत जायतितलें साहित्य तयार जालां । नीकरी निमित्त्यांनि आपल्या गांवां भायर गेल्ले लोक त्या (नव्या) प्रदेशांतलि भाषा आणि इंग्लिश शिकच्या फाटल्यान पडले आणि कोंकणी

ಶಿಕ್ಕುನ, ಪುಸ್ತಕಾಂ ವಿಕಾತಿ ಧೇವನ ಉಪೇಗ ಕಿತೆಂ ? ಹ್ಯಾ ಲ್ಹಾನ ವಿಚಾರಾನ ಕೊಂಕಣಿಕಡೆ ದುರ್ಲಕ್ಷ ಕರ್ಚ್ಯಾಕ್ ಲಾಗಲೆ । ಪಣ ಆಜ್ ಭಾರತಾಂತ್ ಇತರ್ ಭಾಷೆಚೆ ಲೋಕ್ ಜೆನ್ನಾ ಆಪಲೆ ಭಾಷೆಚೊ ಅಭಿಮಾನ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತೆಚೆಂ ವ್ಹಡಪಣ ಸಾಂಗುನ್ ಮೆರೊವಚ್ಯಾಕ್ ಲಾಗಲೆ ತೆನ್ನಾಪಾಸುನ್ ತೊಡೆ ಜಣ ಪರತೆ ಆಪಲಿ ಮಾತೃಭಾಷಾ ಕೊಂಕಣಿಕಡೆ ಪರತವಚ್ಯಾಕ್ ಲಾಗಲೆ । ಹ್ಯಾ ಶೋಧ ವಾಡೊವನ್ ವ್ಯಕ್ತ ಕರ್ತಾ, ಆನಿ ಶೋಧಾಚಿ ವರ್ಸಾಣಿ ತಾಚೊ ಏಕ್ ಸಮುದ್ರ ಜಾತಲೊ । ಬಾಕಿಬಾಬ್ ಬೊರಕಾರ್ ಹಾಂಗಿಂ ಮರಾಠಿಂತ್ ಏಕ್ ಉತ್ತಮ್ ಕವಿ ಮ್ಹಣ್ ಜಶೆಂ ನಾಂವ್ ಮೆಳ್ತಲೆಂ ತಶೆಂಚ್ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ತಾಂಣಿಂ ಖೊಪ್ ಸುಂದರ್ ಕವನಾಂ ಬರೆಲ್ಯಾಂತ್ । “ಪಾಂಯ್ಣಣಾಂ” ಆನಿ “ನಿಲೆಂ ನಿಲೆಂ ಸವಣೆಂ ಏಕ್ ಆಯ್ಲೆಂ ಮಾಜ್ಯಾ ದಾರಾಂ” ಹ್ಯೊ ದೊನ್ ಕೊಂಕಣಿ ಕವಿತಾ ಮರಾಠಿ ಲೋಕಾಂತ್ ಸುದ್ದಾಂ ಖೊಪ್ಚೆ ಲೋಕಪ್ರಿಯ ಆಸಾತ್ ।

ಕೊಂಕಣಾಂತ್ ಆನಿ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಮರಾಠಿ ಶಿವಾಜಿ ರಾಜಾಚ್ಯಾ ಕಾಡಾಪಾಸುನ್ಚ ಸುರು ಜಾಲೊ ಹಾಜೆ ಕಿತಲೆ ತರೀ ಪುರಾವೆ ಆಸಾತ್ । ಶಿವಾಜಿಚ್ಯಾ ವೆಲೆಚೊ ಪಂತಕವಿ ಶ್ರೀ. ಶಯಾದ್ರ ಹಾಂಗಿ “ಕೊಂಕಣಾಖ್ಯಾನ” ಹ್ಯಾ ನಾಂವಾಂತ್ ಏಕ್ ಖಡಕಾವ್ಯ ಬರೆಲಾಂ । ತಾಂತುಂ ತಾಣಿಂ ಸ್ಪಷ್ಟ್ ಬರೆಲಾಂ : [ಉತ್ತರಾರ್ಥ - ಅಧ್ಯಾಯ - ೬]

ಕೊಂಕಣಾಂತ್ ಠಾಣಿಂ ವೆಸಲಿಂ । (ಶಿವಾಜಿಲಿಂ)
ತ್ಯಾ ಪಾಸೊನಿ ಹಿದುರಿ ಪ್ರಗಟಲಿ ॥
ಮಗ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿ (ಮರಾಠಿ) ಆಣಿಲಿ ।
ಗ್ರಂಥರಚನಾ ಸಂತಂಚಿ ॥ ೧೦೬ ॥

ತೆಶಾಂನಿ ಕೊಂಕಣಾಂನಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಗ್ರಂಥ ।
ನಾಮದೇವಿ, ಆದಿಪರ್ವ ಭಾರತ ॥
ಆನಿ ಕೃಷ್ಣದಾಸ ಮುದಗುಲಿ ಕೃತ ।
ಯುದ್ಧಕಾಂಡ ರಾಮಾಯಣ ॥ ೧೦೭ ॥

ಉತ್ತರಪತಿ ರಾಜಾ ಪಾಸೊನಿ ।
ಕಡೊ ಆಲಾ ವಿಚಾರ್ ಪೂರ್ಣ ॥
ಕರುನಿಯಾಂ ಪ್ರವಾಸಗಮನ ।
ಉದರವೃತ್ತಿ ಪೆ ಕರಿತಿ ॥ ೧೧೧ ॥

ಆನಿ ಹೆ ಖಡಕಾವ್ಯ ತಾಣಿಂ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಬರೆಲಾಂ : “ಐತಿ ಶ್ರೀ ಶಯಾದ್ರ ಖಂಡೆ ಕೊಂಕಣಾಖ್ಯಾನೆ ಗೊಂಯಾಂಚ್ ದೆಶಿ ಉತ್ತರಾರ್ಥ ಅಷ್ಟ ಶೋಧಾಯಾ” ॥ ೧೧೦ ॥ ಅಸೊ ಶಿವಾಜಿ ಕೆಲಾಂ.

ಹ್ಯಾ ಲ್ಹಾನ್ ವಿಚಾರಾನ್ ಕೊಂಕಣಿಕಡೆ ದುರ್ಲಕ್ಷ ಕರ್ಚ್ಯಾಕ್ ಲಾಗ್ಲೆ. ಪಣ್ ಆಜ್ ಭಾರತಾಂತ್ ಇತರ್ ಭಾಷೆಚೆ ಲೋಕ್ ಜೆನ್ನಾ ಆಪಲೆ ಭಾಷೆಚೊ ಅಭಿಮಾನ ಆನಿ ಸಂಸ್ಕೃತೆಚೆಂ ವ್ಹಡಪಣ ಸಾಂಗುನ್ ಮೆರೊವಚ್ಯಾಕ್ ಲಾಗ್ಲೆ ತೆನ್ನಾಪಾಸುನ್ ತೊಡೆ ಜಣ ಪರತೆ ಆಪ್ಲಿ ಮಾತೃಭಾಷಾ ಕೊಂಕಣಿಕಡೆ ಪರತವಚ್ಯಾಕ್ ಲಾಗ್ಲೆ. ಹ್ಯೊ ಶೋಧ್ ವಾಡನ್ ವ್ಹಡ್ಪಣ್ ಕರ್ತಾ, ಆನಿ ಶೋಧಾಚಿ ವರ್ಸಾಣಿ ತಾಚೊ ಏಕ್ ಸಮುದ್ರ್ ಜಾತಲೊ. ಬಾಕಿಬಾಬ್ ಬೊರಕಾರ್ ಹಾಂಗಿಂ ಮರಾಠಿಂತ್ ಏಕ್ ಉತ್ತಮ್ ಕವಿ ಮ್ಹಣ್ ಜಶೆಂ ನಾಂವ್ ಮೆಳ್ತಲೆಂ ತಶೆಂಚ್ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ ತಾಂಣಿಂ ಖೊಪ್ ಸುಂದರ್ ಕವನಾಂ ಬರೆಲ್ಯಾಂತ್. “ಪಾಂಯ್ಣಣಾಂ” ಆನಿ “ನಿಲೆಂ ನಿಲೆಂ ಸವಣೆಂ ಏಕ್ ಆಯ್ಲೆಂ ಮಾಜ್ಯಾ ದಾರಾಂ” ಹ್ಯೊ ದೊನ್ ಕೊಂಕಣಿ ಕವಿತಾ ಮರಾಠಿ ಲೋಕಾಂತ್ ಸುದ್ದಾಂ ಖೊಪ್ಚೆ ಲೋಕಪ್ರಿಯ ಆಸಾತ್.

ಕೊಂಕಣಾಂತ್ ಆನಿ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಮರಾಠಿ ಶಿವಾಜಿ ರಾಜಾಚ್ಯಾ ಕಾಡಾಪಾಸುನ್ಚ ಸುರು ಜಾಲೊ ಹಾಜೆ ಕಿತಲೆ ತರೀ ಪುರಾವೆ ಆಸಾತ್. ಶಿವಾಜಿಚ್ಯಾ ವೆಲೆಚೊ ಪಂತಕವಿ ಶ್ರೀ ಶಯಾದ್ರ ಹಾಂಗಿ “ಕೊಂಕಣಾಖ್ಯಾನ” ಹ್ಯಾ ನಾಂವಾಂತ್ ಏಕ್ ಖಂಡ ಕಾವ್ಯ ಬರೆಲಾಂ. ತಾಂತುಂತ್ ತಾಂಣಿಂ ಸ್ಪಷ್ಟ್ ಬರೆಲಾಂ : [ಉತ್ತರಾರ್ಥ ಅಧ್ಯಾಯ - ೬]

“ಕೊಂಕಣಾಂತ್ ತಾಣಿಂ ವೆಸಲಿಂ । (ಶಿವಾಜಿಲಿಂ)
ತ್ಯಾ ಪಾಸೊನಿ ಹಿದುರಿ ಪ್ರಗಟಲಿ ॥
ಮಗ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿ (ಮರಾಠಿ) ಆಣಿಲಿ ।
ಗ್ರಂಥರಚನಾ ಸಂತಂಚಿ ॥ ೧೦೬ ॥

ತೆಶಾಂನಿ ಕೊಂಕಣಾಂನಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಗ್ರಂಥ ।
ನಾಮದೇವಿ, ಆದಿಪರ್ವ ಭಾರತ ॥
ಆನಿ ಕೃಷ್ಣದಾಸ ಮುದಗುಲಿ ಕೃತ ।
ಯುದ್ಧಕಾಂಡ ರಾಮಾಯಣ ॥ ೧೦೭ ॥

ಉತ್ತರಪತಿ ರಾಜಾ ಪಾಸೊನಿ ।
ಕಡೊ ಆಲಾ ವಿಚಾರ್ ಪೂರ್ಣ ॥
ಕರುನಿಯಾಂ ಪ್ರವಾಸಗಮನ ।
ಉದರವೃತ್ತಿ ಪೆ ಕರಿತಿ ॥ ೧೧೧ ॥

ಆನಿ ಹೆ ಖಂಡಕಾವ್ಯ ತಾಂಣಿಂ ಗೊಂಯಾಂತ್ ಬರೆಲಾಂ : “ಐತಿ ಶ್ರೀ ಶಯಾದ್ರ ಖಂಡೆ ಕೊಂಕಣಾಖ್ಯಾನೆ ಗೊಂಯಾಂಚ್ ದೆಶಿ ಉತ್ತರಾರ್ಥ ಅಷ್ಟ ಶೋಧಾಯಾ” ॥ ೧೧೦ ॥ ಅಸೊ ಶಿವಾಜಿ ಕೆಲಾಂ.

हाजेवेल्यान शिवाजी राजा पैली कोंकणांत मराठी
न्ही दुमरीच बोल भाषा (कोंकणी) आशिल्लि हें सिद्ध
जाता ।

ಹಾಜೆವೆಲ್ಯಾನ್ ಶಿವಾಜಿ ರಾಜಾ ಪೈಲಿ ಕೊಂಕಣಾಂತ್
ಮರಾಠಿ ನಹೀ ದುಮ್ರಿಚ್ ಬೋಲ್ ಭಾಷಾ (ಕೊಂಕಣಿ) ಆಶಿಲ್ಲೆ
ಹೆಂ ಸಿದ್ಧ್ ಜಾತಾ.

—ವಿಠ್ಠಲರಾಯ ಭಟ್

—ವಿಟ್ಟಲರಾಯ ಭಟ್

चेरडालें काम

बोकडे पील जायी कोणांक ।
बोकडे पील जायी कोणांक ॥
सास न जालतकी मस्त काम करता
घरांताशिलो भांगार दुड्डु ।
भायर होरनु उडैता ॥
भायराशिली कोयरु काड्डी ।
घरांतुं हाणु घालता

॥ १ ॥

आनवाळेन भरी उदकांतु ।
मात्ती हाणु घालता ॥
देवापूजेचीं आयदन होरनु ।
तोळकलांतु घालता

॥ २ ॥

उबळलेलीं आंवलांलीं सकूड ।
म्हाण्येहोरनु चेपता ॥
म्हाण्येतुले उदक हाणु ।
देवापिठेरी फाण्डता

॥ ३ ॥

आपोणका म्हळळारी ।
लाळ गळोव्नु उम्मी दिता ॥
यो यो म्हळतावळी ।
दूसर थौन वत्ता

॥ ४ ॥

चंदा आवलाली घाल्यारी ।
चिकलांतु लोळयता ॥
निदंलेल्या आंगारी चोणु ।
जै जै घोडया म्हणता

॥ ५ ॥

बोकडे पील जायी कोणांक ।

ಚೆರ್ದಾಲೆಂ ಕಾಮ

ಬೊಕ್ಕೇಖೀಲ ಜಾಯಿ ಕೊಣಾಂಕ ।

ಬೊಕ್ಕೇಖೀಲ ಜಾಯಿ ಕೊಣಾಂಕ ॥

ಸಾಸ ನ ಜಾಲ್ತಕಿ ಮಸ್ತ್ ಕಾಮ ಕರ್ತಾ

॥ ಪೆ ॥

ಘರಾಂತಾಶಿಲೊ ಭಾಂಗಾರ ದುಡ್ಡು ।

ಭ್ಯಾರ ಹೋರ್ನು ಉಡೈತಾ ॥

ಭ್ಯಾರಾಶಿಲಿ ಕೋಯ್ತಾ ಕಾಡ್ಡಿ ।

ಘರಾಂತು ಹಾಣ್ಣು ಘಾಲ್ತಾ

॥ ೧ ॥

ಆನ್ವಾಳೇನ ಭರಿ ಉದ್ಕಾಂತು ।

ಮಾತ್ತಿ ಹಾಣ್ಣು ಘಾಲ್ತಾ ॥

ದೇವಾಪೂಜೆಚೆಂ ಆಯ್ದನ ಹೋರ್ನು ।

ತೊಳ್ಕಲಾಂತು ಘಾಲ್ತಾ

॥ ೨ ॥

ಉಂಬಳ್ಳೇಲಿಂ ಆಂವ್ಲಾಲಿಂ ಸಕ್ಕಡ ।

ನ್ಹಾಣ್ಯೆತ್ಹೋರ್ನು ಚೆಪ್ತಾ ॥

ನ್ಹಾಣ್ಯೆಂತುಲೆಂ ಉದಕ ಹಾಣ್ಣು ।

ದೇವಾಪಿಠೇರಿ ಫಾಣ್ಡ್ತಾ

॥ ೩ ॥

ಆಪೊಣ್ಣಾಕ ಮ್ಹಳ್ಳಾರಿ ।

ಲಾಳ ಗಳೊವ್ಣು ಉಮ್ಮೊ ದಿತಾ ॥

ಯೊ ಯೋ ಮ್ಹಳ್ಳಾವಳಿ ।

ದೂಸರ ಥಾವ್ನ್ ವತ್ತಾ

॥ ೪ ॥

ಚಂದ ಆವ್ಲಾಲಿ ಘಾಲ್ಯಾರಿ ।

ಚಿಕ್ಲಾಂತುಂ ಲೋಳಯ್ತಾ ॥

ನಿದ್ಲಾಲೆಲ್ಯಾ ಆಂಗಾರಿ ಜೋಣ್ಣು ।

ಜೈಂ ಜೈಂ ಘೊಡ್ಯಾ ಮ್ಹಣ್ತಾ

॥ ೫ ॥

ಬೊಕ್ಕೇಖೀಲ ಜಾಯಿ ಕೊಣಾಂಕ ।

(ಪಡೆಲಿ) — ಕೆ. ಎನ್. ರಾವ್, ದಾಂಡೇಲಿ.

(ಪಳ್ಳೆಲಿ) — ಕೆ. ಎನ್. ರಾವ್, ದಾಂಡೇಲಿ.

ಕೊಂಕಣಿಂತ್ಲಿ ಪರಕಿ ಭಾಸಾಂಚೆ ಶಬ್ದ

ಸವಾರ ಪರಕಿ ಭಾಸೊ ಪರ್ಶಿಯನ್, ಉರ್ದು, ಅರೆಬಿಕ್, ಪುಡ್ತುಗೇಜ್, ಪಶ್ತು, ಇಂಗ್ಲೀಜ್, ಕನ್ನಡ ಇತ್ಯಾದಿ ಆಮಚೆ ಕೊಂಕಣಿಚೆರ್ ಆಪಲೊ ಪ್ರಭಾವ ಘಾಲುಂಕ್ ಸಕಲ್ಯಾತ್, ದೆಕುನ್ ಹ್ಯಾ ಪರಕಿ ಭಾಸಾಂತ್ಲಾಂನಿ ಕಿತಲೆ ತರ್ಯಿ ಶಬ್ದ ಕೊಂಕಣಿಂತ್ಲಿ ರಿಗಲ್ಯಾತ್ । ತಾಂಚೆಪಯ್ಲಿ ತೊಡೆ ಶಬ್ದ ಹಾಂಗಾಸರ್ ದಿಲ್ಯಾತ್ ।

	ಕೊಂಕಣಿ	• ಮೂಲಶಬ್ದ	ಖಂಚೆ ಭಾಪೆ ತೊನ್
೧.	ಅಮಲದಸ್ತೊ	ಅಮಲ --- ದಸ್ತ	ಪರ್ಶಿಯನ್
೨.	ಅಮಲಜಾರಿ	ಅಮಲ --- ಜಾಹೀರ್	ಪರ್ಶಿಯನ್
೩.	ದರಖಾಸ್ತ	ದರ --- ಖಾಸ್ಕ	ಉರ್ದು
೪.	ದರಸ್ಥಾನ	ದರ --- ಸ್ಥಾನ	ಪರ್ಶಿಯನ್
೫.	ದರಸಾನ್	ದರ --- ಸಾನ್	ಅರೆಬಿಕ್
೬.	ಹಂಗಾಮ	ಹಂಗ --- ಆಮ	ಅರೆಬಿಕ್
೭.	ಮೊಸೂಮ	ಮಸ --- ಒಮ	ಪರ್ಶಿಯನ್
೮.	ಮಂಜಿಲ್	ಮನ್ --- ಜಿಲ್	ಅರೆಬಿಕ್
೯.	ಜಮಾದಾರ	ಜಮೆ --- ದಾರ	ಉರ್ದು
೧೦.	ಸುಬ್ದಾರ	ಸುಬ್ಹ --- ದಾರ	ಉರ್ದು
೧೧.	ಬಜಾರ	ಬಜ್ಜ --- ಆರ್	ಉರ್ದು
೧೨.	ಗರಜ್	ಗರಜ್	ಉರ್ದು
೧೩.	ಗಿರಾಕ್	ಗಿರ್ --- ಆಕ್	ಉರ್ದು
೧೪.	ದಿಲದಾರ	ದಿಲ್ --- ಆಧಾರ್	ಅರೆಬಿಕ್
೧೫.	ಫೆರಿಸ್ತ	ಫೆರ್ --- ಇಸ್ತ	ಅರೆಬಿಕ್
೧೬.	ತಹಸೀಲ್ದಾರ್	ತಹಸೀಲ್ದಾರ್	ಪರ್ಶಿಯನ್
೧೭.	ಮಾಮಲದಾರ್	ಮಾಮಲಾತ್ --- ದಾರ	• ಅರೆಬಿಕ್
೧೮.	ಹವಾಲದಾರ್	ಹವಾಲತ್ --- ದಾರ	• ಅರೆಬಿಕ್
೧೯.	ಕಲ್ದಾನಿ	ಕಲ್ --- ದಾನ್	• ಉರ್ದು
೨೦.	ಗುಲಾಬದಾನಿ	ಗುಲಾಬದಾನ್	• ಪರ್ಶಿಯನ್
೨೧.	ಮಾಸೂಲ್	ಮಸಾಲಾ	ಉರ್ದು
೨೨.	ಚಲ್	ಚಲ್	ಅರೆಬಿಕ್
೨೩.	ಮಾಗ್	ಮಾಗ್ನಾ	ಉರ್ದು
೨೪.	ರಸ್ತೊ	ರಾಸ್ತಾ	ಅರೆಬಿಕ್
೨೫.	ಬಚಾವ್	ಬಚಾವಾ	ಅರೆಬಿಕ್
೨೬.	ಮೆಜ್	ಮೆಜ್	ಪರ್ಶಿಯನ್
೨೭.	ಲಗಾಸ್	ಲಗಾಸ್	ಅರೆಬಿಕ್
೨೮.	ಖಬರ್ದಾರ್	ಖಬರ್ದಾರ್	ಅರೆಬಿಕ್
೨೯.	ಜುಲೂಮ್	ಜುಲೂಮ್	ಪರ್ಶಿಯನ್
೩೦.	ಜುಲೂಮಾನ್	ಜುಲೂಮಾನ್	ಪರ್ಶಿಯನ್

ಕೊಂಕಣೀಂತು ಪರ್ಕಿ ಭಾಸಾಂಚೆ ಶಬ್ದ್

ಸವಾರ್ ಪರ್ಕಿ ಭಾಸೋ ಪರ್ತಿಯನ್, ಉರ್ದು, ಅರೇಬಿಕ್, ಪುಡ್ತುಗೇಜ್, ಪಶ್ತು, ಇಂಗ್ಲಿಜ್, ಕನ್ನಡ ಇತ್ಯಾದಿ ಆಪ್ಣೆ ಕೊಂಕಣೀಚೆರ್ ಆಪ್ಣೆ ಪ್ರಭಾವ್ ಫಾಲಾಂಕ್ ಸಕ್ಲ್ಯಾತ್, ದೆಕುನ್ ಹ್ಯಾ ಪರ್ಕಿ ಭಾಸಾಂ ಥಾವ್ನ್ ಕಿತ್ಲೆ ತರಯೊ ಶಬ್ದ್ ಕೊಂಕಣೀಂತ್ ರಿಗ್ಲ್ಯಾತ್. ತಾಂಡೆಪಯ್ಕಿ ಘೊಡೆ ಶಬ್ದ್ ಹಾಂಗಾಸರ್ ದಿಲ್ಯಾತ್.

ಕೊಂಕಣಿ	ಮೂಳ್ ಶಬ್ದ್	ಖಂಯ್ಚೆ ಭಾಷೆ ಥಾವ್ನ್
೧. ಅಮಲದಸೊ	ಅಮಲ—ದಸ್ತ	ಪರ್ತಿಯನ್
೨. ಅಮಲ್ಕಾರಿ	ಅಮಲ್—ಜಾಹೀರ	ಪರ್ತಿಯನ್
೩. ದರಖಾಸ್ತ	ದರ—ಖಾಸ್ತ	ಉರ್ದು
೪. ದರಮ್ಯಾನ	ದರಮ್—ಯಾನ	ಪರ್ತಿಯನ್
೫. ದರ್‌ಸಾಲ	ದರ್—ಸಾಲ	ಅರೇಬಿಕ್
೬. ಹಂಗಾಮ	ಹಂಗ್—ಆಮ	ಅರೇಬಿಕ್
೭. ಮೋಸೂಮ್	ಮಸ್—ಉಮ್	ಪರ್ತಿಯನ್
೮. ಮಂಝಿಲ್	ಮನ್—ಝಿಲ್	ಅರೇಬಿಕ್
೯. ಜಮಾದಾರ	ಜಮೆ—ದಾರ	ಉರ್ದು
೧೦. ಸುಬೇದಾರ	ಸುಬಹ—ದಾರ	ಉರ್ದು
೧೧. ಬರ್ರಾದ	ಬರ್ರಾ—ಆರ	ಉರ್ದು
೧೨. ಗರಬ್ಬಾ	ಗರಜ	ಉರ್ದು
೧೩. ಗಿರಾಕ	ಗಿರ್—ಆಕ	ಉರ್ದು
೧೪. ದಿಲ್‌ದಾರ	ದಿಲ್—ಆಧಾರ	ಅರೇಬಿಕ್
೧೫. ಫೇರಿಸ್ತ್	ಫೇರ್—ಇಸ್ತ್	ಅರೇಬಿಕ್
೧೬. ತಹಸೀಲದಾರ	ತಹಸೀಲ್ದಾರ	ಪರ್ತಿಯನ್
೧೭. ಮಾಮಲ್‌ದಾರ್	ಮಾಮಲತ್—ದಾರ	ಅರೇಬಿಕ್
೧೮. ಹವಾಲದಾರ	ಹವಾಲತ್—ದಾರ	ಅರೇಬಿಕ್
೧೯. ಕಲಂದಾನಿ	ಕಲಂ—ದಾನ್	ಉರ್ದು
೨೦. ಗುಲಾಬದಾನಿ	ಗುಲಾಬದಾನ್	ಪರ್ತಿಯನ್
೨೧. ಮಾಸೂಲಾ	ಮಸಾಲಾ	ಉರ್ದು
೨೨. ಚಿಸಲ	ಚಲ್	ಅರೇಬಿಕ್
೨೩. ಮಾಗ	ಮಾಂಗವಾ	ಉರ್ದು
೨೪. ರಸ್ತೊ	ರಾಸ್ತಾ	ಅರೇಬಿಕ್
೨೫. ಬಜಾರ್	ಬಜಾರ್	ಅರೇಬಿಕ್
೨೬. ಮೇಜ	ಮೇಜ	ಪರ್ತಿಯನ್
೨೭. ಲಗಾಮ್	ಲಗಾಮ	ಅರೇಬಿಕ್
೨೮. ಖುಬಾರ	ಖುಬರ್‌ದಾರ	ಅರೇಬಿಕ್
೨೯. ಬುಬುಡ್	ಬುಬುಲಾಮ್	ಪರ್ತಿಯನ್
೩೦. ಖುಬ್ಬಾಣಿ	ಖುಬುಲಾಮಾನೊ	ಪರ್ತಿಯನ್

	કોંકણી	મૂળશબ્દ	સ્વયંને ભાષે થોત
૩૧.	ચાઝુર	ચઝૂર	અરેબિક
૩૨.	કેર	Care	ઇંગ્લેઝ
૩૩.	રવાન	રવાના	પર્શિયન
૩૪.	ઠાઝર	ઠાઝીર	અરેબિક
૩૫.	ટુઝૂર	ટુઝૂર	પર્શિયન
૩૬.	મુદ્દા	મુદ્દામ	પર્શિયન
૩૭.	ધોબી	ધોબી	ઉર્દુ
૩૮.	રાવકુડ	લવકુડ	ઉર્દુ
૩૯.	ફીર (ભોવ)	ફીર	પર્શિયન
૪૦.	દરિયા	દર્ગા	અરેબિક
૪૧.	ફિર્યાદી	ફિર્યાદિ	પર્શિયન
૪૨.	અજમાસ	અઝમાગ	અરેબિક
૪૩.	લિખાવટ	લિખના	ઉર્દુ
૪૪.	દસ્તેવેજ	દસ્ત — એવજ	પર્શિયન
૪૫.	દસલત	દસ્ત — સલત	પર્શિયન
૪૬.	મજૂર	મજ્દૂર	અરેબિક
૪૭.	અંદાજો	અંદાઝ	પર્શિયન
૪૮.	કાંબોરુ	કમર	ઉર્દુ
૪૯.	તાકીત	તાઘીત	પર્શિયન
૫૦.	રિયાયતી	રિયાયત	પર્શિયન
૫૧.	કંદ	કંદ	અરેબિક
૫૨.	માફી	માફ	અરેબિક
૫૩.	ધાંકળે	ઢંકન	પર્શિયન
૫૪.	મિહનતી	મેહનત	પર્શિયન
૫૫.	ટુકુમ	ટુકું	અરેબિક
૫૬.	હવાલો	હવાલાત	અરેબિક
૫૭.	મશીદી	મસજિદ	અરેબિક
૫૮.	ગીપી	ગોપ	અરેબિક
૫૯.	મુજરાયી	મુજરાય	ઉર્દુ
૬૦.	ફર્કાર	ફલ્કીર	પર્શિયન
૬૧.	વાદામ	વદ્દાઅબ્વાગ	પર્શિયન
૬૨.	અદાનત	અદ આનત	પર્શિયન
૬૩.	પકકુડ	પકકુડો	અરેબિક
૬૪.	ચયાન	ચર્યાન	અરેબિક
૬૫.	બંદિવાનુ	બંદિવાન	પર્શિયન
૬૬.	વેવર્શી	વેવારિસ	અરેબિક

ಕೆಂಕರಿ	ಮೂಳೆ ಶಬ್ದ	ಖಂಚ್ಚು ಭಾಷೆ ಥಾವ್ನ್
೧೧. ಬಾಜ್ಜೂರು	ಬಜೂರ	ಅರೇಬಿಕ್
೧೨. ಕೇರ	Care	ಇಂಗ್ಲಿಷ್
೧೩. ರವಾನ್	ರವಾನ್	ಪರ್ಶಿಯನ್
೧೪. ಹಾಜರ	ಹಾಜೀರ	ಅರೇಬಿಕ್
೧೫. ಹುಜೂರ	ಹುಜೂರ	ಪರ್ಶಿಯನ್
೧೬. ಮುದ್ದಾಂ	ಮುದ್ದಾಂ ಪಿ	ಪರ್ಶಿಯನ್
೧೭. ಫೋಬ	ಫೋಬ	ಉರ್ದು
೧೮. ರಾಕ್ಮಡ	ರಕ್ಮಡ	ಉರ್ದು
೧೯. ಫೀರ (ಭೊಂಪ)	ಫೀರ	ಪರ್ಶಿಯನ್
೨೦. ದರಿಯಾ	ದರ್ಯಾ	ಅರೇಬಿಕ್
೨೧. ಫಿರ್ಯಾದಿ	ಫಿರ್ಯಾದ	ಪರ್ಶಿಯನ್
೨೨. ಅಜ್ಜಾಸ್	ಅಜ್ಜಾಸ್	ಅರೇಬಿಕ್
೨೩. ಲಿಖನಾ	ಲಿಖನಾ	ಉರ್ದು
೨೪. ದಸ್ತೇಮೇಜ	ದಸ್ತ—ಐವರ್ದಾ	ಪರ್ಶಿಯನ್
೨೫. ದಸ್ ಖತ್	ದಸ್ತ—ಖತ್	ಪರ್ಶಿಯನ್
೨೬. ಮಜೂರ	ಮಜ್ಬೂರ	ಅರೇಬಿಕ್
೨೭. ಅಂದಾಜೊ	ಅಂದಾಜರ್ದಾ	ಪರ್ಶಿಯನ್
೨೮. ಕಾಂವೊರು	ಕಮರ	ಉರ್ದು
೨೯. ತಾಖೀತ	ತಾಖೀತ	ಪರ್ಶಿಯನ್
೩೦. ರಿಯಾಯತ	ರಿಯಾಯತ	ಪರ್ಶಿಯನ್
೩೧. ಕೈದ	ಫೈದ	ಅರೇಬಿಕ್
೩೨. ಮಾಫ	ಮಾಫ್	ಅರೇಬಿಕ್
೩೩. ಧಾಂಕ್ಲೆ	ಢಂಕನ್	ಪರ್ಶಿಯನ್
೩೪. ಮ್ವಿನ್ನತಿ	ಮೆಹನತ್	ಪರ್ಶಿಯನ್
೩೫. ಹುಕುಮ	ಹುಂ	ಅರೇಬಿಕ್
೩೬. ಹವಾಲೊ	ಹವಾಲಾಕ್	ಅರೇಬಿಕ್
೩೭. ಮಶೀದಿ	ಮಸಜಿದ್	ಅರೇಬಿಕ್
೩೮. ಶೀಂಪಿ	ಶೀಂಪ	ಅರೇಬಿಕ್
೩೯. ಮುಸರಾಯಿ	ಮುಸ್ಸರಾಯ್	ಉರ್ದು
೪೦. ಫೋರ	ಫೋರ	ಪರ್ಶಿಯನ್
೪೧. ಪಾಬಾಸ್	ಪಾಬಾ—ಅಬ್ಬಾಸ್	ಪರ್ಶಿಯನ್
೪೨. ಅದಾಲತ್	ಅದ್—ಆಲತ್	ಪರ್ಶಿಯನ್
೪೩. ಪಕ್ಮಡ	ಪಕ್ಡೊ	ಅರೇಬಿಕ್
೪೪. ಖಿಯಾಲ್	ಖಿಯಾಲ್	ಅರೇಬಿಕ್
೪೫. ಬಂದಿವಾನು	ಬಂದಿವಾನ	ಪರ್ಶಿಯನ್
೪೬. ಬೇಪರ್	ಬೇವಾರಿಸ್	ಅರೇಬಿಕ್

	कोंकणी	मूलशब्द	खंयचे भाषे थौन
६७.	उस्ताद	उस्ताद	पर्शियन
६८.	तकार	तह्कार	अरेबिक
६९.	शार	शहर	पर्शियन
७०.	पिय्यावु	प्याज	उर्दु
७१.	हृशार	होपियार	पर्शियन
७२.	तशीर	तस्वीर	अरेबिक
७३.	तळें	तालाब	पर्शियन
७४.	सकत	सक्त	पर्शियन
७५.	गरम	गरं	उर्दु
७६.	दुन्या	दुनिया	उर्दु
७७.	बद्माश	बद्माप	अरेबिक
७८.	दवायसी	दबाव	पर्शियन
७९.	सिक्की	सिखर	अरेबिक
८०.	विस्कळ	विपखल	अरेबिक
८१.	मातें	मातो	पश्तु
८२.	आजाद	आझाद	पर्शियन
८३.	मतलब	मतलब	पर्शियन

[चालू आसा]

(संग्रह) — के. एन. राव, दांडेली.

आध्यात्मिक कविता :

देवाली दया

ईश्वराले कृपेन तुका
साजच अधिकार आसा; विश्वास आसा,
खरेंच ।
खणून घालेल्या धरतीन पावसावरि
ती तुका मेळतली; तेंवय
खरेंच ।

जाल्यारीय
तो पावस तुका कित्याक जायत,
तुवें बींय घाल्लें ना तरी ?

कवि : शेख गादी.

भाषांतर : पी. जी. कामत.

ಕೊಂಕಣಿ	ಮೂಲ ಶಬ್ದ	ಮಂಯ್ ಭಾಷೆ ಥಾನ್
೧೬. ಉಸ್ತಾದು	ಉಸ್ತಾದ	ಪರ್ಶಿಯನ್
೧೭. ತಕ್ರಾರ	ತಹಕರಾರ	ಅರೇಬಿಕ್
೧೮. ರಾರ	ಶಹರ್	ಪರ್ಶಿಯನ್
೧೯. ಪಿರ್ಮಾವ್	ಪ್ಯಾಜ	ಉರ್ದು
೨೦. ಹುತಾರ	ಹೋಪಿವಾರ	ಪರ್ಶಿಯನ್
೨೧. ತಲೀರ	ತಸವೀರ	ಅರೇಬಿಕ್
೨೨. ತಳಿಂ	ತಾಲಾಬ	ಪರ್ಶಿಯನ್
೨೩. ಸಕತ್	ಸಕ್ತ್	ಪರ್ಶಿಯನ್
೨೪. ಗರಮ್	ಗರಂ	• ಉರ್ದು
೨೫. ದುಸ್ಮಾ	ದುನಿಯಾ	ಉರ್ದು
೨೬. ಬದ್ಮಾಶ್	ಬದ್ ಮಾಷ್	ಅರೇಬಿಕ್
೨೭. ದಜಾಯ್ಜಿ	ದಜಾವ್	ಪರ್ಶಿಯನ್
೨೮. ಸಿಕ್ಕಿ	ಸಿಖರ್	ಅರೇಬಿಕ್
೨೯. ವಸ್ಕರ್	ವಿಷಖಲ್	ಅರೇಬಿಕ್
೩೦. ಮಾತ್ಸಂ	ಮಾತೊ	ಪಶ್ತು
೩೧. ಆಜಾದ್	ಆಝಾದ	ಪರ್ಶಿಯನ್
೩೨. ಮತ್ಸಲ	ಮತಲಬ್	ಪರ್ಶಿಯನ್

[ಜಾಲೂ ಆಸಾ]

(ಸಂಗ್ರಹ) — ಕೆ. ಎನ್. ರಾವ್, ದಾಂಡೇಲಿ.

ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಕವಿತಾ

ದೇವಾಲೀ ದಯಾ

ಈಶ್ವರಾಲೀ ಕೃಪೇರ್ ತುಕಾ

ಸಾಜ್‌ಚ್ ಅಧಿಕಾರ್ ಆಸಾ; ವಿಶ್ವಾಸ್ ಆಸಾ,
ಖರೆಂಚ್.

ಖಣೂನ್ ಘಾಲೆಲ್ಯಾ ಧರ್ತೀರ್ ಪಾವ್ಲಾಂವಿ

ತೀ ತುಕಾ ಮೆಳ್ತಲೀ; ತೆಂವಯ್

ವಿರೇಚ್.

ಜಾಲ್ಮಾರೀಯ್

ತೊ ಪಾವ್ನ್ ತುಕಾ ಕಿತ್ಯಾಕ್ ಜಾಯ್ತ್,

ತುಜೆಂ ಬೀಂಯ್ ಘಾಜ್ಲೆಂ ನಾ ತರಿ?

ಕವಿ: ಶೇಖರ್ ಸಾದೀ

ಭಾಷಾಂತರ್: ಪಿ. ಜಿ. ಕಾಮತ್.

कोंकणी गादी वा म्हणण्यो

(मुकारिलां)

ಕೊಂಕಣಿ ಗಾದಿ ವಾ ಮ್ಹಣ್ಣ್ಯೊ

(ಮುಕಾರಿಲಾಂ)

सगळ्यांनी ऐकामेकासंगीं भरसताना खंयचे तरेन चलोक जाय तें शिकवच्यो गादी आसतः—

१. घराचें दूद माडामुळाक वोतुंनये (घरांत घडच्या संगतीं विष्यांत भायल्यांक सांगुनये । सांगल्यार आपलीच मर्याद वेता)

२. वच म्हण्टावरेग रावुंनये (सयरो जावन आयल्यार घरांतल्यांक उबगोण येतापर्यांत रावुंनये । उप्रांत सयऱ्यांक मान मेळच्या बदलाक तात्सार आनी निंदा मेळचो संभव आसा)

३. ऐका कानान आयकलें दुसऱ्या कानान सोडुका (पेल्याच्यो खबरो गांवार उलयनाये । उलयल्यार पेल्याचो मान काडल्लेवरी जाता)

४. जेविल्लेकडे दोन येवजुंनये (आमकां उपकार केल्ल्यांथंय उधार जांवक जाय । अनुपकारी जायनये)

शोडयो गादी अर्थाभरीत आसतातः—

१. ओडबारें येतस्ताना माडामुळांत रांवचें न्हय (ओडाक नाल मात्यार पडतीत । भयंकर घडितां वेळार चुकवून घेतल्लें बरें)

२. तारुं भरुंक गेल्लो आयलो, पोट भरुंक गेल्लो येवक ना (तारुं भरुंक गेल्ले कामेली तारुं भरतच पाटी आयले; पुण पोट भरुंक गेल्ले तार्वटी पाटी आयलेनांत । पोट भरचे परस तारुं भरुंक सलीस)

३. नाचोंक कळना जाल्यार आंगण वांकडे (नाचोंक कळनासल्लो ऐकलो आंगण सारकें ना म्हण दुसंता, तशें काम नेणा आसल्लो आयुधांक दुसंता)

४. बुद्धी आसल्ल्यांक भंडार जायवे ? (बुद्धंतकाय आयल्ल्यांक दुडुभांगर पुंजावन दवरपाची गरज ना । गिरेस्तकाये परस बुद्धंतकाय चड मोलादीक)

शोडया म्हणण्यांनीं बोध (बोधन) आटापलाः—

१. कांटयान कांटो काडपाक कुराड वापरिनये

ಸಗ್ಳ್ಯಾಂನಿ ಎಕಾಮೆಕಾಸಂಗಿಂ ಭರ್ದತಾನಾ ಖಿಂಯ್ಚಿ ತರೆನ್ ಚಲೊಂಕ್ ಜಾಯ್ ತೆಂ ಶಿಕಂವ್ಚೊ ಗಾದಿ ಆಸಾತ್ :

१. ಘರೆಂ ದೂದ್ ಮಾಡಾಮುಳಾಕ್ ವೊತುನಯೆ. (ಘರಾಂತ್ ಘಡ್ಚ್ಯಾ ಸಂಗಿಂ ವಿಷ್ಯಾಂತ್ ಭಾಯ್ಲ್ಯಾಂಕ್ ಸಾಂಗು ನಯೆ. ಸಾಂಗ್ಲ್ಯಾರ್ ಅಪ್ಲಿಚ್ ಮರ್ಯಾದ್ ವೆತಾ)

२. ವಚ್ ಮ್ಹಣ್ತಾವರೆಗ್ ರಾವುನಯೆ (ಸಯ್ರೊ ಜಾವ್ನ್ ಆಯ್ಲ್ಯಾರ್ ಘರಾಂತ್ಲ್ಯಾಂಕ್ ಉಬ್ಗೊಣ್ ಯೆತಾ ಪರ್ಯಾಂತ್ ರಾವುನಯೆ. ಉಪ್ರಾಂತ್ ಸಯ್ರ್ಯಾಂಕ್ ಮಾನ್ ಮೆಳ್ಳಾ ಬದ್ಲಾಕ್ ತಾತ್ಸಾರ್ ಆನಿ ನಿಂದಾ ಮೆಳಾತ್)

३. ಎಕಾ ಕಾನಾನ್ ಆಯ್ಲೆಂ ದುಸ್ರ್ಯಾ ಕಾನಾನ್ ಸೊಡು ಕಾ (ಪೆಲ್ಯಾಚೊ ಖಬ್ರೊ ಗಾಂವಾರ್ ಉಲಯ್ನಾಯೆ. ಉಲ ಯ್ಲ್ಯಾರ್ ಪೆಲ್ಯಾಚೊ ಮಾನ್ ಕಾಡ್ಲೆಬರ ಜಾತಾ)

४. ಜೆವಿಲ್ಲೆಕಡೆ ದೋನ್ ಯೆವ್ಜುಂನಯೆ (ಆಮ್ಕಾಂ ಉಪ್ಕಾರ್ ಕೆಲ್ಲೊಂಥಂಯ್ ಉಧಾರ್ ಜಾಯ್ನಯ್. ಅನುಪ್ಕಾರಿ ಜಾ ಯ್ನಾಯೆ)

ಭೊಡ್ಯೊ ಗಾದಿ ಅರ್ಥಾಭರಿತ್ ಆಸ್ತಾತ್ :

१. ಓಡಬಾರೆಂ ಯೆತಾಸ್ತಾನಾ ಮಾಡಾಮುಳಾಂತ್ ರಾಂವ್ಚೆಂ ನ್ಹಯ್. (ಓಡಾಕ್ ನಾರ್ಲೆ ಮಾತ್ಕಾರ್ ಪಡ್ತಿತ್. ಭಯಂಕರ್ ಘಡಿತಾಂ ವೆಳಾರ್ ಚುಕವ್ನ್ ಘೆತ್ಲೆಂ ಬರೆಂ.)

२. ತಾರುಂ ಭರುಂಕ್ ಗೆಲ್ಲೊ ಆಯ್ಲೊ, ಪೊಟ್ ಭರುಂಕ್ ಗೆಲ್ಲೊ ಯೆಂವ್ಕನಾ. (ತಾರುಂ ಭರುಂಕ್ ಗೆಲ್ಲೆ ಕಾಮೆಲಿ ತಾರುಂ ಭರ್ಟಚ್ ಪಾಟಿ ಆಯ್ಲೆ; ಪುಣ್ ಪೊಟ್ ಭರುಂಕ್ ಗೆಲ್ಲೆ ತಾರ್ವಟಿ ಪಾಟಿ ಆಯ್ಲೆನಾಂತ್. ಪೊಟ್ ಭರ್ಟೆ ಪರಸ್ ತಾರುಂ ಭರುಂಕ್ ಸಲಿಸ್.)

३. ನಾಚೊಂಕ್ ಕಳನಾ ಜಾಲ್ಯಾರ್ ಆಂಗಣ್ ವಾಂಕ್ಡೆಂ. (ನಾಚೊಂಕ್ ಕಳನಾಸ್ಲೊ ಎಕ್ಲೊ ಆಂಗಣ್ ಸಾರ್ಕೆಂ ನಾ ಮ್ಹಣ್ ದುರ್ಸತಾ, ತಶೆಂ ಕಾಮ್ ನೆಣಾ ಆಸ್ಲೊ ಆಯಾ ಧಾಂಕ್ ದುರ್ಸತಾ.)

४. ಬುದ್ಧಿ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯಾಂಕ್ ಭಂಡಾರ್ ಜಾಯ್ವೆ ? (ಬುದ್ಧಂತೆ ಕಾಯ್ ಆಸ್ಲೆಲ್ಯಾಂಕ್ ದುಡುಭಾಂಗರ್ ಪುಂಜಾವ್ನ್ ದವರ್ಪಾಚಿ ಗರಜ್ ನಾ. ಗಿರೆಸ್ತ್ ಕಾಯೆಪರಸ್ ಬುದ್ಧಂತೆ ಕಾಯ್ ಚಡ್ ಮೊಲಾದಿಕ್.)

ಭೊಡ್ಯಾ ಮ್ಹಣ್ಣ್ಯಾಂನಿ ಬೋಧ್ (ಬೋಧನ್) ಆಟಾಪ್ಣಾ :

१. ಕಾಂಟ್ಯಾನ್ ಕಾಂಟೊ ಕಾಡ್ಪಾಕ್ ಕುರಾಡ್ ವಾಪರಿಸಯೆ.

(चिल्लर चुकी केल्ले तवळ वूद सांगोन निवृत्त जाय ।
मार्न बडवून शिक्षा दिवची न्हय । म्हारग पडता)

२. पाटीर मार पुण पोदार मारुंका (अकलो
काम करून आपले पोटा भरता जाल्यार, तसल्याच्या
कामाक विरोध वचून, ताणे उपवाशी पडचेवरी
करुंका)

३. अका पावसाक अक सातें पिंदुनये (चिल्लर
कारणां खातीर कोणाय लागीं निवृत्त जायनाये ।
फुडले जिणयेंत तसल्यांची गरज पडयेत)

४. रातीक पळयल्ले बांयत दिसाक पडुंनये
(रातिच्या काळोकांत बांय दिसाक कष्ट । अशें
आसतां, काळोकांत बांय देखल्ल्यान दिसा उजवाडाकच
त्ये बांयत पडल्यार कशें ? समजणी आसून वा जाणा
जावन चुक आधारुंक नोजो)

५. चाक्री केल्यार भाक्री आस (नवकरी केल्ल्याक
आपल्या पोटाची जोड केदनांय मेळता देकुन उपवाशीं
पडचो संदर्भ उदेना । पुण काम करिनासल्ल्यांचो
फुडार रिती)

अविश्वास वा घात दाकवंच्यो गादी आसत :—

१. कोंबो गेलो तारवार, कोंबो जाली गुरवार
(कोंबयेन कोंब्याथंय अविश्वासपण दाकयलें म्हणपाचो
अर्थ करयेत)

२. चोर चोराक गवांय (साक्स)—अका चोरान
आनयेका चोराक भद्रती वा जमीन रावल्यार ताका
मोल आसवे ? पात्येणेची योग्यता नासल्ल्यांचेर
पात्येणी दवरची व्यर्थ)

३. बकच्यान कसायगाराक पातयेलेबरी (बकरो
कसायगार आपलो धनी म्हण चितुन ताचेसंगीं वेता
आनी आपली गोमटी दिता । कोणाचेर अकल्यान
पातयेणी दवरल्यागी ताणेंच घात करचो)

थोडया गादींनी आस्लेस (greed) आनी स्वार्थ
(selfishness) दाकवन दिला :—

१. खायिल्ल्याक आंगलाप चड, नाल्ल्याक चिकोल
चड (सुराती आनी स्वार्थी आस्लेल्यांक कितलेंय दीवन

(चिल्लर चूकी केल्ले तवळ वूद सांगून निवृत्त जाय ।
मार्न बडवून शिक्षा दिवची न्हय । म्हारग पडता.)

१. पाठार मार पुण पोदार मारुंका (अकलो
(अकलो काम करून आपले पोटा भरता जाल्यार, तसल्याच्या
कामाक विरोध वचून, ताणे उपवाशी पडचेवरी
करुंका)

२. अका पावसाक अक सातें पिंदुनये (चिल्लर
कारणां खातीर कोणाय लागीं निवृत्त जायनाये ।
फुडले जिणयेंत तसल्यांची गरज पडयेत)

३. रातीक पळयल्ले बांयत दिसाक पडुंनये
(रातिच्या काळोकांत बांय दिसाक कष्ट । अशें
आसतां, काळोकांत बांय देखल्ल्यान दिसा उजवाडाकच
त्ये बांयत पडल्यार कशें ? समजणी आसून वा जाणा
जावन चुक आधारुंक नोजो)

४. चाक्री केल्यार भाक्री आस (नवकरी केल्ल्याक
आपल्या पोटाची जोड केदनांय मेळता देकुन उपवाशीं
पडचो संदर्भ उदेना । पुण काम करिनासल्ल्यांचो
फुडार रिती)

अविश्वास वा घात दाकवंच्यो गादी आसत :—

१. कोंबो गेलो तारवार, कोंबो जाली गुरवार
(कोंबयेन कोंब्याथंय अविश्वासपण दाकयलें म्हणपाचो
अर्थ करयेत)

२. चोर चोराक गवांय (साक्स)—अका चोरान
आनयेका चोराक भद्रती वा जमीन रावल्यार ताका
मोल आसवे ? पात्येणेची योग्यता नासल्ल्यांचेर
पात्येणी दवरची व्यर्थ)

३. बकच्यान कसायगाराक पातयेलेबरी (बकरो
कसायगार आपलो धनी म्हण चितुन ताचेसंगीं वेता
आनी आपली गोमटी दिता । कोणाचेर अकल्यान
पातयेणी दवरल्यागी ताणेंच घात करचो)

थोडया गादींनी आस्लेस (greed) आनी स्वार्थ
(selfishness) दाकवन दिला :—

१. खायिल्ल्याक आंगलाप चड, नाल्ल्याक चिकोल
चड (सुराती आनी स्वार्थी आस्लेल्यांक कितलेंय दीवन

ಸಗಜ್ಜಾಯಿ । ಮ್ಹಜೊ ಪ್ರಭಾವ ಸಗಜ್ಜಾಯಿ ವಿಸ್ತಾರ್ತಾ —
ರಾವಣಾಂನಿ ತಶೆ ರಾನಾಂನಿ । ಹಾಂ ವಸ್ತಿ ಕರಿನಾಸಲ್ಲಿ
ಸುಖಾತಚ ನಾ," ಮ್ಹಣಾಲೊ ಧೆರವ ।

ಹೆ ತಖೀರೇಚೆ ತಿಮಾನಿ ಖೆವಚೆಖಾತೀರ, ಧೆರವ ರಾವಣಾಕ
ಗೊಂ ಆನಿ ಶ್ರೆಂ ವಿಸ್ತಾರ್ತಾ ಜಾಣ್ಣಿ ಮಾಂಡಲಿ । ಪುಣ
ರಾವಣಾಂನಿ ತಾಕಾಂನಿ ತಿಂ ಸರ್ವೆ ಕಾಡುನಿ ಉಡಲಿ । ತಾಪ
ದುರ್ಬಲಾಚೆರ ಪಾವಲೊ । ಪುಣ ಪೆಜೆಕ ಗತ ನಾಸಲ್ಲೊ ದುರಬಲೊ
ತಾಪ ಆಯಲ್ಯಾರಿ ಉಡೊ ಕಾಮಾಕ ಗೆಲೊ । ಅಶೆ ತಾಪಾಕ
ಆನಿ ಧೆರವಾಕ ದೊನ್ಯ ಕಡೆ ಮುಖೆಗ ಲಾಬಲೊ ನಾ । ತ್ಯಾ
ನಂತರ, ತಾಂಚಿ ಆಪಾಪಲೆ ಜಾಂಗೆ ಬದಲೊನಿ ಖೆತಲೆ ।

ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ ಗಾದೀಂಚೆ ಭಾಂಡಾರ್ ಧಾರಾಲ್ ಮಾಪಾನ್
ಆಸಾ । ಸಂಶೋಧನಾಂತ್ ಆಸಕ್ತ ಆಸಲಲ್ಯಾಂನಿ ಹೆಂಚ್ ಅಂಚ್
ಖೆಂ ಜಾವುನ್ ಖೆವಯೆತ । ೧೯೨೨ ಇಸ್ವೆಂ ಮೊನಿಸಿಂಗ್
ಸೆಬೆಸ್ಟಿಯೊ ಡೆವಿಡ್ ದಾಲಗಾದೊನ್ ದಾನ್ ಹಜಾರಾವಯರ್
ಕೊಂಕಣಿ ಗಾದಿ ಆಟಾಪಚೆ ಪುಸ್ತಕ ಲಾಪುನ್, ಪೊರ್ಚುಗೀಸ್ ಭಾಷೆಂ
ತೆ ಗಾದಿಂಚೊ ವಿವರ ದಿಲಾ । ಡಾ. ಎಚ್. ಪಿ. ವಾಹಾಣ್ ಹಾಂ
೧೯೨೮ ಇಸ್ವೆಂ ಸುಮಾರ್ ಪಾಂಚಾವಯರ್ ಕೊಂಕಣಿ ಗಾದಿ ಲಾಪುನ್
ಆನಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಂ ತಾಂಚೊ ವಿವರ ದಿಲಾ ಅಂಚ್ ಪುಸ್ತಕ
ಪ್ರಗಟಲಾಂ । ೧೯೩೫ ಇಸ್ವೆಂ ಮಾ. ಲುವಿಸ್ ಜುವಾಂವ್ ಸೊಜಾನ್
೬೦೦ ಮಿಕ್ವೊನ್ ಗಾದಿ ಆನಿ ೨೦೦ ಮಿಕ್ವೊನ್ ಹುಮಿಂಯೊ
ಆಟಾಪಚೆ ಪುಸ್ತಕ ಲಾಪುನ್ ಉಜವಾಡಾಯಲಾಂ । ಆಯಲೆವಾರ್
ಕೊಂಕಣಿ, ಗಾಯ್ ಆನಿ ಮಂಗಲೂರ್ ಥಾವುನ್ ಕೊಂಕಣಿ ಗಾದಿ
ಆಟಾಪಲಲಿ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಲಾಪುನ್ ಉಜವಾಡಾಕ್ ಆಯಲ್ಯಾಂ ।
ಪುಣ ಲಾಪುನ್ ಉಜವಾಡಾಕ್ ಯೆವ್ಕೆ ನಾಸಲ್ಯೊ ಗಾದಿ ಲೊಕಾಂಚೆ
ಸವಾರ್ ಆಸತ । ದೆಕುನ್ ಸವಿಸ್ತಾರ್ ಥರಾನ್ ಹೆಂ ಖೆಂ
ಸಂಶೋಧನಾಂ ಕರ್ತಲ್ಯಾಂ ಆಯಲೆಂ ಆಸಾ ।

— ಇಂಜಿಲ ಕಾಸ್ಟೆಲಿನ

ಬಾಂಗಾಯ್ತಾತ್", ಮ್ಹಣಾಲೊ ತಾಪ್. "ತುಂ ಜೊಕ್ ಸಮ್ಜೊ
ಲಾಯ್. ಮ್ಹಜೊ ಪ್ರಭಾವ್ ಸಗ್ಳಾನಿ ವಿಸ್ತಾರ್ತಾ - ರಾವ್ಣಾಂನಿ
ತಶೆ ರಾನಾಂನಿ. ಹಾಂವ್ ವಸ್ತಿ ಕರಿನಾಸಲ್ಲಿ ಸುಖಾತ್ಚೆ
ನಾ", ಮ್ಹಣಾಲೊ ಧೆರವ್.

ಹೆ ತಕ್ರೀರೆಚೆಂ ತೀರ್ಮಾನ್ ಫೆಂವ್ಣೆ ಖಾತಿರ್ ಫೆಂರವ್ ರಾವ್ಣಾಂನಿ
ರಾಕ್ ಗೆಲೊ ಆನಿ ಥಂಯ್ ವಿಸ್ತಾರ್ತಾ ಜಾಣ್ಣಿ ಮಾಂಡ್ಲಿಂ.
ಪುಣ ರಾವ್ಣಾಂನಿ ಚಾಕ್ರಾಂನಿ ತೀಂ ಸರ್ವ್ ಕಾಡ್ಲಿ ಉಡ
ಯಿಂ. ತಾಪ್ ದುರ್ಬಲಾಚೆರ ಪಾವಲೊ. ಪುಣ ಪೆಜೆಕ
ಗತ ನಾಸಲ್ಲೊ ದುರ್ಬಲಾಚೆರ ಪಾವಲೊ ಆಯಲ್ಯಾರಿ ಉಡೊ
ಕಾಮಾಕ್ ಗೆಲೊ. ಅಶೆ ತಾಪಾಕ್ ಆನಿ ಧೆರವಾಕ್ ದೊನ್ಯ
ಕಡೆ ಮುಖೆಗ ಲಾಬಲೊನಾ. ತ್ಯಾ ನಂತರ್, ತಾಂಚೆ ಆಪಾಪ್ಲೆ
ಜಾಂಗೆ ಬದಲೊನ್ ಫೆತ್ಲೆ.

ಕೊಂಕಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತ್ ಗಾದಿಂಚೆಂ ಭಂಡಾರ್ ಧಾರಾಲ್
ಮಾಪಾನ್ ಆಸಾ. ಸಂಶೋಧನಾಂತ್ ಆಸಕ್ತ ಆಸಲಲ್ಯಾಂನಿ
ಹೆಂಚ್ ಅಂಚ್ ಕ್ಲೇತ್ ಜಾವ್ನ್ ಫೆತ್ಲೆ. 1922 ಇಸ್ವೆಂತ್
ಮೊನಿಸಿಂಗ್ ಸೆಬೆಸ್ಟಿಯೊ ಡೆವಿಡ್ ದಾಲಗಾದೊನ್ ದಾನ್
ಹಜಾರಾವಯರ್ ಕೊಂಕಣಿ ಗಾದಿ ಆಟಾಪಚೆ ಪುಸ್ತಕ್
ಲಾಪುನ್, ಪೊರ್ಚುಗೀಸ್ ಭಾಷೆಂ ತೆ ಗಾದಿಂಚೊ ವಿವರ
ದಿಲಾ. ಡಾ. ಎ. ಪಿ. ವಾಹಾಣ್ 1928 ಇಸ್ವೆಂತ್ ಸುಮಾರ್
ಪಾಂಚಾವಯರ್ ಕೊಂಕಣಿ ಗಾದಿ ಲಾಪುನ್ ಆನಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್
ಭಾಷೆಂ ತಾಂಚೊ ವಿವರ ದಿಲಾ ಅಂಚ್ ಪುಸ್ತಕ್ ಪ್ರಗಟಲಾಂ. 1935
ಇಸ್ವೆಂತ್ ಮಾ. ಲುವಿಸ್ ಜುವಾಂವ್ ಸೊಜಾನ್ ಸುಮಾರ್
ಹಜಾರಾವಯರ್ ಗಾದಿ ಆನಿ ದೊನ್ಯಾವಯರ್ ಹುಮಿಂಯೊ
ಆಟಾಪಚೆ ಪುಸ್ತಕ ಲಾಪುನ್ ಉಜವಾಡಾಯಲಾಂ ಆಯ್ಲೆವಾರ್
ಕೊಂಕಣಿ, ಗಾಯ್ ಆನಿ ಮಂಗಲೂರ್ ಥಾವುನ್ ಕೊಂಕಣಿ ಗಾದಿ
ಆಟಾಪಲಲಿ ಪುಸ್ತಕಾಂ ಲಾಪುನ್ ಉಜವಾಡಾಕ್ ಆಯಲ್ಯಾಂತ್.
ಪುಣ ಲಾಪುನ್ ಉಜವಾಡಾಕ್ ಯೆವ್ಕೆ ನಾಸಲ್ಯೊ ಗಾದಿ
ಲೊಕಾಂಚೆ ಸವಾರ್ ಆಸತ, ದೆಕುನ್ ಸವಿಸ್ತಾರ್ ಥರಾನ್
ಹೆಂ ಖೆಂ ಸಂಶೋಧನಾಂ ಕರ್ತಲ್ಯಾಂ ಆಯ್ಲೆಂ ಆಸಾ.

— ಡೆಂಜಿಲ್ ಕಾಸ್ಟೆಲಿನ.

आमचे संस्कृतेतले लोकनाच आनी गुमटां (मुकारिलां)

अम्बे संस्फुतेतले लोकनाच आनी गुमटां (मुकारिलां)

२. आमचे संस्कृतेत गुमटां :

डम, डम, डम ! धोल न्हय, गुमटां ! “गुमटां म्हळ्यार कसलें ?” अशें विचारलें अेका आधुनिक तरुणान अेका हळगेगाराकडे । हांतु दाकौन दिता, आधुनिक काळाच्या जायत्या जणांक, आमचे संस्कृतेचें दायज “गुमटां” विशीं कळित ना म्हण । आमचे संस्कृतेत प्रमुख वांटो घेवन, गुमटांच्या विनोधान जायतें धार्मीक आनी सामाजीक बरेपण केलां । गुमटांची कला आमच्या पूर्वजांनी रूता केल्ली तसली, ऊंचलें शिक्षण आनी पाश्चात्य संगीत आमचे मधें वाडोन येताना, ही कला आळवोन आयली । जाल्यारी, क्रिस्तांवां मधें, हळळेंतल्या सांघिमुल्यांनी आमचे संस्कृतेचें दायज आजूनी जिवाल आसा म्हळळ निजाकी संतोसाचो संगत ।

गुमटाची कळशी कुंवाराकडे सांगून प्रतेक करजय आसलीं । अेके कळशेचें माप तांतु सोंवता जाल्ल्यान ते मोडकेरुपाच्या आयदनाक कळशी म्हणतात । तिच्या रुंद कांटाक गाराचें चामडें अर्नून बांदचें । आनयेके कुणिन ल्हान बुराकाबरी कांट । चामडयाक बडयताना बारीक आनी अुगतो आसच्या ह्या बुराकांतल्यान आवाज भायर वेता ।

गुमाट बडवची रीत शिकून अभ्यास करिजय । अुसक्यार आसलें गुमाट दाव्या हातान सांबाळून धरून उजव्या हाताच्या सडीळ बोटांनी चामडयाक बडयजय । हाताचीं बोटां मात्र चामडयाचेर खेळवचीं आनी तेंवी कळशेच्या कांटांकडे । चामडयाक मधें मार पडल्यार तें फुट्टा । बोटांच्या मुळांतलो तळा हाताचो मार कळशेच्या कांटावयर पडताये । अशें गुमाट व्हाजवंचिय अेक कला ।

काजार सोबानां, फेस्तां आनी जेवणां-सन्मानां वेळार आमचे पूरवज गुमटां मारताले । अेकेक पद

३. अम्बे संस्फुतेत गुमटां :

धं, धं, धं ! धोल न्हय, गुमटां ! “गुमटां म्हळ्यार कसलें ?” अशें विचारलें अेका अधुनिक तरुणान अेका हळगेगाराकडे । हांतु दाकौन दिता, आधुनिक काळाच्या जायत्या जणांक, आमचे संस्कृतेचें दायज “गुमटां” विशीं कळित ना म्हण । आमचे संस्कृतेत प्रमुख वांटो घेवन, गुमटांच्या विनोधान जायतें धार्मीक आनी सामाजीक बरेपण केलां । गुमटांची कला आमच्या पूर्वजांनी रूता केल्ली तसली, ऊंचलें शिक्षण आनी पाश्चात्य संगीत आमचे मधें वाडोन येताना, ही कला आळवोन आयली । जाल्यारी, क्रिस्तांवां मधें, हळळेंतल्या सांघिमुल्यांनी आमचे संस्कृतेचें दायज आजूनी जिवाल आसा म्हळळ निजाकी संतोसाचो संगत ।

गुमटाची कळशी कुंवाराकडे सांगून प्रतेक करजय आसलीं । अेके कळशेचें माप तांतु सोंवता जाल्ल्यान ते मोडकेरुपाच्या आयदनाक कळशी म्हणतात । तिच्या रुंद कांटाक गाराचें चामडें अर्नून बांदचें । आनयेके कुणिन ल्हान बुराकाबरी कांट । चामडयाक बडयताना बारीक आनी अुगतो आसच्या ह्या बुराकांतल्यान आवाज भायर वेता ।

गुमाट बडवची रीत शिकून अभ्यास करिजय । अुसक्यार आसलें गुमाट दाव्या हातान सांबाळून धरून उजव्या हाताच्या सडीळ बोटांनी चामडयाक बडयजय । हाताचीं बोटां मात्र चामडयाचेर खेळवचीं आनी तेंवी कळशेच्या कांटांकडे । चामडयाक मधें मार पडल्यार तें फुट्टा । बोटांच्या मुळांतलो तळा हाताचो मार कळशेच्या कांटावयर पडताये । अशें गुमाट व्हाजवंचिय अेक कला ।

काजार सोबानां, फेस्तां आनी जेवणां-सन्मानां वेळार आमचे पूरवज गुमटां मारताले । अेकेक पद

दोन वा तीन घंटे पर्यंत गावन गुमटांचे ताळ मारताले ।
चार वा पांच जण गुमटां मारूंक मांड घालून बसल्यार
रात मध्यान जाल्ली वा फांतें जाल्लें सयत तांकां
कळित जायनामलें । गुमटांचो अकच ताळ आनी
मकडांचो अकच मार मात्र आयकतालो । ताळो थंड
करूंक मध्ये-मध्ये अक ग्लास "घावळी" जाय पडताली ।
तांचे भंवतणी घरचो आनी शेजारचो लोक बसून पदां
आयकतालो ।

गुमटांच्या पदांनी चडावत आसचे दोन "ताळ" —
लोळित आनी अडतें । पदां पर्माणे ताळ मारचे ।
धार्मीक आनी सामाजीक पदां, गुमटां मारताना
गांवचीं । धार्मीक पदांनी समडतिचीं सतां आनी
सामाजीक पदांनी लोक साहित्यांतल्यो काणियां
आयकूंक मेळताल्यो । थोडया धार्मीक पदांचे मूळ -
श्लोक हे :-

१. देवान कितें रचिलां वो देवान कितें रचिलां ?

देवान रचोनी भूमी मंडळ वो
पातळीं आयलां किदलें फुल
किदल्या फुलाची महिमा तरी वो
काण कांय मनांत चितना करी
ताणें रचोनियां ताणें रचिलां मू
(हें पद रचने विषयांत)

२. आगा जेजु क्रिस्तान । दिली आमकां भाम
त्या विनीं गा भाशेची । व्हड लागली आस
देवा पुत्रान शिकयिले सात साक्रामेंत

पयल्या बापा साक्रामेंता ।

बाप्टिज्माचें मूळ

आदांव येवेचें । कुळगा बापा

जेजुन सोडयिलां

(हें पद सात संस्कारांचें)

३. आगा पयल्या सिनोलांची । महिमा जाली थोरी
पयली कुरू काडियां आमी । आमच्या कपालारी
बायट चितनांतुले निवार देवा वो
सोमी देव बसला अका कुपेच्या तोव्या

पद दौने वा तीने फांछी पर्योफांत गाव्
गुम्यांछी ताळ मारताले. जेव्हा वा पांछी जे
गुम्यां मारुंछी मारुंछी फाळी बस्यार रात
मध्यान् जाली वा फांतें जाल्लें सयत तांकां कळित
जायनामलें. गुम्यांछी एक्क ताळ आनी सक्कांछी
एक्क मार मारता आसतालो. तांकां फांछी
करुंछी मध्यां-मध्यां एक्क ग्लास 'घावळी' जाय
पडताली. तांकां भंवतणी फांछी आनी शेजारची लोक
बसून पदां आयकतालो.

गुम्यांछी पदांनी चडावत आसचे दोन "ताळ" —
लोळित आनी अडतें. पदां पर्माणे ताळ मारचे.
धार्मीक आनी सामाजीक पदां, गुम्यां मारताना
गांवचीं. धार्मीक पदांनी समडतिचीं सतां आनी
सामाजीक पदांनी लोक साहित्यांतल्यो काणियां
आयकूंक मेळताल्यो. थोडया धार्मीक पदांचे मूळ -
श्लोक हे :-

१. देवान कितें रचिलां वो देवान कितें रचिलां ?

देवान रचोनी भूमी मंडळ वो
पातळीं आयलां किदलें फुल
किदल्या फुलाची महिमा तरी वो
काण कांय मनांत चितना करी
ताणें रचोनियां ताणें रचिलां मू
(हें पद रचने विषयांत)

२. आगा जेजु क्रिस्तान । दिली आमकां भाम
त्या विनीं गा भाशेची । व्हड लागली आस
देवा पुत्रान शिकयिले सात साक्रामेंत

पयल्या बापा साक्रामेंता ।

बाप्टिज्माचें मूळ

आदांव येवेचें । कुळगा बापा

जेजुन सोडयिलां

(हें पद सात संस्कारांचें)

३. आगा पयल्या सिनोलांची । महिमा जाली थोरी
पयली कुरू काडियां आमी । आमच्या कपालारी
बायट चितनांतुले निवार देवा वो
सोमी देव बसला अका कुपेच्या तोव्या

वायट चितनांचो मंहार कर म्हज्या देवा
(हें पद खुसुनिया घुर्ता विण्यांत)

४. तीन वर्सांची बाळक मरी । तेंपलीं भेटोंवक गेली
पवित्र स्पर्श रीतान । तिची राकण केली
राकण करिताना । वरसां भरलीं बारा
दाविदा रायान । दांग्रो फेरायिला
दांग्रो फेरावुन । सैन पुंजायिलें
त्या सैना माजीं अक । नवाल घडलें
जुजेच्या हातांत वेत । फुलां फुल्लीं सात
त्याच भर्ताराक । मरी दीत हात
(हें पद सायबिणीच्या लगना विण्यांत)

ह्या शिवाय “एजिप्ताक पलायन,” “जुदेवांनी जेजुक
वंदिवान करचें,” “दाविद गोलियाताचें झुज,” “रुजाय
सायबिन” आनी इतर धार्मीक विषय गुमटां सांगाता
पदां रूपार गायताले ।

सामाजीक आनी काणियांचे विषय पदां रूपार
गायताले । गोंयांतल्या नोव कुळियां विण्यांत लांब
अक पद आसा । प्रती अके कुळियेक अकेक वाडो
आनी प्रती अका वाडयाक अकेक भक्त वा पात्रोन
आसलो । ह्या विषयाचो मूळ श्लोक असो :

पयल्या बापा शिरोडे । वादेंसाची शिर
राज थिर करिगा भक्ता । सोमी साल्वदोरा

काणियांचे विषय अशे :

१. दूर त्या रायाक । सोबिन बायल
साबिन राणियेक । सात जण भाव
२. घाटावयलो अभिग राय । देवलो आंगडी
केळीं उंडे खावन तो । पोट रगडी

अशीं विणल्लीं लांबायेचीं पदां, गुमटां मारताना
गायल्यार, आयकतेल्यांक न्हयच उल्लास भगतालो वगर
कितली रात जाल्यारी दोळयांक जेम येनासली ।
कोडयाळांत पडिल, कोडेल, बोदेल, इजय, देरेबयल,
उर्वा, बेदुर, कद्री आनी कंकनाडी सुवात्यांनो गुमटांचें
पिणें विणस आसलें । शहरांतल्या उर्वा फिर्गजेंत

चाय्यां जेन्तून्तू संधार कर् द्युज्या दवा
(हें पद मीसफाळ्या फुर्ता विण्यांत)

4. तीन् वसफांजी बाळक मरी ।
तेन्तून्तू फुर्ता विण्यांत गेली
पवित्र स्पर्श रीतान । तिची राकण केली
राकण करिताना । वसफां भुर्ता बारा
दाविदा रायान । दांग्रो फेरायिला
दांग्रो फेरावुन । सैन पुंजायिलें
त्या सैना माजीं अक । नवाल घडलें
जुजेच्या हातांत वेत । फुलां फुल्लीं सात
त्याच भर्ताराक । मरी दीत हात
(हें पद सायबिणीच्या लगना विण्यांत)

ह्या शिवाय “एजिप्ताक पलायन,” “जुदेवांनी जेजुक
वंदिवान करचें,” “दाविद गोलियाताचें झुज,” “रुजाय
सायबिन” आनी इतर धार्मीक विषय गुमटां सांगाता
पदां रूपार गायताले ।

सामाजीक आनी काणियांचे विषय पदां रूपार
गायताले । गोंयांतल्या नोव कुळियां विण्यांत लांब
अक पद आसा । प्रती अके कुळियेक अकेक वाडो
आनी प्रती अका वाडयाक अकेक भक्त वा पात्रोन
आसलो । ह्या विषयाचो मूळ श्लोक असो :

पयल्या बापा शिरोडे । वादेंसाची शिर
राज थिर करिगा भक्ता । सोमी साल्वदोरा

काणियांचे विषय अशे :

1. दूर त्या रायाक । सोबिन बायल
साबिन राणियेक । सात जण भाव
2. घाटावयलो अभिग राय । देवलो आंगडी
केळीं उंडे खावन तो । पोट रगडी

अशीं विणल्लीं लांबायेचीं पदां, गुमटां मारताना
गायल्यार, आयकतेल्यांक न्हयच उल्लास भगतालो वगर
कितली रात जाल्यारी दोळयांक जेम येनासली ।
कोडयाळांत पडिल, कोडेल, बोदेल, इजय, देरेबयल,
उर्वा, बेदुर, कद्री आनी कंकनाडी सुवात्यांनो गुमटांचें
पिणें विणस आसलें । शहरांतल्या उर्वा फिर्गजेंत

जियेल्लो अकलो, गुम्टांच्ये कलेंत नांवाडललो आतां
देवादीन जाला ।

आमाल निषेध कानून सरकाराने ज्यारिथेक हाडतच गुमटांची कला आळवोन आयली । आमचे समाजेंत शिक्षणाचो प्रभाव चडोन येताना आनी पाश्चात्य संगीताचो विसो आदळोन गीटरां आनी वायोलिनां पदांसंगी प्रवेश जाताना गुमटांच्या पदांची विसर पडली आनी माळयावयल्या गुमटांक भातो मांडलो । ही कला पुनर जांवीत करूंक आतांय जायत्या क्रिस्तांवांक हुमेद आसा । आमचे संस्कृतेतलें हें अमूल्य दायज शाभीत आसा असें ह्ये कलेक योग्य प्रोतसाव मेळोदी ।

[ही लेखनावळ १९७० इस्वेच्या मित्त ह्प्टालयांत प्रकट जात्या]

—पेजारगार.

ಶಹರಾಂತ್ಯಲ್ಲಿ ಉರ್ವಾ ಫಿರ್ಗಜೆಂತ್ ಜಿಯೆಲ್ಲೊ ಎಕ್ಲೊ, ಗುಮ್ಸ್ತಾಂ
ಚೆ ಕಬೆಂತ್ ನಾಂವಾರ್ಲೆಲೊ ಆತಾಂ ದೆವಾದೀನ್ ಜಾಲಾ.

ಆಮಾಲ್-ನಿಷೇಧ್ ಕಾನೂನ್ ಸರ್ಕಾರನ್ ಜ್ಯಾರಿಯತ್ ಹಾಡ್ತುಚ್ ಗುಮ್ಮಾಂಚಿ ಕಲಾ ಆಕ್ಲೊನ್ ಆಯ್ಲಿ, ಆಪ್ಲೆ ಸಮಾಜೆಂತ್ ಶಿಕ್ಷಣಾಚೊ ಪ್ರಭಾವ್ ಚಡೊನ್ ಯೆತಾನಾ ಆನಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಗೀತಾಚೊ ವೊಸೊ ಆಡ್ಲೊನ್ ಗೀಟರಾಂ ಆನಿ ವಾಯೊಲಿನ್ಯಾಂ ಪದಾಂಸಂಗಿಂ ಪ್ರವೇಶ್ ಜಾತಾನಾಂ ಗುಮ್ಮಾಂಚ್ಯಾ ಪದಾಂಚಿ ವಿಸರ್ ಪಡ್ಲಿ ಆನಿ ಮಾಳ್ಕಾಂವಯ್ಣ್ಯಾ ಗುಮ್ಮಾಂಕ್ ಭಾತೊ ಮಾಂಡ್ಲೊ. ಹೀ ಕಲಾ ಪ್ರಸಾರ್ ಜೀವಿತ್ ಕರುಂಕ್ ಆತಾಂಯ್ ಜಾಯ್ತ್ಯಾ ಕ್ರಿಸ್ತಾಂವಾಂಕ್ ಹುಮೆದ್ ಆಸಾ. ಆವ್ಲೆ ಸಂಸ್ಕೃತೆಂತ್ಲೆಂ ಹೆಂ ಆಮಾಲ್ ದಾಯ್ ಶಾಭಿತ್ ಉರಾಕಾಂಕ್ ಹೇ ಕಲೆಕ್ ಯೋಗ್ಯ್ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ್ ಮೆಳೊಂದಿ.

[ಹೀ ಲೇಖನವು 1970 ಇಸವಿ ಜುಲೈ ಮಿತ್ರ ಹಪ್ಪಾಳ್ಯಾಂತ್ ಪ್ರಕಟ ಜಾಲಾಂ.]

— ಪೆಜಾರ್ ಗಾರ್

आध्यात्मिक कविता :

हांव

हांव एक चेरडूं
राती काळकांडु
आवसूक आपौनु - आपौनु
खोळसां काडवें चेरडूं
रडप शिवाय कांयन
भास नाशिल्ले चेरडूं

कवी : टेनिसन.

X   X   X   X

तुम्हा तुज्याच खात्यावर चढून
उबो रावूक जायता तरी
तुम्हा कसो मनसि गा ?

कवी : वर्ड्सवर्थ

भाषांतर : पी. जी. कामत.

ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಕವಿತಾ

ಹವಾಂವ್

ಹಾಂವ್ ಏಕ್ ಚಿಡೂಂ
ರಾತೀ ಕಾಳ್ಕಾಂತು
ಅವ್ವುಳ್ ಅಪೊವ್ವು-ಅಪೊವ್ವು
ಮೊಳ್ಳಾಂ ಕಾಡ್ಜೆಂ ಚಿಡೂಂ
ರಡಪ್ ಶಿವಾಯ್ ಕಾಂಯ್
ಭಾಸ್ ನಾಶಿಲೆಂ ಚಿಡೂಂ.

వి: జిల్లా

X   X   X   X

ತುಕಾ ತುಜ್ಯಾಚ್ ಖಾಂದಾರ್ ಜಡೂನ್
ಉಬೊ ರಾಬೂಕ್ ಜಾಯ್ನಾತರಿ
ತೂಂ ಕಸೊ ಮನಿಸ್‌ಗಾ ?

કલ્પ: પદ્મનાભપદ્મ

ಭಾಷಾಂತರ್ : ಪಿ. ಜಿ. ಕಾಮತ್

फिरंग्यां आदलें कोंकणी साहित्य

मोळाव्या शेकड्यांत गोंयां जें मुलकी (native) साहित्य आसलें ताचे कांय भाग फिरंगी पाद्रींनीं रोमींत लिप्यांतर (transliteration) केलें । ह्या लिप्यंतराचे तीन हस्तग्रंथ (manuscripts), आंक ७७१, ७७२ आनी ७७३, एकून मेळून १८५९ पानां, पुर्तुगालच्या ब्राग भौशिक ग्रंथालयांत आजून सांभाळलले आसत ।

हस्तग्रंथ ७७१ म्हळ्यार ८३९ पानांचें कोंकणी गद्य (prose), आनि तांतूंत “महाभारत” हें सगळें महाकाव्य आटापलां; आनि हस्तग्रंथ ७७२ हाच्या ४५३ कोंकणी गद्याच्या पानांनीं सगळें “रामायण” मेळता । हे भायर ह्या दोन ग्रंथांनीं कोंकणी गद्यांत कांय पौराणिक कथा आसत । हस्तग्रंथ ७७३ हाका मराठी ओवी पद्याचीं (verse) ५६७ पानां आसत । कोंकणी साहित्याचीं १२९२ पानां जातात;

हे हस्तग्रंथ वाचपाक सोंपे काम न्है, कारण, त्या काळाचे पद्धती प्रमाणें, पानां आंकुंक नासलल्यान, तांची क्रामिक सख्या मिसळ जाल्या आनि एका ग्रंथांतलीं पानां दुसऱ्या ग्रंथांत पर्यांत पडल्यांत; खूब पानां सांडल्यांत, आनि जायतीं अपटनीय (illegible) जाल्यांत । कांय कथांच्यो दोन प्रत्यो मेळतात वा एकाच ग्रंथांत व दोन ग्रंथांनी, एक मसुदो (rough copy) आनि दुसरी शुभ प्रति (fair copy) । रोमी लिप्यांतराचो क्रम देवनागरीक बरो सम जाता, आनि १६व्या आनि १७व्या शतकांतल्या पाद्रींनीं कोंकणी शब्दकोशांनीं वापरला तो अगळें उणें तसच आस । हें रोमी लिप्यांतर संभावीं मोळाव्या शेकड्याच्या दुसऱ्या अर्धाचें सुरुवेक केलेंशें दिसता; पण मूळ कोंकणी गद्य बराबर केदनां आनि खेचें लिपींत रचलें तें सांगूक भौ अवघड, कारण ह्या काळार गोंयां देवनागरी, मोडी आनी कन्नड हे लिपींचो उपेग जातालो । परंतु मराठी हस्तग्रंथ ७७३ हांतूंतलें पेलें काव्य “श्री कृष्ण चरित्र कथा”

फिंगरिंग्ज आदलें कोंकणी साहित्य

मोळाव्या शेंकड्यांत गोंय्यां जें मुलकी (native) साहित्य, असलें ताचें कांय भाग फिंगरिंग्ज पाद्रींनीं रोमींत लिप्यांतर (transliteration) केलें. ह्या लिप्यांतराचे तीन हस्तग्रंथ (manuscripts), आंक ८८०, ८८१ आनी ८८२, एकून मेळून १८५९ पानां, पुर्तुगालच्या ब्राग भौशिक ग्रंथालयांत आजून सांभाळलले आसत ।

हस्तग्रंथ ८८० म्हळ्यार ८३९ पानांचें कोंकणी गद्य (prose), आनी तांतूंत “महाभारत” हें सगळें महाकाव्य आटापलां; आनी हस्तग्रंथ ८८१ हाच्या ४५३ कोंकणी गद्याच्या पानांनीं सगळें “रामायण” मेळता । हे भायर ह्या दोन ग्रंथांनीं कोंकणी गद्यांत कांय पौराणिक कथा आसत । हस्तग्रंथ ८८२ हाका मराठी ओवी पद्याचीं (verse) ५६७ पानां आसत । कोंकणी साहित्याचीं १२९२ पानां जातात;

हे हस्तग्रंथ वाचपाक सोंपे काम न्है, कारण, त्या काळाचे पद्धती प्रमाणें, पानां आंकुंक नासलल्यान, तांची क्रामिक सख्या मिसळ जाल्या आनि एका ग्रंथांतलीं पानां दुसऱ्या ग्रंथांत पर्यांत पडल्यांत; खूब पानां सांडल्यांत, आनि जायतीं अपटनीय (illegible) जाल्यांत । कांय कथांच्यो दोन प्रत्यो मेळतात वा एकाच ग्रंथांत व दोन ग्रंथांनी, एक मसुदो (rough copy) आनि दुसरी शुभ प्रति (fair copy) । रोमी लिप्यांतराचो क्रम देवनागरीक बरो सम जाता, आनि १६व्या आनि १७व्या शतकांतल्या पाद्रींनीं कोंकणी शब्दकोशांनीं वापरला तो अगळें उणें तसच आस । हें रोमी लिप्यांतर संभावीं मोळाव्या शेकड्याच्या दुसऱ्या अर्धाचें सुरुवेक केलेंशें दिसता; पण मूळ कोंकणी गद्य बराबर केदनां आनि खेचें लिपींत रचलें तें सांगूक भौ अवघड, कारण ह्या काळार गोंयां देवनागरी, मोडी आनी कन्नड हे लिपींचो उपेग जातालो । परंतु मराठी हस्तग्रंथ ७७३ हांतूंतलें पेलें काव्य “श्री कृष्ण चरित्र कथा”

गोंयचो कवि कृष्णदास शामा हाणीं १५२६त रचलें म्हण त्या काळाच्या १५व्या खंडांत, ओवियो २४५ - २५०, हांतूं मेळता ।

ह्या ग्रंथांतलें साहित्य देशी पंडितांनीं वाचून सांगलें, आनि सुशिक्षित पाद्रींनीं तें रोमी लिपींत बरीन काढलें । फुडें ते बरीपी आपलें लेखन तपासतात, आनि, एकादा त्या पाठकांच्या (reciters) सहकारान, चुकयो शुद्धारतात, शब्दांचो आलट पाजट व बदल करताक, आनि शब्दांच्या लेखनांत आनि विकारांत, आनि वाक्यरचनेचे बांधावळींत बदलपां हाडतात । सगळें बरीप तोंडपाशीं पाठांतल्यान (recitation) व वाचपांतल्यान घेतलल्यान विराम-चिन्हां (punctuation) लांवक नां, कलमां (paragraphs) लेगित विभागुंक नां, आनि उजू आनि अनुजू वाणी (direct and indirect speech) मिसळ जाल्या, म्हणून १५ पानांची एक कथा पासून खूप पावठी एक चिन्ह नासतनां सरळ चलता आनि संपता ।

ह्या हस्तग्रंथांचीं पानां, कितलेच म्हैनें वापरून, हांवें क्रामिक संख्येंत हाडल्यां, जे वरवीं फुडल्या कोंकणी संशोधकांक (researchers) तीं वाचुंक आधार जातलो । पण एक गोष्ट मतींत धरपा सारखी म्हळ्यार त्या सविद्य (learned) पाद्रींनीं अनेक समास टीपो (marginal notes) बेश बरे लेटीन भाशेंत बरेंल्या, आनी, हांगा आनि थें, पुर्तुगेज शब्द आनि वचनां आडळतात, पण तांची भास पुरातन (archaic) आनि भौ खेपे अशुद्ध आस, कारण त्या काळार फिरंगी भास आजून बालपणांत आसली आनी तिचे व्याकरणी नेम स्थित जांवक नां । म्हणून जे आमचे कोंकणी पंडित ह्या हस्तग्रंथांचेर संशोधन करुंक मुखार सरतात ताणी लेटीन भास बरी शिकुंक जाय, आनि पुर्तुगेज भास, आधुनिक, पुरातन आनि पूर्वपुरातन (pre-archaic) हांचो खोल अभ्यास करची गरज आस ।

हस्तग्रंथ ७७१ :

हया ग्रंथाक कोंकणी गद्याचीं ८३९ पानां आसत, आनि तांतूं "महाभारत" हाचीं १० पर्वां

कृष्णदास शमो हाणें १५३२-त रचलें म्हण त्या काळाच्या १६व्या खंडांत, ओवियो २४५ - २५०, हांतूं मेळता ।

ह्या ग्रंथांतलें साहित्य देशी पंडितांनीं वाचून सांगलें, आनि सुशिक्षित पाद्रींनीं तें रोमी लिपींत बरीन काढलें । फुडें ते बरीपी आपलें लेखन तपासतात, आनि, एकादा त्या पाठकांच्या (reciters) सहकारान, चुकयो शुद्धारतात, शब्दांचो आलट पाजट व बदल करताक, आनि शब्दांच्या लेखनांत आनि विकारांत, आनि वाक्यरचनेचे बांधावळींत बदलपां हाडतात । सगळें बरीप तोंडपाशीं पाठांतल्यान (recitation) व वाचपांतल्यान घेतलल्यान विराम-चिन्हां (punctuation) लांवक नां, कलमां (paragraphs) लेगित विभागुंक नां, आनि उजू आनि अनुजू वाणी (direct and indirect speech) मिसळ जाल्या, म्हणून १५ पानांची एक कथा पासून खूप पावठी एक चिन्ह नासतनां सरळ चलता आनि संपता ।

ह्या हस्तग्रंथांतलें साहित्य देशी पंडितांनीं वाचून सांगलें, आनि सुशिक्षित पाद्रींनीं तें रोमी लिपींत बरीन काढलें । फुडें ते बरीपी आपलें लेखन तपासतात, आनि, एकादा त्या पाठकांच्या (reciters) सहकारान, चुकयो शुद्धारतात, शब्दांचो आलट पाजट व बदल करताक, आनि शब्दांच्या लेखनांत आनि विकारांत, आनि वाक्यरचनेचे बांधावळींत बदलपां हाडतात । सगळें बरीप तोंडपाशीं पाठांतल्यान (recitation) व वाचपांतल्यान घेतलल्यान विराम-चिन्हां (punctuation) लांवक नां, कलमां (paragraphs) लेगित विभागुंक नां, आनि उजू आनि अनुजू वाणी (direct and indirect speech) मिसळ जाल्या, म्हणून १५ पानांची एक कथा पासून खूप पावठी एक चिन्ह नासतनां सरळ चलता आनि संपता ।

हस्तग्रंथ २२० :

ह्या ग्रंथाक कोंकणी गद्याचीं ८३९ पानां आसत, आनि तांतूं "महाभारत" हाचीं १० पर्वां

(cantos), “रामायण” हाचें एक पर्व, आनि च्यार सुटयो कथा ।

महाभारत :

१. “आदि पर्व”, ग्रंथाचीं सुरवेचीं १२० पानां. १८ कथा, “महाभारत” हाच्या म्हासंग्रामांतले (great war) वीर पांडव आनि कौरव हांची वंशश्रेणी (genealogy) वर्णित । ह्यो कथा “स्कन्दपुराण”. हांतल्यो काढल्या, आनि शुक्र इंद्र जनमेजय रायाक सांगता । तांचे १८ विषय अशे: गंगादेवि आनि शंतनु राय हांचो विवाह (marriage), मतस्यगंधी आनि परस्पर ऋषि हांचो मेळ, चित्र रायाचो अग्नि-प्रवेश (self-immolation), पंडुचो राजाभिषेक (coronation), पंडु आनि कुंती हांचें भ्रमण (pilgrimage), पांच पांडव आनि एकातरशें (१०१) कौरव, अर्जुनाची अतिधनुर्विद्या (master archery), द्रुपदरायाची दुरदशा, दुर्योधन रायाचें दुष्कृत (wickedness), भिम आनि पद्मावती हांचें लग्न, अमृतगिरि (mount of nectar), लाखेचें घर, राजमंदिराच्या उज्यांतल्यान पांडवांचो पळ (escape) तोंडियो राखेस, द्रौपदीचें स्वयंवर (choice-marriage), पांच भावांक एक स्त्री, धर्मरायाचो होम (fire sacrifice), आनी अर्जुनाचें भ्रमण ।

२. “भारती सभापर्व”

७६ पानां, ७ कथा: पाशे (dice) खेळून पांडव आपली गिरेस्थकाय, राज्य आनि आपली स्त्री द्रौपदी लेगित होगडायतात; द्रौपदीचें वस्त्रहरण (denudation); द्रौपदी सैत पांडवांचो वनवास (exile into the forest) ।

३. “अरण्य पर्व”

७० पानां, ७ कथा (“स्कन्द पुराण” हांतल्यो): पांडव बारा वरसां अरण्यांत मारतात तांचें वर्तमान, आनि उपरांत विराट राज्यांत परततात ।

४. “विराट पर्व”

३२ पानां, ५ कथा: कौरव आनि पांडवांच्या सैनां मध्ये रण; श्री कृष्णाचे मदतीन पांडव विराट नगरांत जयत व्हरतात ।

(cantos). “रामायण” हाचें एक पर्व आनि च्यार सुटयो कथा.

महाभारत :

१. “आदि पर्व” गृह्याचो सुरवेचो १२० पानां, १८ कथा, “महाभारत” हाच्या म्हासंग्रामांतले (great war) वीर पांडव आनि कौरव हांची वंशश्रेणी (genealogy) वर्णित । ह्यो कथा “स्कन्दपुराण”. हांतल्यो काढल्या, आनि शुक्र इंद्र जनमेजय रायाक सांगता. तांचे १८ विषय अशे: गंगादेवि आनि शंतनु राय हांचो विवाह (marriage), मतस्यगंधी आनि परस्पर ऋषि हांचो मेळ, चित्र रायाचो अग्नि-प्रवेश (self-immolation), पंडुचो राजाभिषेक (coronation), पंडु आनि कुंती हांचें भ्रमण (pilgrimage), पांच पांडव आनि एकातरशें (१०१) कौरव, अर्जुनाची अतिधनुर्विद्या (master archery), द्रुपदरायाचो दुरदशा, दुर्योधन रायाचें दुष्कृत (wickedness), भिम आनि पद्मावती हांचें लग्न, अमृतगिरि (mount of nectar), लाखेचें घर, राजमंदिराच्या उज्यांतल्यान पांडवांचो पळ (escape), तोंडियो राखेस, द्रौपदीचें स्वयंवर (choice-marriage), पांच भावांक एक स्त्री, धर्मरायाचो होम (fire-sacrifice), आनि अर्जुनाचें भ्रमण.

२. “भारती सभापर्व”

७६ पानां, ७ कथा: पाशे (dice) खेळून पांडव आपली गिरेस्थकाय, राज्य आनि आपली स्त्री द्रौपदी लेगित होगडायतात; द्रौपदीचें वस्त्रहरण (denudation); द्रौपदी सैत पांडवांचो वनवास (exile into the forest) ।

३. “अरण्य पर्व”

७० पानां, ७ कथा (“स्कन्दपुराण” हांतल्यो): पांडव बारा वरसां अरण्यांत मारतात तांचें वर्तमान, आनि उपरांत विराट राज्यांत परततात ।

४. “विराट पर्व”

३२ पानां, ५ कथा: कौरव आनि पांडवांच्या सैनां मध्ये रण; श्री कृष्णाचे मदतीन पांडव विराट नगरांत जयत व्हरतात ।

५. “भीष्म पर्व”

१४६ पानां, १० कथा : कौरव आनि पांडवां मध्ये १४ दिसांचें युद्ध, कौरवांचो दळपति भीष्मदेव मरा पर्यांत । कृष्ण पांडवांक आदेश सांगता, आनि बापलभावां विरुद्ध युद्ध करप बरो धर्म म्हण अर्जुनाक समजायता । हें रण कुरुक्षेत्र ह्या मळार वर्तलें ।

६. “द्रोण पर्व”

९४ पानां, ५ कथा : पांडवां आनि कौरवां मध्ये पांच दिसांचें युद्ध । कौरवांचो सेनापति म्हळ्यार द्रोण, म्हणजे कौरवां आनि पांडवांचो आदलो गुरू । द्रोण रनांत हारौता आनि मरता ।

७. “कर्ण पर्व”

४० पानां, २ कथा : दोन दिसांचें युद्ध, कर्ण अर्जुनाचे हातीं मरता ।

८. “शल्य पर्व”

२ पानां, २ कथा : एका दिमाचें युद्ध जांतू शल्य राय हारौता आनि मरता ।

९. “गदा पर्व”

हें पर्व अपूर्ण आस : फकत ३७ पानांनीं ३ कथा मेळतात । रणांत दुर्योधन रायाच्या शरीराचे तीन कुडके जातात, आनि अश्वत्थाम हो वीर पांडवांकडे हारौता । ह्या पर्वाक “गदा पर्व” म्हळां कारण पांडव भीमान गदा (mace) घेवन दुर्योधन रायाचे तीरपाटे केले ।

१०. “अश्वमेध”

९१० पानां, १० कथा (हें पर्व अपूर्ण आस) : पांडवांचें ३० वरसांचें राज्य; तांतूं धर्म रायाचो होम, अश्वमेध (wandering of horse), अनेक रायांकडे युद्ध, आनि अश्वमेध (असमाप्त) । ह्या पर्वांतले चीने कथेचो अपूर्ण मसुदो हस्तग्रंथ ७७२ हांतूच मेळता । वीर वर्णिल्लीं धा पर्वां आनि हस्तग्रंथ ७७२ हांतू आस ती “विदुराची कथा” मेळून “महाभारत” ह्या म्हाकाव्याची भरती जाता ।

x x x x

११. “भೀष्म पर्व”

१५२ पानां, १० कथा : कौरव आनि पांडवामां मध्ये दोन दिसांमदीं युद्ध, कौरवांमदीं दळपति भೀष्मदेव मारो पर्यांत. कृष्ण पांडवामां आदेश सांगता, आनि बापलभावां विरुद्ध युद्ध करप बरो धर्म म्हण अर्जुनाक समजायता । हें रण कुरुक्षेत्र ह्या मळार वर्तलें ।

१२. “द्रोण पर्व”

९४ पानां, ५ कथा : पांडवां आनि कौरवां मध्ये पांच दिसांमदीं युद्ध. कौरवांमदीं सेनापति म्हळ्यार द्रोण, म्हणजे कौरवां आनि पांडवांचो आदलो गुरू. द्रोण रणांत हारौता आनि मरता.

१३. “कर्ण पर्व”

४० पानां, २ कथा : दोन दिसांमदीं युद्ध; कर्ण अर्जुनाचे हातीं मरता.

१४. “शल्य पर्व”

२ पानां, २ कथा : एका दिमाचें युद्ध जांतू शल्य राय हारौता आनि मरता.

१५. “गदा पर्व”

हें पर्व अपूर्ण आस : फकत ३७ पानांनीं ३ कथा मेळतात. रणांत दुर्योधन रायाच्या शरीराचे तीन कुडके जातात, आनि अश्वत्थाम हो वीर पांडवामांकडे हारौता. ह्या पर्वाक “गदा पर्व” म्हळां कारण पांडव भीमान गदा (mace) घेवन दुर्योधन रायाचे तीरपाटे केले.

१६. “अश्वमेध”

९१० पानां, १० कथा (हें पर्व अपूर्ण आस) : पांडवांचें ३० वरसांचें राज्य; तांतूं धर्म रायाचो होम, अश्वमेध (wandering of horse), अनेक रायांकडे युद्ध, आनि अश्वमेध (असमाप्त). ह्या पर्वांतले चीने कथेचो अपूर्ण मसुदो हस्तग्रंथ ७७२ हांतूच मेळता. वीर वर्णिल्लीं धा पर्वां आनि हस्तग्रंथ ७७२ हांतू आस ती “विदुराची कथा” मेळून “महाभारत” ह्या म्हाकाव्याची भरती जाता.

x x x x

“रामायण” हांतलें एक पर्व :

हें पर्व म्हळ्यार ४० पानां, ७ कथा । रामाचो भाव भरत आनि लंकेचो राय रावणाचो भाव मुळकासूर हांच्या सैनां मधें युद्ध, आनि तांतूं मुळकासूर मरण पावता । हें पर्व असमाप्त आस; सुरवेच्यो दोन कथा आनि तिसरे कथेचीं सुरवेचीं पानां सोडल्यांत; आनि खूप पानां मिसळ जाल्यांत ।

X X X X

सुटयो कथा

१. “सत्याभामेन कृष्णाक दान दिली कथा”, ७ पानां; सत्याभामा आपलो पति कृष्णाचें देवकृष्णि नारद हांकां दान करता । रुक्मिणी, कृष्णाची सुभगा (favourite wife), ताच्या १६००० स्त्रीयांक (गोर्पा) घेवन नारदालागीं वेता, आनि, तांच्या पतीक सोडोळें, कृष्णाच्या तोलाचीं (weight) रत्नां दिंवक भास दिता; कृष्णाक तागडेच्या एका ताटांत बसैतात, आनि दुसऱ्या ताटांत रत्नांच्यो राश्यो हाडून घालतात; पण हें ताट कशेय भाशेन सकल देंवनां आनि कृष्णाच्या ताटा सरशीं जायनां । हे कथेचो पाठक कृष्णदास ग्रामा ।

हे कथेचें निमाणें पान वेगळ्या हाताच्या अक्षरान बरेंलां, आनि तें “अश्वमेध” ह्या पर्वाच्या पानांनीं घुसपन आसलें ।

२. “समदांत (somadant) राय आनि ताच्यो ५०० स्त्रीयो”, ६ पानां ।

३. “वालम (valom) ऋषीची कथा”, ८ पानां, एक मारेकार लूटमारो देवाचो भक्त जांवक पावता ।

४. “नागाची कथा”, २ पानां । हे कथेंत जानाचें मोल स्पष्ट केलां ।

X X X X

व्यास, “महाभारत” ह्या म्हाकाव्याचो मूळ रचणार; हाचें नांव ह्या हस्तग्रंथांत उल्लेखुंक नां, पण ताचे

“रामायण” हांतलें एक पर्व :

हें पर्व म्हळ्यार ४० पानां, ७ कथा. रामाचो भाव भरत आनि लंकेचो राय रावणाचो भाव मुळकासूर हांच्या सैनां मधें युद्ध, आनि तांतूं मुळकासूर मरण पावता । हें पर्व असमाप्त आस; सुरवेच्यो दोन कथा आनि तिसरे कथेचीं सुरवेचीं पानां सोडल्यांत; आनि खूप पानां मिसळ जाल्यांत ।

X X X X

सुटयो कथा

१. “सत्याभामेन कृष्णाक दान दिली कथा”, ७ पानां; सत्याभामा आपलो पति कृष्णाचें देवकृष्णि नारद हांकां दान करता । रुक्मिणी, कृष्णाची सुभगा (favourite wife), ताच्या १६००० स्त्रीयांक (गोर्पा) घेवन नारदालागीं वेता, आनि, तांच्या पतीक सोडोळें, कृष्णाच्या तोलाचीं (weight) रत्नां दिंवक भास दिता; कृष्णाक तागडेच्या एका ताटांत बसैतात, आनि दुसऱ्या ताटांत रत्नांच्यो राश्यो हाडून घालतात; पण हें ताट कशेय भाशेन सकल देंवनां आनि कृष्णाच्या ताटा सरशीं जायनां । हे कथेचो पाठक कृष्णदास ग्रामा ।

हे कथेचें निमाणें पान वेगळ्या हाताच्या अक्षरान बरेंलां, आनि तें “अश्वमेध” ह्या पर्वाच्या पानांनीं घुसपन आसलें ।

२. “समदांत (Somadant) राय आनि ताच्यो ५०० स्त्रीयो”, ६ पानां ।

३. “वालम (Valom) ऋषीची कथा”, ८ पानां; एक मारेकार लूटमारो देवाचो भक्त जांवक पावता ।

४. “नागाची कथा”, २ पानां । हे कथेंत जानाचें मोल स्पष्ट केलां ।

X X X X

व्यास, “महाभारत” ह्या म्हाकाव्याचो मूळ रचणार; हाचें नांव ह्या हस्तग्रंथांत उल्लेखुंक नां, पण ताचे

शिष्य शुक्र आणि वैशंपायन हांची नांवां 'पर्वाक लायल्यां । विष्णु दास नामा, चांग निवृत्ति आणि नामदेव हीं जीं गोंयचीं नांवां जायत, तीं कांय पर्वा संपतनां मेळतात । पण, कृष्णदास शामा, केळोशि, साष्टी, गोंयचो कवि, ह्या नांवांचो आख्या हस्तग्रंथांत एक पुण कथेंत उल्लेख नां ।

(चालू आस)

—प्रो. लु. आ. रोद्रीगिश्.

नां, पण्ठ त्रांशे शिष्य शुक्र आनी वृंशंपायन हांभोचो नांमो पर्वोर्क लायलां. विष्णुदास नामा, जोग् निवृत्ति आनी नामदेव हांभो जोग् गोंयचो नांमो जोग्, तीं कान् पर्वो संपतनां मेळता. पण्ठ, कृष्णदास शामा, केलोशि, साष्टी, गोंयचो कवि, ह्या नांमो आख्या हस्तग्रंथांत एक पुण कथेंत उल्लेख ना.

(जालो आसा)

—प्रो. लु. आ. रोद्रीगिश्.

प्रमाण कोंकणिचे वाटेन ? प्रुमाळ कौंकणीचे वाटेन ?

अमर कोंकणीच्या १९८८ जुलाय अंकांत ३२ पानार एक चूक आसा । ती चूक ओळखून घेवचे खातीर आनी त्याच विषयाचेर म्हजो अभिप्राय सारको संमजोवचे खातीर हें लेखन बरयतां ।

मद्रास विश्वविद्यालयाचो निवृत्त प्राध्यापक डा. पी. बी. जनार्दन, एम. ए., पिएच. डी., हाणें म्हजो चूक दाखौन दिल्या । ताका म्हजे विनम्र आनी हाधीक धिनवास ।

त्या ३२ व्या पानार “उपकार, कुमक, भीक-आतां रचें कर्म न्हय—तें कर्तो (subject) जावन घोळता” अशें बरयलां । हीं अुतरां इंगलेजी घडणेक लागु करुंयेत । पुण कोंकणी घडणेक न्हय । उपकार मागचो = favour to be asked or begged for. कोंकणींत कर्तो “कोणें” हे तिसरे विभक्तीरूपांत आसल्यारी, “उपकार, कुमक, भीक” कर्माभाषेन घोळतात आनी क्रियापद तांच्या लिंगा आनी वचनाक अनुसरून बदलता ।

“कोंकणीची कर्मणी घडण” ह्या माताळयाखाल अमर कोंकणी १९८२ जुलायच्या अंकांत २६ पानार आनी “कर्मणी घडण passive voice न्हय” ह्या मातळया खाल आमच्या (१९८५ वर्सा छापलल्या)

अमर कौंकणीच्या १९८८ जुलाय अंकांत ३२ पानार एक चूक आसा. ती चूक ओळखून घेवचे खातीर आनी त्याच विषयाचेर म्हजो अभिप्राय सारको संमजोवचे खातीर हें लेखन बरयतां.

मद्रास विश्वविद्यालयाचो निवृत्त प्राध्यापक डा. पी. बी. जनार्दन, एम. ए., पिएच. डी., हाणें म्हजो चूक दाखौन दिल्या. ताका म्हजे विनम्र आनी हाधीक धिनवास.

त्या ३२ व्या पानार “उपकार, कुमक, भीक— अतां रचें कर्म न्हय—तें कर्तो (subject) जावन घोळता” अशें बरयलां. हीं अुतरां इंगलेजी घडणेक लागु करुंयेत । पुण कोंकणी घडणेक न्हय । उपकार मागचो = favour to be asked or begged for. कोंकणींत कर्तो “कोणें” हे तिसरे विभक्तीरूपांत आसल्यारी, “उपकार, कुमक, भीक” कर्माभाषेन घोळतात आनी क्रियापद तांच्या लिंगा आनी वचनाक अनुसरून बदलता.

“कोंकणीची कर्मणी घडण” ह्या माताळयाखाल अमर कोंकणी १९८२ जुलायच्या अंकांत २६ पानार आनी “कर्मणी घडण passive voice न्हय” ह्या मातळया खाल आमच्या (१९८५ वर्सा छापलल्या)

ಕಾಂಕಣಿ ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥಾಂತ (೧೫೪—೧೫೫ ಪಾನಾಂನಿ) ಹಾವೆಂ ಬರಯಲಾಂ ತೆಂ ವಾಚ್ಪ್ಯಾರ್, ಮ್ಹಜೊ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಂಕ್ ಸಮಜತಲೊ ।

ಭವಿಷ್ಯಕಾಳಿ ಕ್ರಿಯಾಪದಾಂ ಭಾಷೆನ ಘೊಡತಾನಾ, ಹಾಯಕಾರಿ ವಾಕ್ಯಾಂತ “ಮಾಗತಲೊ” ಆನಿ ನ್ಹಯಕಾರಿ ವಾಕ್ಯಾಂತ “ಮಾಗ್ಚೊ” ವಾಪರತಾತ, ಪುಣ ಕೃದಂತಾಂಭಾಷೆನ ತಿಂ ವೆಗ್ಳಯಾ ವೆಗ್ಳಯಾಚ (ಇಂಗ್ಲಿಜಿಚ್ಯಾ active ಆನಿ passive ಕ್ ಅನುಸರತುಂ) ಅರ್ಥಾನ ಘೊಡತಾತ ।

ಮಾಗತಲೊ : ಹಯಕಾರಿ :

ತಿ ಉಪಕಾರ, ಕುಮಕ, ಭೀಕ ಮಾಗತಲೊ ।
ತಿ “ ” ” ” ಮಾಗತಲೊ ।
ತೆ “ ” ” ” ಮಾಗತಲೆಂ ।

ಮಾಗ್ಚೊ : ನ್ಹಯಕಾರಿ :

ತಿ “ ” ” ” ಮಾಗ್ಚೊ ನಾ ।
ತಿ “ ” ” ” ಮಾಗ್ಚೊ ನಾ ।
ತೆ “ ” ” ” ಮಾಗ್ಚೆ ನಾ ।

ದಾಂನಿ ರೂಪಾಂ ಕರ್ತಾರಿ ಘಡಣೆನ ಘೊಡತಾತ । ಕರಮಾಚ್ಯಾ (ಉಪಕಾರ, ಕುಮಕ, ಭೀಕ) ಚ್ಯಾ ಲಿಗ-ವಚನಾವರವಿಂ ಕ್ರಿಯಾಪದಾಂತ ಬದಲಪ್ ಜಾಯನಾ । ಪುಣ “ಮಾಗತಲೊ” ಆನಿ “ಮಾಗ್ಚೊ” ಕೃದಂತಾಂಭಾಷೆನ (participle or gerund) ವಾಪರಲ್ಯಾ ವೆಳಾರ, ತಿಂ ಭವಿಷ್ಯಕಾಳಾತ್ಯಾವನ ಮೆಕಳಿಂ ಜಾವನ ವಿಶೇಷಣಾಂಚೆಂ ವಾ ನಾಮಾಂಚೆಂ ಕಾರ್ಯ ಕರ್ತಾತ । ತೆದನಾ ತಾಂಕಾಂ ವೆಗ್ಳೊ ವೆಗ್ಳೊ ಅರ್ಥ ಆಸಾ । ದೆಖಿಕ :

—“ತಲೊ/ಲಿ/ಲೆ” ಲಾವನ ವಿಶೇಷಣಾಂ ಭಾಷೆನ : ಭೀಕ ಮಾಗತಲೆ ದಾದಲೆ ಗೆಲೆ । ಭೀಕ ಮಾಗತಲಿ ಬಾಯಲ ಆಂಗಡಿ ಬಾಗ್ಲಾರ ನಿರ್ದಲ್ಯಾ ।

ನಾಮಾಂಭಾಷೆನ : ಏಕಲೊ (ಭೀಕ) ಮಾಗತಲೊ (ಲಿ/ಲೆ) — ಆಯಲಾ । ಆಂಚಿ ಖಾತಲೆ (ಘೆತಲೆ) ಆಯಲ್ಯಾತ । ಆಂಚಿ ವಿಕಲೆ ನಾತ ।

“ಚೊ/ಚಿ”... ಲಾವನ ವಿಶೇಷಣಾಂಭಾಷೆನ : ಆಂಚಿ ವಿಕಲೆ (ಬಕರೆ ದಿವಲೆ) ನಾತ ವಾ ವಿಕಲೆ ಆಂಚಿ (ವಿಕಲೆ ಬಕರೆ) ಹಾಂಗಾ ನಾತ ।

—“ತಲೊ” ಲಾಯಿಲ್ಲೆ ಕೃದಂತ ಕರ್ತಾರಿ (active) ಪ್ರಯೋಗಾಂತ ಆಸಾ । ತೆಂ ಕರ್ಣೆಚ್ಯಾ ಕರ್ತಾರಿ ಸೂಚಯ್ತಾ ಆನಿ ತಾಚ್ಯಾ ವಿಶೇಷಣಾಂ ಭಾಷೆನ ಬದಲತಾ ।

ಕೊಂಕಣಿ ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥಾಂತ (೧೫೪-೧೫೫ ಪಾನಾಂನಿ) ಹಾವೆಂ ಬರಯ್ಲಾಂ ತೆಂ ವಾಚ್ಪ್ಯಾರ್, ಮ್ಹಜೊ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವಾಚ್ಪ್ಯಾಂಕ್ ಸಮಜತಲೊ ।

ಭವಿಷ್ಯಕಾಳಿ ಕ್ರಿಯಾಪದಾಂ ಭಾಷೆನ್ ಘೊಳ್ತಾನಾ, ಹಯ್-ಕಾರಿ ವಾಕ್ಯಾಂತ್ “ಮಾಗ್ತಲೊ” ಆನಿ ನ್ಹಯ್-ಕಾರಿ ವಾಕ್ಯಾಂತ್ “ಮಾಗ್ಚೊ” ವಾಪರತಾತ್, ಪುಣ್ ಕೃದಂತಾಂಭಾಷೆನ್ ತೀಂ ವೆಗ್ಳಾ ವೆಗ್ಳಾಚ್ (ಇಂಗ್ಲಿಜಿಚ್ಯಾ active ಆನಿ passiveಕ್ ಅನುಸರತುಂ) ಅರ್ಥಾನ್ ಘೊಳ್ತಾತ್.

ಮಾಗ್ತಲೊ : ಹಯ್-ಕಾರಿ :

ತೊ ಉಪ್ಕಾರ್, ಕುಮಕ್, ಭೀಕ್ ಮಾಗ್ತಲೊ ।
ತೀ “ ” ” ” ಮಾಗ್ತಲಿ ।
ತೆಂ “ ” ” ” ಮಾಗ್ತಲೆಂ ।

ಮಾಗ್ಚೊ : ನ್ಹಯ್-ಕಾರಿ :

ತೊ “ ” ” ” ಮಾಗ್ಚೊ ನಾ
ತೀ “ ” ” ” ಮಾಗ್ಚಿ ನಾ
ತೆಂ “ ” ” ” ಮಾಗ್ಚೆಂ ನಾ

ದೊನೀ ರುಪಾಂ ಕರ್ತಾರಿ ಘಡಣೆನ್ ಘೊಳ್ತಾತ್. ಕರ್ಮಾಚ್ಯಾ (ಉಪ್ಕಾರ್, ಕುಮಕ್, ಭೀಕ್)ಚ್ಯಾ ಲಿಂಗಾ-ವಚನಾವರ್ವಿಂ ಕ್ರಿಯಾಪದಾಂತ್ ಬದಲಪ್ ಜಾಯ್ನಾ. ಪುಣ್ “ಮಾಗ್ತಲೊ” ಆನಿ “ಮಾಗ್ಚೊ” ಕೃದಂತಾಂಭಾಷೆನ್ (participle or gerund) ವಾಪರ್ಲಲ್ಯಾ ವೆಳಾರ್, ತೀಂ ಭವಿಷ್ಯಕಾಳಾ ಥಾವ್ನ್ ಮೆಕ್ಳಿಂ ಜಾವ್ನ್ ವಿಶೇಷಣಾಂಚೆಂ ವಾ ನಾಮಾಂಚೆಂ ಕಾರ್ಯ ಕರ್ತಾತ್. ತೆದ್ನಾ ತಾಂಕಾಂ ವೆಗ್ಳೊ ವೆಗ್ಳೊ ಅರ್ಥ ಆಸಾ. ದೆಖಿಕ :

—“ತಲೊ/ಲಿ/ಲೆಂ” ಲಾವ್ನ್ ಪಾಂಪಾಂ ಭಾಷೆನ್ : ಭೀಕ್ ಮಾಗ್ತಲಿ ದಾದ್ಲಿ ಗೆಲಿ. ಭೀಕ್ ಮಾಗ್ತಲಿ ಬಾಯ್ಲಿ ಆಂಗ್ಲಿ ಬಾಗ್ಲಾರ್ ನಿರ್ದಾಲ್ಯಾ.

ನಾಮಾಂ ಭಾಷೆನ್ : ಏಕ್ಲೊ (ಭೀಕ್) ಮಾಗ್ತಲೊ (ಲಿ/ಲೆಂ) ಆಯ್ಲಾ. ಆಂಚಿ ಖಾತಲಿ (ಘೆತಲಿ) ಆಯ್ಲಾತ್. ಆಂಚಿ ವಿಕಲಿ ನಾತ್.

“ಚೊ/ಚಿ”... ಲಾವ್ನ್ ವಿಶೇಷಣಾಂ ಭಾಷೆನ್ : ಆಂಚಿ ವಿಕಲಿ (ಬಕ್ಲಿ ದಿಂವ್ಚೆ) ನಾತ್ ವಾ ವಿಕಲಿ ಆಂಚಿ (ವಿಕಲಿ ಬಕ್ಲಿ) ಹಾಂಗಾ ನಾತ್.

—“ತಲೊ” ಲಾಯಿಲ್ಲೆಂ ಕೃದಂತ ಕರ್ತಾರಿ (active) ಪ್ರಯೋಗಾಂತ್ ಆಸಾ. ತೆಂ ಕರ್ಣೆಚ್ಯಾ ಕರ್ತಾರ್ಕ ಸೂಚಯ್ತಾ ಆನಿ ತಾಚ್ಯಾ ವಿಶೇಷಣಾಂ ಭಾಷೆನ್ ಬದಲಾತ್.

“चो” लागलें कृदंत कर्मणी (passive objective) प्रयोगांत आसा। कर्त्याक तिसरे विभक्तींत घेवन, तें कर्माच्या विशेषणाभाषेन बदलता।

मंगळूरी “बोली” भाषेंत “मागतलो” आनी “मागचो”, “वितलो” आनी “विकचो” जायते पावटी कांय फरक करिनामतात वापरतात आनी “आंबो मागतलो” आनी “आंबो मागचो”; “बकरो मारतलो” आनी “बकरो मारचो” समान अर्थान घोळतात।

“आंबो मागता तो” चालु बोलींत “आंबो मागचो”; “बकरो मारता तो” (“बकरो मारपी” वा बकरो मारतलो” न्हय) “बकरो मारचो” जालां।

आमच्या सामान्य लोका मध्ये ही भास चलता, तरी ती प्रमाण पांवड्याची, सगळ्या कोंकणी लोकाक मानता तसली भास म्हणूंक जायना। उदाहरणाक : “मान दिवचे मनिस” म्हणताना आमच्या लोकाक “मान दितात ते, मान दिवपी, मान दितले” असो अर्थ जाता। पुण त्या उत्रांक जो अर्थ जायतो हेर लोक दिता त्या अर्थाक विरोध वेता।

बयर दिल्लीं उतरां श्रीपाद रघुनात देसाय हाच्या (१९० पानांच्या) शब्दकोशांत मेळतात। तांतुं “आचार्य” ह्या सवंगचो अर्थ असो दिला : गुरु; जाणटो मनीस; शिक्षक; मान दिवचे योग्य मनीस। हांगासर “मान दिवचे” म्हळ्यार मंगळूरी बोली पमणिं “मान दितात ते, मान दितले वा मान दिवपी” मनीस न्हय, बगर जांकां मान दिवचो (दीवक जाय ते) वा मान फावो आसलले मनिस।

पुण ग्रंथकर्ता : (जांकां) “मान दिवचो + ते मनिस” एकटीन “मान दिवचे” केलां तंवां समजूक सोपें न्हय। तरीपुण “दिवचो” — “दिवचे” ह्या कृदंताचो संयवान (passive) प्रयोग कर्मणी म्हण मानुन घेवंक फावो। आमच्या व्याकरण ग्रंथांत २०७ पानार ह्या दोन कृदंतां मदलो फरक दाखोवन दिला आनी “चो/ची/चे” प्रत्यय लावन घोळता त्या विवर्थीं रूपां विण्यांत (२०५-२०६ पानांनी) समजणी दिल्या। थंय सांगलां तशें

“जो” लागलें कृदंत कर्मणी (passive objective) प्रयोगांत आसा. कर्त्याक तिसरे विभक्तींत घेवन, तें कर्माच्या विशेषणा भाषेन बदलता.

मंगळूरी “बोली” भाषेंत “मागलो” आनी “माग्लो”, “वितलो” आनी “विकलो” जायते पावट्टी कांय फरक करिनामतात वापरतात आनी “आंबो मागलो” आनी “आंबो माग्लो”; “बकरो मारलो” आनी “बकरो मार्लो” समान अर्थान घोळतात!

“आंबो मागता तो” चालु बोलींत “आंबो मागलो”; “बकरो मारता तो” (“बकरो मारपी” वा “बकरो मारलो” न्हय) “बकरो मारलो” जालां।

अम्मा सामान्य लोकांमदो ह्ये भास चलता, तरी ती प्रमाण पांवड्याची, सगळ्या कोकनी लोकाक मानता तसली भास म्हणूंक जायना. उदाहरणाक : “मान दिवचे मनिस” म्हणताना आमच्या लोकाक “मान दितात ते, मान दिवपी, मान दितले” असो अर्थ जाता। पुण त्या उत्रांक जो अर्थ जायतो हेर लोक दिता त्या अर्थाक विरोध वेता.

वयर दिल्लीं उतरां श्रीपाद रघुनात देसाय हाच्या (१९० पानांच्या) शब्दकोशांत मेळतात. तांतुं “आचार्य” ह्या सवंगचो अर्थ असो दिला : गुरु; जाणटो मनीस; शिक्षक; मान दिवचे योग्य मनीस। हांगासर “मान दिवचे” म्हळ्यार मंगळूरी बोली पमणिं “मान दितात ते, मान दितले वा मान दिवपी” मनीस न्हय, बगर जांकां मान दिवचो (दीवक जाय ते) वा मान फावो आसलले मनिस।

पुण ग्रंथकर्ता : (जांकां) “मान दिवचो + ते मनिस” एकटीन “मान दिवचे” केलां तंवां समजूक सोपें न्हय। तरीपुण “दिवचो” — “दिवचे” ह्या कृदंताचो संयवान (passive) प्रयोग कर्मणी म्हण मानुन घेवंक फावो। आमच्या व्याकरण ग्रंथांत २०७ पानार ह्या दोन कृदंतां मदलो फरक दाखोवन दिला आनी “चो/ची/चे” प्रत्यय लावन घोळता त्या विवर्थीं रूपां विण्यांत (२०५-२०६ पानांनी) समजणी दिल्या। थंय सांगलां तशें

“मागचो, (विकचो.....)” हें कमी क्रियापदाचें कृदंत स्वभावान कर्मणी (passive) अर्थचें ।

१. आंबे विकले=mango sellers (कर्तारी= आंबे विकपी)
२. आंबे विकचे=mangoes to be sold) कर्मणी
३. विकचे आंबे=mangoes for sale)

२ आनी ३ हांतुं आंबे हाच्या विशेषणी रूपान आदीं वा उप्रांत “विकचे” येता । पुण ताचें व्याकरणी रूप आनी अर्थ एकच । ताचो “कर्मणी” स्वभाव बदलना । कमी धातुचें “चो” लागललें कृदंत कर्मणी स्वभावाचें । अकमी धातुक कर्म ना । तरी: “बसचो, रावचो, चलचो” हीं कृदंतां “बसता तो, रावता तो, चलता तो” अर्थान वापरचीं न्हय । तांकां डॉ. एस. एम. कळे (The Formation of Konkani p. 156) “Future and Obligatory Participles” वर्गांत घालता । बसचो (रावचो)= जाणें बसुंक (रावंक) जाय=बसजे ।

आमचे मंगळूरी बोलींत “बसचो, बसची, बसचे” — हें विद्यर्थी रूप “च” च्या रूपार “ज” येवन “बसजे” (बसाजे); “रावचे” — रावजे (रावाजे); “वचचे” — वचजे (वचाजे) जालां । तेच परीं “ताचो” आसा तें थोडया लोकांमदें ताजो जावन घोळता ।

आमचे भाषेचे पारंपरीक व्याकरणी वांदावळिच्या नेमांची वा अुवांच्या मुळाव्या अर्थाची अलक्षा करन थोडे बरोवपी आनी प्रसंगगार आमची भास प्रमाण रूपावाटे वयली वांकडे वाटेक पतुन भाषेंत भेतो घालतात आनी थळावे बोली भाषेक पोषण दितात । जे हांवें ह्या विशीं खासगेन दाखोवन दिलां तें अमर कोंकणीच्या पानांनी छापुन वाचप्यांच्या लक्षाक हाडुंक सपादक कबूल आसा देखुन कांय थोडीं उदाहरणां ह्या लेखनांत दितां । ह्या विषयांक लागते व्याकरणी नेम आमच्या “कोंकणी व्याकरणांत” दिल्यात आनी थंय थंय तांची पानां सूचयल्यांत ।

(चालू आसा)

— मा। फिलिप नजरेत.

“मागळ्ळो, (विकळ्ळो....)” हें कर्मि कृत्यापदाचें कृदंत स्वभावान कर्मणी (passive) अर्थचें ।

०. आंबे विकले=mango sellers (कर्तारी= आंबे विकपी)
१. आंबे विकचे=mangoes to be sold) कर्मणी
२. विकचे आंबे=mangoes for sale)

१ आनी २ हांतुं आंबे हाच्या विशेषणी रूपान आदीं वा उप्रांत “विकचे” येता. पुण ताचें व्याकरणी रूप आनी अर्थ एकच । ताचो “कर्मणी” स्वभाव बदलना । कमी धातुचें “चो” लागललें कृदंत कर्मणी स्वभावाचें । अकमी धातुक कर्म ना । तरी: “बसचो, रावचो, चलचो” हीं कृदंतां “बसता तो, रावता तो, चलता तो” अर्थान वापरचीं न्हय । तांकां डॉ. एस. एम. कळे (The Formation of Konkani p. 156) “Future and Obligatory Participles” वर्गांत घालता. बसचो (रावचो)= जाणें बसुंक (रावंक) जाय=बसजे.

आमचे मंगळूरी बोलींत “बसचो, बसची, बसचे” — हें विद्यर्थी रूप “च” च्या रूपार “ज” येवन “बसजे” (बसाजे); “रावचे” — रावजे (रावाजे); “वचचे” — वचजे (वचाजे) जालां । तेच परीं “ताचो” आसा तें थोडया लोकांमदें ताजो जावन घोळता ।

आमचे भाषेचे पारंपरीक व्याकरणी वांदावळिच्या नेमांची वा अुवांच्या मुळाव्या अर्थाची अलक्षा करन थोडे बरोवपी आनी प्रसंगगार आमची भास प्रमाण रूपावाटे वयली वांकडे वाटेक पतुन भाषेंत भेतो घालतात आनी थळावे बोली भाषेक पोषण दितात । जे हांवें ह्या विशीं खासगेन दाखोवन दिलां तें अमर कोंकणीच्या पानांनी छापुन वाचप्यांच्या लक्षाक हाडुंक सपादक कबूल आसा देखुन कांय थोडीं उदाहरणां ह्या लेखनांत दितां । ह्या विषयांक लागते व्याकरणी नेम आमच्या “कोंकणी व्याकरणांत” दिल्यात आनी थंय थंय तांची पानां सूचयल्यांत ।

(चालू आसा)

— मा। फिलिप नजरेत.

कोंकणी म्हणण्यो वा गादयो

(मुकरिलां)

७११. कुंडो खात्तलो गेल्लो, भात खात्तलो आयलो । ७३७. कुंवारागेल्या आव्यांतु तांद्या चेंवु सोदचो ।
 ७१२. किराक बुद्धि सांगिलेवारी । ७३८. कुंवारा मून मडकी विकूंक रसत्यारी येतलीच ।
 ७१३. किराणाक दुपेट खर्च । ७३९. कुंवारा आपल्या मडक्यां शिफारसु करता ।
 ७१४. किराक बुद्धि सांगून,
 संधी मेळयारी वेता पळून । ७४०. कोरु उल्लयता ह्याणु, मोरु उल्लयतावे ?
 ७१५. किराटीनें खिचें मोगाक न्हय, रगताक । ७४१. कुव्वाळे कुसल्यावारी ।
 ७१६. कुलतक्क बुद्धि, आहरतक्क लव्दी । ७४२. कुकळ्ळे गांवांतु कायळ्या भकुनु ना ।
 ७१७. कीट काळ्ळेलें लोखंड । ७४३. कुकेनके सवण्या बोडको ।
 ७१८. कुंकडा दोळयाक सार्या आयिल्लेवारी । ७४४. कुचेष्टे शिवाय प्रतिष्ठा ना ।
 ७१९. कुंकडाने गिळळलो फातर । ७४५. कुत्रेक उजो घालून लायों भाजच्यो ।
 ७२०. कुंटाक कुटारी त्राण । ७४६. कळसे कोलु तास्सुक्यी जात्ता, मासुक्यी जात्ता ।
 ७२१. कुंवाराच्या राणीतु,
 तांद्या तांबियो मोदल्यावारी । ७४७. कुरडयाक चाळीस पत्र कित्याक ?
 ७२२. कुंकडा पांय्यारी गासगरे बांदल्यारी
 ओक्किनाशी रावतवे ? ७४८. कुणव्या जांवय वांस्यातट्टी घेवन धांवलो ।
 ७२३. कुंटयाक कुटी त्राण, कुडयांक जिब्वेतु । ७४९. कुणव्या हातांत जवाद दिली, आंब्रिली
 वांगडा भाजून खाली ।
 ७२४. कुंटे बैलाक कुशिलें करड । (If sweet scented musk is given to
 a boor, he will fry and eat it with
 his gruel)
 ७२५. कुंवाराक धड मडकें ना । ७५०. केळी वाडल्यारी माड्डो जायना ।
 ७२६. कुंवाराक वरस, दोणण्याक निमिष । ७५१. कुरडो आनी थोंटो अकामेका सहाय ।
 ७२७. किसेतु बिबकुडु चरता । ७५२. कुरडयांक कणसो (काणो) रायु ।
 ७२८. कुंकडान ओक्किल्लयावारी । ७५३. कुरडया हातांतुलो दिवो ।
 ७२९. केळयां सोलां काळ्यावारी । ७५४. कुरडया हातांतुलो बड्डो ।
 ७३०. कुंकडा जोडणी कित्याक,
 मांकडाक भट्टु कित्याक ? ७५५. कुला अकु दिव्वो सो ।
 ७३१. कुंकडा बोडारी बोल्या घडी । ७५६. कुसले बांद तास्मून उड्डोका ।
 ७३२. कुंकडाक सपण पडल्यारी,
 तांदळा दाणां मोतीं जायदवे ? ७५७. कुराडी मारताकी दांडी मारता ।
 ७३३. कुंटाक धा चेव्टा, कुडयांक वीस । ७५८. कुरटा कितें घड, माने कितें पाड ?
 ७३४. कटें कांतिता । ७५९. कुंकड मांकड केल्लयावारी ।
 ७३५. कीडोरणे चुकिलें ना । ७६०. कुलगोवाक कस्मी जालेतरी मलमूवाक
 कस्मी ना ।
 ७३६. कुंटया घाल्लेलें मांकड । ७६१. कुल्याचें सोडून मात्याक रेवडायता ।
 ७६२. कस्मार मालेंतु तीदी कुल्यावारी ।

೭೬೩. ಕುರಡಿಯಾ ದೊಡ್ಡಿಯಾಕ ಕಾಜಲ ಕಿತ್ಯಾಕ ?
 ೭೬೪. ಕುರಡಿಯಾ ಮುಸಾಕ ಖಿರ ಬಿ ಹುಣ್ಣಿಕ್ ಅಕೀಚ ।
 ೭೬೫. ಕಿಮುಸಾ ಮಾಸ ಖಾವನ ಬಾಟಲೆ ।
 ೭೬೬. ಕುಬೇರಾಲೆ ದ್ರವ್ಯ ಆನಿ ವೆಕಟರಮಣಾಲೆ ರೀಣ ಸರನಾ ।
 ೭೬೭. ಕುರಾಡ ಘೆವನ ಗೆಲೊ ರಾನಾ, ಕಿಣೆ ಹಾಡಲೆ ಕಾಯ ನಾ ।
 ೭೬೮. ಕುಲೆಚೆ ದಾಂಗೆ ಮೊಡಲಿವೆರಿ ।
 ೭೬೯. ಕುಬಾಳಿಯಾ ಕುಡಿಯಾಂ ಭಿತ್ತರಿ ಅಪ್ಪಾ ವಿಧಾನ ।
 ೭೭೦. ಕುಸಲ್ಲೆ ಕುಬಾಳೆ ಕುಪ್ಪು ಗಣಿಡಕ ।
 ೭೭೧. ಕುಣಿಲ್ಯಾ ಕಾಪಡಾಕ ಚಿರವೊ ಚಡ ।
 ೭೭೨. ಕುಣಿಲ್ಯಾಂನು ಸುಣೆ ಹಾಗಲೆ ।
 (A bad thing made worse)
 ೭೭೩. ಕುಲ ಪೂಂನು ಚಲ್ಲಿ ಹಾಡಕಾ,
 ಗುಡಿ ಪೂಂನು ಉಡಕಾಕ ದೆವಕಾ ।
 ೭೭೪. ಕೊಪಾನ ಕಾಂತಲೆಲೆ ನಾಕ,
 ಸಮಾಧಾನ ಜಾತ್ತರಿ ಚಿಗುರ್ತೆವೆ ?
 ೭೭೫. ಕುಣಿಲ್ಯಾ ಶಿತಾಕ ಕರಪಲ್ಲೆ ಆಂಟ । (Oti is
 the dried rind of a fruit bearing
 acid taste. A burnt Oti for putrid
 rice. Birds of the same feather.)
 ೭೭೬. ಕೆಲೆಲೆಲೆ ಪ್ರಯತನ ಬೊಡಾರಿ ಗೊಬ್ಬೊ ?
 ೭೭೭. ಕೊಬ್ಬು ಗಾಣಾಕ ದಿಲ್ಲೆವಾರಿ ।
 ೭೭೮. ಕುಲಾರಾ ತಾಯಿಕೊ ಕಿರ್ಲೆಲೊ । (In place of
 the family house, the weeds have
 grown. The family had become
 poor and lost their property.)
 ೭೭೯. ಕುರಡಿಯಾಕ ವಣ್ಣಾ ಪರಿಕ್ಷೇಕ ಆಪಯಿಲ್ಲೆವರಿ ।
 ೭೮೦. ಕುಲ ಪೂವೆ ಚಲಿ ಹಾಡಕಾ,
 ಪೂಲೆ ಪೂವೆನ ಗಾಯಿ ಹಾಡಕಾ ।
 ೭೮೧. ಕೆಪ್ಪಿಯಾ ಕಾನಾಲಾಗಿ ಕಿತ್ತಾರಿ ವಾಜಯಲಿ ।
 ೭೮೨. ಕುಲೆ ಪೂವೆತಾತ ಮಣಯ, ತಾಂಡ ಪೂವೆತಾ ಪೊಲಿ ।
 ೭೮೩. ಕೆಲಸಿಯಾಕ ಪೂವೆಲಿಯಾರಿ ಗಾಡವ
 ಖಾಕೊ (ಖಾಂಟ) ಉಕುಲತಾ ।
 ೭೮೪. ಕುಣಿಲ್ಯಾ ಮಾಮಲೆಕ, ಪಿಕ್ಕಿಲ್ಲೆಲಿ ಚಿಚಿ ।
 ೭೮೫. ಕೆಲೆಲೆ ಖಾಂಟಕಾ, ಆಯಿಲ್ಲೆಲೆ ಭಾಗುಕಾ ।
 ೭೮೬. ಕೆಲಿ ಗಾಂಟ ಮಣ್ಣು, ಮಾಲಿಯೊ ಖಾಂಟಕಾ ?
 ೭೮೭. ಕೆಲಿ ಖಾಂಟಕಾ ತಾಂಡ ಉಕುಲತೆ ?
 ೭೮೮. ಕೆಲಿ ಸೊಲೆವೆಣೆ ಸಸಾರ ಕಿ ಖಾಂಟೆ ಸಸಾರ ?
 ೭೮೯. ಕೆಲೆಲಿಯಾಗೆಲೆ ಪಾಯಿ ಸಾಂಗಿಲ್ಯಾಗೆಲಿಯಾ
 ತಾಂಡಾಂನು (ಮಾಲ್ಯಾರಿ) ।
 ೭೯೦. ಕೆಲಿ ಖಾಲಿಲಿ ಫಾಲಮ,
 ಮಾಂದೇರ ಮುತಿಲೆ ಬದ್ಡ ।
 ೭೯೧. ಕೆಲಿ ಕರ್ಮ ಹ್ಯಾಚ ಜಲಮಾಂ ।
 (As you sow, so shall you reap)
 ೭೯೨. ಕುಬಾಳೆ ಸೊಡ್ವು ಬಚ್ಚುನು,
 ಭಾಂಗರಾ ಕೊಲಸೊ ಮೆಲಯಾವಾರಿ ।
 ೭೯೩. ಕೆಡಕಿತ್ತಮ್ನ ಕಾಡಿ, ಬೊಂಬೊ ನಾಕಾ ।
 ೭೯೪. ಕಪಾಲ ಘಟ ಆಸ ಮಣ್ಣು ಫಾತ್ತಾರಿ ಆದಿಲ್ಲೆತಾ ?
 ೭೯೫. ಕಪ್ಪಾಂವಿಣೆ ಹಾತಾಂನು ನಾಣೆ ।
 ೭೯೬. ಕುಪಾರ ಕುಮಾರ ಘರಾಕಡೆ,
 ದುಡು ಫಾರೀಕ ಕರ ಹೊಡಿಯಾಕಡೆ ।
 ೭೯೭. ಕೆಲೊ ಗಣೇಶ, ಜಾಲೊ ಮಾಂಕಡ ।
 ೭೯೮. ಕೆಡಣೆಚೊ ಮಾಲ ಸದಾಂಚ ಸುಗುರ ।
 (The despised goods are sure of
 being sold)
 ೭೯೯. ಕುರಡಿಯಾಕ ಕುರಡೊ ಬಾಡ ದಾಕಯತಾ ।
 ೮೦೦. ಕುರಡಿ ಉಡಕಾಕ ಗೆಲೊ,
 ಘಾಗರ ಫೊಡುನ ಘರಾ ಆಯಲಿ ।
 ೮೦೧. ಕುರಡೊ ಮಾಗತಾ ಅಕ ದೊಡೊ,
 ದೇವಾನ್ ತಾಕಾ ದೊನ್ ದಿಲೆ ।
 (God gives us more than we ask for)
 ೮೦೨. ಕುಕಡಾಚ್ಯಾ ಆನಿ ಭುಸಿಯಾಚ್ಯಾ ಪೊಟಾಂ
 ಕಿಣೆನಿ ಜಿರತಾ ।
 ೮೦೩. ಕಡಕಡೆಲಿಯಾಂನು ಹಾತ ಭಲಭಲೆಲಿಯಾನ್ ಧರಾಂ ।
 ೮೦೪. ಕೊಡು ಖಾಂಟಾ ಪೊಟಾಂನು ಚಾಬತಾ ।
 (ಆಂಬೆಟ್ ಖೆಲ್ಯಾಕ ಗಾಡಿಯಾಕಡೆ ಲಾಸತಾ)
 ೮೦೫. ಕದರ ಭಾಯರ ಘಾಲುನ್ ಕುತಾರಿ ಬಾಂದಿಲಿ ।
 ೮೦೬. ಕಪಾಲಾನ್ ನಾತಿಲ್ಲಿಯಾಂನು ಕಾಂಕುನ್ ಘಾಲ್ಯಾರ
 ವಾಂಕುನ್ ವೆತಾ ।
 ೮೦೭. ಕೊಕಿಲಿ ದುಸಮಾನ್ ಚಾರಾಂನು ಆನಿ ಹಾಂ
 ದುಸಮಾನ್ ಬಾಯಲೆಚೊ ।
 ೮೦೮. ಕೊಲಿಣಿಚ್ಯಾ ಘರಾಕ ಜಾಡಿಯಾ (ಮಾಂಟೆ)
 ತಾರಣ ।

८०९. करिनाशिल्लें केल्यार, घडनातिल्लें घडता ।
 ८१०. कोळिल्ली दक्षिणा दिल्लेली तशी
 अमणें घेतली । ८३६. काम नात्तील्या गुरूलाग्गी
 आळश्याक शिक्षणा घाल्यावरी ।
 ८११. करनु भीवनये, अलवनु पाटी सरनाये ।
 ८१२. कर्म धुल्यारी परिहार ना ।
 ८१३. कापसावरी मावु, लाणियावरी नय ।
 ८१४. कष्ट कालारी बशिली मणय जव ।
 ८१५. कोल्यान वागावेसु घाल्लो म्होण
 फुस्के वामण वत्तवे ? ८३७. कासु दीवनु लासु घेवप ।
 ८३८. कासूनी कासु अकडे केल्यारी वरू जात्ता ।
 ८३९. काजू बी खेल्ली ।
 ८४०. काळोकु सुप्पां भरनु उड्डयिल्यारी खर्चतवे ?
 ८४१. काळया शिस गोऱ्यांक,
 गोऱ्या शिस काळयांक । ८४२. कायळया पुण्यारी पणस पिकला ।
 ८४३. काळयांतु गोरसावळो गोमटो ।
 ८४४. किटकींतुल्याने भायर घाल्लेलो,
 बागलांतुल्याने भित्तरी येनावे ? ८४५. कालाक तक्क कोलु ।
 ८४६. कायळयाक शीत दाकयनात्तिलो ।
 ८४७. कांयी नातल्यारीयां कायळे
 पाक पुणी व्होरनु दीवनु येत्ता । ८४८. कान विडितल्यान विडिल्यारी दूकी ना ।
 ८४९. कायळयान बोची बुडयल्यारी दर्या भप्तावे ।
 ८५०. काट भुत्ताक कावेरी संक्रांती ।
 ८५१. कायळया तोंडांत बड्डी घाल्ली ।
 ८५२. कासवाक लागून बोंडूळ गेलें ।
 ८५३. कासाक गेलेली मरयाद
 वरू दिल्यारी मेळना । ८५४. काळयाक कसलोय वर्ण लागना ।
 ८५५. कायळया बळग ओट्टु जाल्यावरी ।
 ८५६. कोल्या रण्य ।
 ८५७. कागदा वागु ।
 ८५८. कोंडी चुक्कूनु गेल्ली ।
 ८५९. काल पळोनु व्यवहार करी ।
 ८६०. कांबळा रेड्डोसो वेत्तना उडता,
 येत्तना रडता । ८६१. काळान जमन करनात्तोलें दुख ना ।
८१६. कळनाशिल्ल्यांक सांगुयेंत,
 कळतल्यांक कितें सांगचें ?
 ८१७. काऱ्या रुका मुळांतु हुऱ्या फुलां घालुन
 पूजा केली ।
 ८१८. काऱ्या रुकाक बोर जातीतवे ?
 ८१९. कार्य कर्तले कमी, कलह सोदतले चड ।
 ८२०. कार्य नास्तना कलह करुनये ।
 ८२१. कावळो बसूक आनी ताळी मोडूंक एक जालें ।
 ८२२. कायनि कार्य करका, उवानें न्हय ।
 ८२३. काशींतु कासाक घोडो,
 हाडुंक जायनास्ताना थंयच सोडलो ।
 ८२४. काशी गेल्लेलें सांगता,
 माजराक मारलेंलें सांगना ।
 ८२५. काटें नातिल्ल्या भुताक रावूक ना ठिकाणें ।
 ८२६. काशींतुलो गयवाळु
 नागयिनास्तना कोणाक सोडलो ।
 ८२७. काण्टेकयी मुंडासु होडु ।
 ८२८. काटया फातरसो उसोलुनु गेलो ।
 ८२९. काण्टेंतु मूत तडवना ।
 ८३०. कांटो तोपल्यार रिल्या पांयान चमकुनये ।
 ८३१. कांटयान कांटो काडचो ।
 ८३२. काण्टेसंसारु (सन्ध्याण्या काण्टि ।
 ८३३. कांडण कोयरांत वचतवे,
 हस्ती कोडयांत लिपतवे ?
 ८३४. कासु दिवच्याक वरू सोडयलो ।

೮೬೨. ಕಾಣ್ತಡ್ಸಿ ನಯ ಜಾಲ್ಲಾಂ ।
೮೬೩. ಕಾಣ್ತಾಂ ತಾಂಬಳ್ಳಿ ಕರಿ ।
೮೬೪. ಕಾಂಬ್ಲ ಕೊರಾ ಜಾತಿ ।
೮೬೫. ಕಾಶಿ ವತ್ತಾನಾ ಭಾಗಿರಥಿ ಮೆಲ್ಲಯಾವರಿ ।
೮೬೬. ಕೊಲ್ಯಾನ ಖಾವ್ಚೆಂ ರಾಕ್ಡುಡ ।
೮೬೭. ಕೊಪ್ರಾಕ ಮೊವು ಲಾಯಲೆವಾರಿ ।
೮೬೮. ಕಾಂಡ್ಪಿಣೆಚೆ ಆಶೆಂ ವೆಂ ಕಾಂಡ್ನಾಕಾ ।
೮೬೯. ಕಾಜಾಂತ ಬುತಾಂವ್ ಪಡ್ಲೊ । (The button fell exactly into the hole. It happened exactly as it was intended.)
೮೭೦. ಕಾಜಾರಾಕ ದೊತಿ ಮರಣಾಕ ಮಾತಿ ।
೮೭೧. ಕಾನಾಂಕ ವಾಂಯೆಂ ವಾಂಡ್ಚೆಂ ।
೮೭೨. ಕೊಡ್ಲೆ ಕಾಂಡತಾತ ತಾಚೆ ಹಾತ ಕಾಡ್ಲೆ ಜಾತಾತ । (coal pounding turns the hands black)
೮೭೩. ಕಾಡಿ ಚೊರ ಪಾಡಿ ಚೊರ ।
೮೭೪. ಕಾಂಬ್ಯಾಚ್ಯಾ ಬಳಾಂ ಕಾಂಬಿ ಉಡತಾ, ಥೊವಾಚ್ಯಾ ಬಳಾಂ ಬಾಯಲ ಉಡತಾ ।
೮೭೫. ಕಾಯಲೊ ಮಗಲ್ಯಾಂಚೊ ಗು ಖಾಯತ, ಕಾಯಲಾಚೊ ಗು ಕಾಂ ಖಾಯತ ? (Nobody wants friendship with a wicked man.)
೮೭೬. ಕಾಂಬ್ಯಾಚ್ಯೊ ಬುಡ್ಡಿ, ನಾಡುನ್ ಮಧೆಂ ಬಸಚ್ಯೊ ।
೮೭೭. ಕಾಂಬ್ಲು ಮೊಲ್ಲಯಾವರಿ ।
೮೭೮. ಕಾಂಬ್ಯಾಯುಕ್ತೆ ಸಿಹಾ ಡಿಂಬಿ ।
೮೭೯. ಕಾನಾ ಪಾಡಿ ಆನಿ ಪೊಟಾ ಬಳ್ಳಿ
ವಾಡಯಲೆಲೆ ತಶಿ ವಾಡತಾ ।
೮೮೦. ಕಾಮ ಕರ್ತಲ್ಯಾಚೆಂ ಪಾಟ ಆರ್ನಾ
ಜಿವತಲ್ಯಾಚೆಂ ತಾಂಡ ಪಡ್ತೆನಾಕಾ ।
೮೮೧. ಕೊರ್ಗಾಂಚ್ಯಾ ದೆವಾಕ ಧೊಲಾ ಪೂಜಾ ।
೮೮೨. ಕಾಸವಾಕ ಕಾಂಬೊ ಜಮಾನ್ (surety) ।
೮೮೩. ಕಾಸಾ ಭಾಜ್ಜೆಕ ದುಸ್ಮಾಣಿ ಕಣ್ಣ ।
೮೮೪. ಕಾಂಣಾಕ ಕಾಂಣ ನಾ, ವಾಡ್ತೆಕ ಸುಕ್ ನಾ ।
೮೮೫. ಕಾಂಠಿಡ್ಲೆರ ಪರದೆಣಾ ಮೆಲ್ಲಯಾರಿಂ
ಕಾಂಠ್ಲೆಂ ಮೊಡತವೆ ?
೮೮೬. ಕಾಂಠೆಂ ವಾಂಡುಂ ಜಾಯನಾತ್ಲಿಂ ಮಠು ವಾಂಠಿತ್ವೆ ?
೮೮೭. ಕೊರಚಿ ಆಮಗೇಲಿ ಇಚ್ಛಾ, ದಿಂವ್ಚಿ ದೆವಾಲಿ ಇಚ್ಛಾ । (ಕೊರಚಿ=To pray for)
೮೮೮. ಕೊಯ್ಲ ದೊಡ್ಲಾಂ, ಫುಂಕೆಂ ಕಾನಾಂತು ।
೮೮೯. ಕಾಂಕಣಿ ಬಾಲೆಕ ಕಾನಾಂ ಥೊವು ।
೮೯೦. ಕಾಂಕಣಿ ವ್ಹಾವುನ್ ಮೆಲೊ, ಶೆಣ್ಡಿ ಖಾವುನ್ ಮೆಲೊ ।
೮೯೧. ಕಾಂಕಣ್ಯಾಲ್ಯಾ ಭಟಾ ಪಾಶ್ಟ ।
೮೯೨. ಕಾಂಕಣ್ಯಾಂನು ನಿರ್ದಲ್ಯಾಕ ಕಾಮಧೆನು ಸಪಣವೆ ?
೮೯೩. ಕಾಂಕಣಿ ಸಂಗಾತಿ ಬಾಡ್ಲೆವೆಸಾನ್ ನಾಚ್ಚೆಂ ।
೮೯೪. ಕಾಂಬೊ ಮೆಲೊ ತಾರ್ವಾರ, ಕಾಂಬ್ಯಾಚಿ ಬಾಯಲ ಗುರ್ವಾರ ।
೮೯೫. ಕಾಂಕಣ್ಯಾನ್ (ದೊಂಟಿನ್) ಮೊವು ಕಾಡ್ಲಯಾರಿ
ಆಯದನ್ ಭರತವೆ ?
೮೯೬. ಕಾಂಕೊ ನಾಕಾ ಬೊಂಬೊ ನಾಕಾ
ಮಾಡಯಾವೆಲೊ ದೆಂವಯಲಾರ ಪುರೊ ।
೮೯೭. ಕಾಂಕಣ್ಯಾ ವ್ಹರಾಡಾ, ಕಾಂಕಣ ಮುರಡಾ । (why take trouble for those with whom you are not concerned.)
೮೯೮. ಕಾಂಕಣಾಕ ಕಾಂಕಣ ನಾ,
ಉಂಚಾರಿ ವೆತಲ್ಯಾಕ ಸಾಂಗಾತ ನಾ ।
೮೯೯. ಕಾಂಕಣ್ಯಾಂಚೆಂ ಶೆಣ್ ಧಡ್ ಸುಕ್ ನಾ,
ಧಡ್ ಪಾಂತ್ಲಿ ನಾ ।
೯೦೦. ಕಾಂಕಣ್ಯಾಂಚೊ ಮ್ಹಣ್ಶಿ, ಕಾಂಕಣ ಕಾಡ್ತಾ ಉಡಾಬಶಿ ? (one wants to take the buffalo which does not belong to him.)
೯೦೧. ಕಾಂಕಣ್ ಖಾವುನ್ ಗಾಡ್ ಖಾವಕಾ ।
೯೦೨. ಕಾಂಕಣ್ಯಾಂಚ್ಯಾ ಚಾವಲಿಂ ದರಾಡೊ ।
೯೦೩. ಕಾಂಕಣಿ ಬಸಲಿ ತುಸಾ ರಾಶಿಂ,
ಶೆಂವಡಿ ಕಾಪುನ್ ಮೆಲ್ವಿ ।
೯೦೪. ಕಾಂಕಣಿ ತಾಂಡ್ ಮೊಡತಲೊ ದಾಡ್ಲೆ ಮೊಡತಾ ।
೯೦೫. ಕಾಂಕಣಿಗಾಂವೊ ನ್ಯಾಯು ।
೯೦೬. ಕಾಂಕಣಿ ಉಣ್ಣಾಂತ್ ಪಡ್ಲೊ । (when the fox enters the sugarcane field, it is so happy that it does not know what is to be done.)
೯೦೭. ಕಾಂಕಣಿ ಮೊಲ ಕಾಂಕಣಾಂತ್ ಮಾತ ಕಾಡತಾ ।

९०८. कोल्याक शिदाव (tax) फारीक करचों
कायदो लागना ।
९०९. कोल्या तोंड पळेवुंचें ।
९१०. कोल्या शिंग ।
९११. कोळकांदो गोड जाल्यारी कोलो सोडतावे ?
९१२. कोळच्या (घरच्या) भुतानें कापड जातवे ?
९१६. कोळाक (घराक) उजो लागतच
वांय खोंडची ।
९१४. कोंबो काळो, कोंबी काळी,
तांतीं कशें धोवें ?
९१५. खरवते पान नय जायना,
केळी पान्नाक कांटी येता ।
९१६. खेळतल्याकय पळोचे जन चड ।
९१७. खंय गेलोली विधी, दुबळ्याचे सोधी ।
(Fat going in search of the poor)
९१८. खंय (जंय) गेली वांज, थंय जाली सांज ।
९१९. खेलेलेंच खेल्यार ताका रुच ना ।
९२०. खंय पिकता थंय विकता ।
९२१. खेळा मुकार भुख ना ।
९२२. खंय महाशेषु, खंय गांयदळु ?
९२३. खंयचा घरांत पळेयल्यारी मात्येच्यो रांदणी ।
९२४. खंयचो पांयु निसरलो तरूय गांडी पेट्टु ।
९२५. खिरी गोडसाणी दवल्याक कितें गोत्तु ?
९२६. खिरींत होण बुडवुंची ।
९२७. खुंटियेने हारू गिळळो ।
९२८. खुंटु नातिलें वय बांदप । (Putting up
a fence without posts. To do a
job, without its basic parts)
९२९. खेळाक गेलो, मेळांत मेळळो ।
९३०. खंय गेल्लो ? खंय ना
कितें हाडलें ? कांय ना ।
९३१. खंयगा वेता ? खोरजुव्यां; म्हजेंय खोरजुलें ।
(Korzuvem is an island in Goa)
९३२. खंतीक सोरो, पतीक पोसरो । (wine for
sorrow, and a shop for money)
९३३. खेलेलें जेविल्लें जीर्ण वत्ता,
सतकर्म स्थिर जात्ता ।
९३४. खडपा वयरी उद्दक रक्कयल्लेवारी ।
९३५. खरडावेलें रूं ।
९३६. खरपून खरपून खरजु करची ।
९३७. खल्लय — उंचय नातिल्लो । (one who
has neither top nor bottom)
९३८. खुंटया बळान वासरूं उडता ।
९३९. खेलेलें दोळेरी आयलां ।
९४०. खंयचो वेळु चुकल्यारीयी मरचो वेळु चुकना ।
९४१. खेलेलें जीरका शिज्जयिलें व्हीरका ।
९४२. खंय गेल्यारी, घरा येतलो ।
९४३. खारव्याक गोरवां, खापऱ्याक तारवां ।
A fisherman cannot tend cattle;
A negro cannot navigate ships)
९४४. खात्याक आशा भोव, न्हात्याक चिकोल भोव ।
(खाल्ल्याक आशा चड, नाल्ल्याक चिकोल चड)
९४५. खारव्यांली जोड्डी हेंडाक, धाडियांली जाड्डी
दंडाक, शेणइली जोड्डी पिंडाक ।
९४६. खाता तो पीता ।
(The one who eats drinks too)
९४७. खाडाच्याने केलें, मिशांच्याक मारलें ।
९४८. खातना सुटता तोंडा उदक,
दितना येता दोळयां उदक ।
९४९. खारू नातिली चुन्या पिट्टी,
सारू नातिली फाव्वा मात्तीं ।
९५०. खाणा वेळार मेणा दोळे, खेळच्या वेळार
मनुष्य दोळे । (One is happy when
asked to eat but wheu asked to
play his attitude is difierent. while
asking for a favour one attracts
sympathy, but when asked to pay
back, his behaviour is opposite)
९५१. खाडारी घाला माटव, द्राक्षे पिकतच खांव ।
९५२. खांदार बसून कान खावप । (Sitting on
the shoulder and biting the ear)

೯೫೩. ಖಾದಾರ ಬಸುನ ಹುಡುಗಾಂವೆಂ. (Pretending friendship and trying to ruin him)

೯೫೪. ಖಾಡಾ ಭಿತರ ಖಾಡಕಿ ।

೯೫೫. ಖಾಜ್ಜೂರ ಪಿಕಲಲೆ ತವಲ ಕಾವಲಯಾ ತೊಂಡಾಂತ್ ಲೆವಾ ।

೯೫೬. ಖಾಡಾಕ ಉಜ್ಜೊ ಲಾಗಲ್ಯಾ ವೆಲಾರ ಆಪಲೊ ಭಾಜುಂಕ ವೆತಾ । (When a man's beard catches fire, someone else wants to bake his bread on it)

(ಖಾಡಾಕ ಉಜೊ ಲಾಗಲೆ ತವಲ ಬಿಡಿ ಪೆಂಟೆವಚ್ಯಾಕ
ಯೆತಾ ।

೯೫೭. ಖಾವಕ ಜೆವಂಕ ಆಸಲ್ಯಾರ ಸಾಯರೆ ಖೂಬ ।

೯೫೮. ಖಾವೆಂ ಘೆವಾಂವೆಂ ಆನಿ ಘೆವೆಂ ಮಿಡಾಂವೆಂ ।

೯೫೯. ಖಾಕೊ ಫಾಪುಲೊ, ಪೊಟಲಿ ಖಾದಾರಿ ಘೆತಲಿ ।

೯೬೦. ಖಾಡ ಆಸಲ್ಯಾರಿ ಜಾಂವುಂತ್ ಜಾಲೆವೆ ?

೯೬೧. ಖಾವೆಂ ತೊಂಡ ಬಾಂಧುಯೆತ, ನ್ಹಂಯೆಂ ತೊಂಡ ಬಾಂಧುಂಕ
ಜಾತೆವೆ ?

೯೬೨. ಖಾತಾನಾ ಜೆವತಾನಾ ಧೂವ ಲಾಗ್ಲಿ,
ಕಾಮ ಕರಚ್ಯಾಕ ಸುನ್ ಲಾಗ್ಲಿ ।

೯೬೩. ಖಾಲಿ ತೊಂಡಾ ಉಪಚಾರು ।

೯೬೪. ಖಾವಕ ದಿಲ್ಲೊ ಹಾತ ಪಾಟಿ ಚಾವತಾ ।

೯೬೫. ಖಾವಕ ಜೆವಂಕ ಲೊರಸೊ, ಬೊಬ ಮಾರತಾ ಪೊರಸೊ ।

೯೬೬. ಖಾಣ ಖಾಯಜಯ ಆಪಲೆ ರುಚಿಂವೆಂ,
ನೆಸಣ ನೆಸಜಯ ಪೆಲ್ಯಾಂವೆಂ ದೆಕಿಂವೆಂ ।

೯೬೭. ಖಾದಾರ ಮೊಡು ದಬರುಂ, ಗಾಂವ ಸಗಲೊ
ಸೊದಲೆ ಬರಿ ।

೯೬೮. ಖಾಂಲಿಂವೆಂ ಪಾದು ವಿಸರಾಯಲೊ ।

೯೬೯. ಖಾಂಲಿಂವೆಂ ಅಕವಿಸ ಕುಡವ ಪೊಲ ।

(ಖಾಂಲಿಂವೆಂ ಕುಡವ)

೯೭೦. ಖಾಂಲಿಂವೆಂ ಘಾಯಾಕಯಿ, ಉತ್ತಾ ಘಾಯಾಕ ದೂಕಿ ಚಡ ।

೯೭೧. ಖಾಂಲಿಂವೆಂ ಧಾರೆರಿ ಚಮಕುಂವೆಂ ।

೯೭೨. ಖಾಂಕುನ್ ಖಾಂಕುನ್ ಗಾವಕಾರ ಜಾತಾ । (One who coughs often, develops a style of coughing making himself a prominent person in the locality)

೯೭೩. ಖಾಂಕಿ ಪೆಕ್ಷಾ ಅಬ್ಬ ಚಡ ।

೯೭೪. ಖಾಡಾಕ ಮಾನು ಕಿ ಹಾಡಾಕ ಮಾನು ।

೯೭೫. ಖಾಂಕುನ್ ಅಲಂವಚಾಕಡ್, ವೆಂಚುನ್ ಉಲಂವೆಂ ಸಸಾರ ।

೯೭೬. ಖಾಂಜ್ಯಾ ಮೊಗುಸಾಂ ನಾಂವಾಂ ಪುರತೊ ।

೯೭೭. ಖಾಂಜ್ಯಾಕ ಮಜ್ಜು ಆಯಲೊ ।

೯೭೮. ಖಾಂಜ್ಯಾ ಜಾಲ್ಯೆಲ್ಯಾಕ ಖಾಂಜ್ಯಾಕ ಲಜ್ಜಿ ನಾ ।

೯೭೯. ಖಾಂಜ್ಯಾಕ ಖಾಂಜ್ಯಾಕ, ಕೆಲೊಪಾನ್ ಜೆವಚ್ಯಾಕ ।

೯೮೦. ಖಾಂಜ್ಯಾಕ ಪಾಜೆರ ಪಡಲೊ ।

೯೮೧. ಖಾಂಜ್ಯಾ ಆನಿ ರಸು ಏಕು, ಜೊಂನೊ ಆನಿ
ಪತ್ಯಾಂವೆಂ ವಾಂಚಾರಿ ।

೯೮೨. ಖಾಂಜ್ಯಾ ಪೊಡೆಲ್ಯೊ (ಕುಶಿಲ್ಯೊ), ಸುಣೆಂ ಭುಕೆಲ್ಯೆಂ ।

೯೮೩. ಖಾಂಜ್ಯಾ ಭಾಂಗರಾಕ ಲಾಂಚಿ ಚಡ । (All that shines is not gold)

೯೮೪. ಖಾಂಜ್ಯಾಕೊ ಬೆಲ ಚಲತಾ ಬರೊ । (A bullock laden with copra walks well for it expects a share of the copra)

೯೮೫. ಖಾಂಜ್ಯಾ ಆಪಲೆ ವಶಿನ್ ಮಾತಿ ಆಡತಾ ।

(ಖಾಂಜ್ಯಾ ಆಪಲೆ ಕುಶಿನ್ ತಾಣತಾ)

(ವಿಗವೆಗಲಯಾ ಮುಂಚೆಂ ಥಾವಣ)

Statement of ownership and other particulars about the journal

"AMAR KONKANI"

FORM IV (Rule 8)

1. Place of Publication	..	..	Mangalore
2. Periodicity of its Publication	..	..	Half Yearly
3. Printer's Name	..	..	Sri Goldwyn E. J. Vaz
Nationality	..	..	Indian
Address	..	..	Goldhil Printers, Derebail, Mangalore-575 006.
4. Publisher's Name	..	..	Rev. Leo D'Souza, S. J.
Nationality	..	..	Indian
Address	..	..	St. Aloysius Collège, Mangalore-575 003.
5. Editor's Name	..	..	Sri Alban Castelino
Nationality	..	..	Indian
Address	..	..	Near Kadri Tollgate, Mangalore-575 002.
6. Name and Address of Individuals who own the journal and partners or shareholders holding more than one percent of the total capital :	..	..	Rev. Leo D'Souza, S. J., St. Aloysius College, Mangalore-575 003.

I, Leo D'Souza, S. J., hereby declare that the particulars given above are true to the best of my knowledge and belief.

MANGALORE,
1-1-1989.

Sd/- **Leo D'Souza, S. J.**
(Signature of the Publisher)

